خوێندنەوەیەکی مێژوویی ڕوداوە نێو خۆییەکانی حیزبی دیموکراتی کوردستان(حدکا) و جولآنەوەی چەکدارانەکەی سالآنی 1967-1968لە کوردستانی ئێران

نووسینی : پرۆفیسۆری یاریدەدەر.دکتۆر یاسین سەردەشتی
مامۆستای مێژووی هاوچەرخی کورد

ئامادەکردنی بەڵگەنامەو بڵاوکردنەوەی
شازین هێرش

ناوی کتێب:
خوێندنەوەیەکی مێژوویی ڕوداوە نێو خۆییەکانی حیزبی دیموکراتی کوردستان(حدکا) و جولآنەوەی چەکدارانەکەی سالآنی 1967–1968لە کوردستانی ئێران
نوسەر: یاسین سەردەشتی
نەخشەسازی کۆمپیتەری: بوار طاهر حەمەصالح
چاپی یەکەم : سلێمانی/ 2002
چاپ : چاپخانەی ڕاز
تیراژ: (500) دانە
ژمارەی سپاردنی: (   ) ی ساڵی 2002ی وەزارەتی ڕۆشنبیری پێدراوە

مافی لەچاپدانەوەی ئەم کتێبە بۆ نوسەرو ئامادەکەری پارێزراوە

www.pertwk.com

پێشکەشە...

بەیادی شەهیدە قارەمانەکانی کۆمیتەی شۆڕشگێڕی حیزبی دیموکراتی کوردستان

www.pertwk.com

بـــەرایـــی:

دەمێك بوو برای بەڕێزم (مامۆستا ڕەفیق ساڵح) لێی گێڕابوومەوە کەبرادەرێك بەناوی (شازین هێرش) چەند بەڵگەنامەیەکی نایاب و گرنگی مێژوویی جوڵانەوەی نەتەوایەتی هاوچەرخی گەلە ستەمدیدەکەمانی لەبەردەستدایەو واهێدیهێدی دڵسۆزانە ڕێکیان دەخات و پشت بەخۆی خەریکی بڵاوکرنەوەیانە، لەڕاستیدا مەسەلەیەکی وام فرە پێخۆشبوو، چونکە بەهۆی بارودۆخی سیاسی چەندەها ساڵەی کوردستان پێشتر کارێکی بەو چەشنە یان هەر نەدەکرا، یاخود ئەگەر کرا باش زۆر دەگمەن بوون، جگە لەوەی لەبەر دێوەزمەی ڕەشی دیکتاتۆرییەت بەئاسانی چنگ نەدەکەوتن و مێژوونوسان و مێژوودۆستان وەك پێویست نەیاندەتوانی سوودیان لێوەرگرن.

دیارە ئەمڕۆ لەسایەی قرتاندنی چنگاڵی زۆرداری و بێدادی لەبەشێکی کوردستانە ئازیزەکەمان هەل‌ومەرجێك هاتۆتە پێش کەتاڕادەیەکی زۆر ئەنجامدانی ئەو چەشنە کارانەی هەموار کردووە، هەربۆیە بەهەموو لایەکمان پێویستە ئاوڕێکی دڵسۆزانە لەو سامانە بەنرخەی گەلەکەمان و جوڵانەوە نەتەوایەتیەکی بدەینەوەو بەهەمووشێوەیەك زیندوویان بکەنەوەو لەلەناوچوون بیانپارێزین، جگەلەوەی بەپیرەوەچوونی ئەو ئازیزانەی قۆڵیان بۆ ڕاپەڕاندنی کارێکی‌وا گرنگ لێهەڵماڵیوە ئەرکێکی پیرۆزی هەموومانەو خۆلێدزینەوەی پاساوێکی نییە.

هەر لێرەدا جێی خۆیەتی گازندەیەکی برایانە لەو کەس و لایەنانە بکرێت کەلەبەر بیانووی (سوء ئیستفادەی دوژمن) یان بەهۆی هەر مەسەلەیەکی دییەوە بێت خۆیان لە بڵاوکردنەوەی دۆکیومێنتە مێژووییەکان و نوسینەوەی بیرەوەرییەکان دەبوێرن و ئامادەنین هاوکاری لەدەرخستنی ڕاستی ڕوداوە مێژوویەکانی تایبەت بەگەلەکەمان و جوڵانەوە نەتەوایەتییەکەی بکەن و بەکاری زۆر لاوەکییەوە خۆیان خەریك کردووە، بەجۆرێك کەسانی واهەن نزیکەی 40 –50ساڵە لەنێو گەرمەی ڕوداوەکاندا هەڵسوڕاون و پلەوپایەی گرنگی سیاسیشیان لەو جوڵانەوەیەدا هەبووە، کەچی لەو ڕووداوەوە تانوکەش نامیلکەیەکیان پێشکەش بەنەوەی نوێ نەکردووە.

بەهەرحاڵ لەڕۆژێکی نەورۆزی ئەمساڵدا، دەرفەتی ئەوەمان بۆ هەڵکەوت بەهۆی هاوڕێی ئازیزم کاك (سەردار محەمەد) ڕاستەوخۆ شازین هێرش بناسین و لەچاپخانەی شەعب دەمەتەقێیەکی سێقۆڵی دەست پێبکەین، دیارە کاك شازین هەر لەسەرەتاوە ئاماژەی بەوەدا کەنە مێژوونوسەو نەلێکۆڵەری مێژوویی، ئەرکێکی کەجێبەجێی دەکات تەنها بۆ ئەوەیە ئەو سامانە مێژووییەی کەوتۆتە لای لەوە زیاتر نیرووێت و بەئامانەتەوە بڵاوی بکاتەوە تالە فەوتان ڕزگاری بێت و بکەوێتە بەردەست مێژوودۆستان، کارێکی وا کەمن لەلای خۆمەوە دەستخۆشکەرییەکی گەرمم لێکردو ڕێزێکی بێپایانم لێنا.

شایانیباسە لەدرێژەی قسەکاماندا کاکە شازین ڕایگەیاند کەسێ بەڵگەنامەی لەسەر مێژووی پڕ هەورازونشێوی حیزبی دیموکراتی کوردستان لەبەردەستدایە کە بۆ ساڵانی شەستەکان دەگەڕێتەوەو

www.pertwk.com

نیازیەتی بەشێوەیەکی سەربەخۆ،جیا لەوانی‌دی کەپەیوەندییان بەشۆڕشی ئەیلول‌و یەکێتی قوتابیانی کوردستان لەخواروی کوردستانەوە هەیە، بڵاوبکاتەوە ، لەوبارەیەشەوە ڕووی لێنام پێشەکییەکی کورتی لەمەڕ ڕوداوە سەرەکییەکانی ئەو قۆناغە ئاڵۆزەی حیزبی دیموکرات بۆ بنوسم تاوەك ڕوونکردنەوەیەکی پێویست بۆ تێگەیشتنی ناوەڕۆکی بەڵگەنامەکان چاپ بکرێت‌و بۆ خوێنەری ئازیز بڵاوبکرێتەوە. داواکارییەکی بەو جۆرە کەبە خۆشحاڵییەوە قبوڵم کردو لەسۆنگەی بایەخدانمەوە بەبابەتێکی واو

بەپشت بەستن بەوسەرچاوە مێژووییانەی‌لەبەردەستمدان‌و لەبەر تیشکی ئەم سێ‌بەڵگەنامەیەش دەستم بەنووسینی پێشەکییەکە کرد، پێشەکییەك کەنەدەبوا درێژ نەکرایەتەوە بەجۆرێك بووە هۆی لەدایك بوونی ئەم لێکۆڵینەوەیەی ئەمێستا لەبەردەستی ئێوەی بەڕێزدایە .

دیارە خۆلێدان لەمێژووی ڕوداوە نێو خۆییەکانی حیزبی دیموکراتی کوردستان‌و هەڵهێنجانی ڕاستییە مێژووییەکانی ئەو قۆناغە ئاڵۆزەی هەڵسوڕانی حیزب، واتە شەستەکانی سەدەی ڕابردوو، مەسەلەیەکی سادەو سانا نییەو پێویستی بەوردبوونەوەو موتالاًکردنی بەشێکی سەرچاوە مێژووییە بنەڕەتییەکانە، هەر بۆیە ئەم خوێندنەوەیەمان بۆ ڕوداوەکانی ئەو قۆناغەو جوڵانەوە چەکدارانەکەی ساڵانی 1967–1968 لەکوردستانی ئێران لەسەر بنەمای ئەو سەرچاوە مێژوویی‌و بەڵگەنامانە بنیاتنراوە کەڕاستەوخۆ یان ناڕاستەوخۆ هەواڵەکانی ئەو سەردەمەیان ڕاگواستووە، دیارە لەم نێوەدا بەڵگەنامەکانی دەزگای جاسوسی‌و تۆقێنەری ساواك، چاوپێکەوتنەکان جگەلە سێ‌بەڵگەنامەکەی (کۆمیتەی ساخ کەرەوە، کۆنگرەی دووهەمی حیزبی دیموکرات‌و بەیان نامەی چەکدارە شۆڕشگێڕەکان، کەکاکە شازین پاکی کردوونەوەو ئامادەی کردوون گرنگی‌و بایەخی تایبەتی خۆیان هەیە.

هەر لێرەدا پێویستە بوترێت کەتەنیا ئامانجێکی زانستیانە لەپشت ئەم نوسینەوەیەو سینگیشمان بەرفرەیە بۆ هەر دڵسۆزو ئاگاداری‌و بۆچوونی تایبەتی‌و پێچەوانەی خوێندنەوەکەی ئێمەی بۆ ڕوداوەکانی ئەم قۆناغە هەبێت‌و گەلێکیشی لێ‌مەمنون دەبین گەر لەو بۆچوونانەی ئاگادارمان بکاتەوە، یاخود بۆخۆی چەندی بۆدەکرێ‌و چۆنی بۆ دەلوێ بڵاویان بکاتەوە، چونکە ئەرکی ڕاستەقینەی زانستی مێژوو گواستنەوەی ڕووی ڕاستی ڕوداوەکانە بێ‌گوێدانە هەر دەمارگیرییەك، لەگەڵ هیوای زیاتر خزمەتکردنی مێژووی نەتەوەکەمان‌و پڕکردنەوەی کەلێنەکانی کتێبخانەی مێژوویی کوردی

یاسین سەردەشتی

ئامێدی : 1ی ئایاری 2001

www.pertwk.com

ڕەوتی ڕوداوە نێوخۆییەکانیحیزبی دیموکراتی کوردستان
لە نیوەی یەکەمی دەیەی شەستەکاندا.

هەڵگیرسا00ندنی شۆرشی 14 ی تەموزی ساڵی 1958 و وەدیهاتنی بارودۆخێکی ئازادو ئاوەڵا لە کوردستانی عێراقدا، پەناگایەکی لەباری بۆ ئەو کوردە ئازادیخوازانەی کوردستانی ئێران ڕەخساند کەلە ترسی ڕاونانو لەژێر فشاری دەزگا داپڵۆسێنەرەکانی ڕژێمی شاهەنشاهی پەهلەوی ناچار بوون شارو گوندەکانی خۆیان جێبهێڵنوڕێگای سنورە دەستکردەکانی ڕۆژئاوا بگرنەبەر، بەتایبەتی دوای شاڵاوی بەربڵاوی ساواك بۆ سەر شانە و کۆمیتە کانی حیزبی دیموکراتی کوردستان لە کۆتایی ساڵی 1959 دا, جگە لەوەی هەڵگیرساندنی شۆڕشی چەکدارانەی کوردستانی عێراق لە 11ی ئەیلولی 1961 و هەڵچونی هەستی نەتەوایەتی لە گشت پارچەکانی کوردستاندا ئەوەندەی تر هانی کوردە ئازادیخوازە ئێرانییەکانی دا ڕوو لە ناوچە ئازادکراوەکانی ژێر دەسەڵاتی شۆڕش بکەن، کەبەشێکی زۆر لەوانە ئامادە بوون وەك پێشمەرگە شان بەشانی براکانیان لە سەنگەرەکاندا دژی پەلامارەکانی سوپای داگیر کەری عێراق بەرگری و خەبات بکەن، مەسەلەیەکی بەو جۆرە کە گیانی یەکبونی نەتەوەیی گەلی کوردی بە هێزتر دەکردو یەکپارچەیی خاکی کوردستانو کێشە نەتەوایەتییەکەی دەسەلماند، کەخۆی لە خۆیدا ڕەهەندێکی ئیجابی ئەو قۆناغەی شۆڕشی کوردستان بوو کە بەداخەوە تاسەر بەردەوام نەبوو.

ئەگەر بمانەوێت لە لایەنی سەلبی مەسەلەکەش بدوێین، بەتایبەت سەبارەت بەهەلو مەرجی ئەو دەمەو ئایندەی جوڵانەوەی ئازادیخوازانەی کوردەکانی ئێران، ئەوا دەتوانین ڕاشکاوانە بڵێین کە پەنابەری بەشێکی ڕێبەرایەتیو ئەندامەکانی حیزبی دیموکراتی کوردستان بۆ کوردستانی عێراق چەند ئاکامێکی زەقو نالەباری لێکەوتەوە، یەکەمیان:

هەڵکەنینی ناوەندی ڕێبەرایەتی حیزبو گواستنەوەی بۆ ئەو پارچەیەی کوردستانو دوور کەو تنەوەی لە مەیدانی خەباتی ڕاستەقینەی خۆی کە کۆمەڵێك گیروگرفتی ئێجگار گەورەی بۆنایەوە، کە خراپترینیان بریتیبوو لەدابڕانی ڕاستەوخۆ لە ڕوداوەکانی ئێرانو لاوازی پەیوەندی بە تێکۆشەرانی ناو خۆی وڵاتو کەوتنە ژێر ڕەحمەتی ڕوداوەکانی عێراق و کوردستانی عێراقەوە، مەسەلەیەکی وا کەلەو کاتەوە تانوکە بۆتە نەخۆشییەکی درێژخایەنو جەستەی حیزبی دیموکراتی شەکەت کردووەو کاریگەرییەکی لە ڕادەبەدەری خراپی لەسەر تێکۆشانی ئەو حیزبە جێهێڵاوە[1].

ئاکامی نالەبارو دزێوی دووەمیش ئەوە بوو کەمەسەلەی خەباتو پێ چەقاندنو ڕووبەڕوو بوونەوەی پێشترو ڕاستەوخۆی حیزبی دیموکرات لە بەرامبەر ڕژێمی شاهەنشاهیدا، ڕۆڵێکی سەرەکی لە بواری یەکبوونی ڕیزەکانی حیزبو کزکردنی ناکۆکیەکانی نێو ڕێبەرایەتیوکادرەکانیدا هەبوو، ئەو ناکۆکییانەی کە دوای گواستنەوەی ناوەندی ڕێبەرایەتی حیزب بۆ کوردستانی عێراقو

www.pertwk.com

لەژیانی ئاوارەییدازەمینەی قوڵ بونەوەو دواتر دەرەتانی تەقینەوەی بۆرەخسا، بە جۆرێك جگە لە چەند دەستەیی‌و چەند بەرەکی، روداوی دڵتەزێن‌و خێناویشی لێکەوتەوە کە تەنیابەقازانجی دوژمنی داگیر کەرو بەزیانی بەرژەوەندییە باڵاکانی نەتەوەی کورد لە کوردستانی ئێراندا کۆتایی هات، چەند بەرەکییەك کە بووە نەریتێکی نەخوازراو و داڕزێنەر لە مێژووی حیزبی دیموکرات‌و جوڵانەوەی نەتەوایەتی گەلی کورد لە کوردستانی ئێراندا، بە جۆرێك شوێنەوارە سەلبییەکەی تائێستاش نەسڕدراوەتەوەو لەئایندەشدا بە ئاسانی ناتوانرێ ڕێگای لێ بگیرێت.

پێویستە لێرەدا ئەو راستیە لە بیر نەکرێت کە ناوەندی ئاوارەیی‌و مەنزڵگا نوێیەکەی ڕێبەرایەتی حیزبی دیموکرات هەرێمێکی هێمن‌و ئارام‌و بێ گرفت‌و گێرمەو کێشە نەبوو، بەڵکو لەو قۆناغەداو تانوکەش بە ناوچەیەکی ئاڵۆزو پڕگرفت ناسراوەو روداوەکان‌و هاوکێشە سیاسی‌و سەربازییەکان تیایدا بە چەشنێکی زۆر قوڵ‌و خێرا گوزەر دەکەن، لەوەش زیاتر خودی جوڵانەوە نەتەوایە تییەکەی گەلی کورد لە کوردستانی عێراقدا کە جگە لە فاکتەری پیلانی دەوڵەتە هەرێمییە داگیر کەرەکانی، لە ئەنجامی‌دواکەوتوویی ئابوری‌و کۆمەلایەتی کۆمەڵگای کوردەواری، باڵادەستی عەقڵیەتی سیاسی خێڵەکی – ئایینی – دەرەبەگی، سستی هۆشیاری رۆشنبیری‌و سیاسی‌و لاوازی ریشەی ژیانی پارتایەتی ساخڵەم، هەست نەکردن بە لێپرسراوی‌و قوربانیدان بە بەرژەوەندییە باڵاکانی نەتەوەیی لە پێناوی بەدیهێنانی بەرژەوەندییە شەخسییەکان‌و بۆچوونی تەسکی حیزبایەتی، کزی گیانی دیموکراسی‌و بەرزی ئارەزووی خۆسەپاندن‌و پاوانخوازی .... هتد، مێژوویەکی دوورو درێژی ناکۆکییەکانی ناوخۆو دووبەرەکی هەیە کەتاڕادەی سەنگەر لە یەکگرتن‌و داهێنانی دیاردەی خۆخۆری‌و کوردکوژی پەرەی سەندووە(2)، مەسەلەیەکی خەتەرناکی بەو شێوەیە کە بە خراپی لە سەریەکێتی ریزەکانی حیزبی دیموکراتی کوردستان قامکی دانا، بگرە لەوەش زیاتر ڕێبەران‌و ئەندامانی حیزبی دیموکرات‌و بە جۆرێکی واله ناکۆکی‌و چەند بەرەکییەی جوڵانەوەی نەتەوایەتی گەلی کورد لە کوردستانی عێراقدا تێوەگلان لە هەندێك جار بۆ خۆیان ڕۆڵی سەرەکی‌و ئاگر خۆشکەریان دەبینی(3)، کارێکی واکە زۆر بە خراپی ئاسەواری لە سەر ریزەکانی خودی حیزبی دیموکرات‌و پەیوەندییەکانی بە حیزب‌و لایەنە سەرەکییەکانی کوردستانی عێراق بەجێ هێشت.

بەهەر حاڵ وەك ئاشکرایە لە کۆتایی ساڵی 1959و سەرەتای ساڵی1960دا بەشێکی ڕێبەرایەتی‌و ئەندامەکانی حیزبی د\یموکراتی کوردستان کە نەکەوتبوونە بەر شاڵاوە بەربڵاوەکەی ساواك وەك (ئەحمەد تۆفیق، عەبدولرەحمانی قاسملۆ، قادرشەریف، سولەیمانی موعینی، کەریمی حیسامی، یوسفی ڕێزوانی، قاسمی سوڵتانی، هاشمی حوسێن زادە، مەلا باقی، سەعید کاوە، عەزیزی فەلاحی‌و عەولای عیزەت پور........هتد) لە عێراق گیرسابوونەوە، ئەوانە هەندێکیان لە بەغداو هەندێکی تریشیان لە شارەکانی کوردستاندا دامەزرابوون، بەتایبەتی لە شاری سلێمانی کە ئاوارەیەکی زۆری کوردە ئێرانییەکانی لێ کۆبوبوونەوە، کە هەندێکیان لە ناو شاردا خانوویەکیان بۆ

www.pertwk.com

تەرخان کردبوون کە ناوی (کۆمۆن)یان پێ دەوت، ژمارەیەکی دیشیان کەنزیکەی (200) کەسێك دەبوون لە نێو خانووە حکومییەکانی سەرچناردا دەژیان‌و ژیانێکی زۆر خراپیان بەسەر دەبرد[4] ، ئالەم وەختە ناسکەدا کەدەبوایە هەموو ئاوارەکان لە ژێر باڵی ڕێبەرایەتییەکی کارامەو یەکگرتوودا کۆ ببنەوەو ڕیزەکانی حیزب بە چەشنێك ڕێکخرێتەوە کە لە ئایندەیەکی نزیکدا ببنە هێزێکی بەرچاو خاوەن سەنگی تایبەت‌و ڕێزلێگیراو، کەچی بەپێچەوانەوە لە هەل‌و مەرجێکی نالەباری بەو جۆرە، ئەو ناکۆکیانەی کە کونفرانسی یەکەمی حیزب بە نیوە ناچڵی‌و بێ چارەسەر کردن بەڕێی کردبوون، توندتر لە جاران‌و بە تێکەڵی لە گەڵ چەند ناکۆکی ئالۆزی نوێتر سەریان هەڵدایەوەو بە شێوەیەکی خراپ تەقینەوە.

دیارە جەمسەرو ڕووی ناسراوی ئەو ناکۆکییە لە نەهاتووەش دوو ئەندامی ڕێبەرایەتی حیزب بوون کە بریتیبوون لە ئەحمەد تۆفیق‌و عەبدولڕەحمانی قاسملۆ، چونکە هەرچی ئەحمەد تۆفیقە وێڕای ئەوەی ئەندامێکی بزۆزو هەلسوڕ و خۆڕاگری حیزب بوو، لە لایەن ژمارەیەك لە کادرانەوە بە کابرایەکی ناسیونالیستی توندڕەو و ئەنتی کۆمۆنیستێکی پاوانخواز تاوانبار دەکرا کەبەهیچ جۆرێك پابەندی کاری تەشکیلاتی نییە و خۆی لە ئوسوڵی حیزبایەتی دوور ڕادەگرێت [5]،هەرچی قاسملۆشە لە لایەن ئەحمەد تۆفیق‌و لایەنگرانییەوە بە تودەیی‌و پیاوی تودە تاوانبار دەکرا کە خوازیارە بۆ هەتاهەتایە حیزبی دیموکراتی کوردستان لە ژێر سایەی ڕێنماییە سیاسی‌و تەشکیلاتییەکانی حیزبی تودەی ئێراندا بهێڵێتەوەو دوور لە ئامانجە نەتەوایەتییەکانی گەلی کورد کە تائەو کاتە تودە هیچ باوەڕێکی پێی نەبووە، بە خەباتی دژی ئەمەریکاو دەهۆڵ لێدان بۆ یەکێتی شورەوی‌و بلۆکی سۆسیالیستیەوە سەر قاڵیان بکات[6]، دوو ڕەوتی بیرو ئایدیای جیاواز کە ئەوسا بە ڕاست‌و چەپ ناودەبران‌و لەژێر کاریگەری ڕوداوە سەرتاسەرییەکانی ناوچەکەو کوردستانی عێراقدا تا دەهات زیاتر لە یەکتری دوور دەکەوتنەوە.

هەژار موکریانی لە باسی ئەحمەد تۆفیق دا دەڵێت کە پێشتر مارکسی بووەو بڕوای بە ئێرانچێتی‌و هەتا عێراقچێتی‌و تورکچێتی هەبوو لە پاڵ کۆمۆنیستەکاندا، بەڵام دوای ئەوەی هاتۆتە کوردستانی عێراق‌و باسی گەڕانەوەی مەلا مستەفای بارزانی ((ئەو فەلسەفەو فلتەفلتەی پێشوی نەمابو..... ببوە کوردێکی خۆماڵی‌و هەرکەس کوردستان لە کورد داگیر بکالە بەرازو ئیستیعمار پیسترە)) [7].

هەڵبەتە ئەحمەد تۆفیق لەم کاتەدا جگە لەوەی سەربەخۆ بەیاننامەیەکی بڵاو کردبۆوە و تیایدا ئاماژەی بەوە دابووکە ((بۆرژوای عەرەب کەوتۆتە سەر ناسینی مافی کورد)) [8] بەردەوام بە دژی یەکێتی شورەوی‌و حیزبی شیوعی عێراق‌و حیزبی تودە تەبلیغاتی دەکردو باسی لەوە دەکرد کە وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا ئامادەیە لەو قۆناغەدا هاوکاری بەدیهێنانی ئامانجە نەتەوایەتییەکانی گەلی کورد بکات‌و پێویستە سیاسەتکارانی کورد ئەو دەرفەتە بۆ خۆیان بقۆزنەوە

www.pertwk.com

[9]، مەسەلەیەکی واکە لەو دەمەدا بە گوناهێکی گەورە و بێ لێخۆشبوون لە قەڵەم دەدرا، چونکە ئەو دەمە جگە لەوەی شورەوی وەك قەڵاو پاڵ پشتی میللەتانی چەوساوە ناودەبرا، ئەمەریکاش لە بەرامبەر جوڵانەوەی ڕزگاریخوازانی نەتەوە ژێر دەستە کاندا خاوەن ڕوویەکی قێزەوونو هەڵوێستێکی نەگریس بوو، بە تایبەتی لە ئێراندا کە ڕۆڵی ئەمەریکا لە چەسپاندنی دیکتاتۆرییەتی محەمەد رەزاشای پەهلەویو تەفروتوناکردنی هێزە ئۆپۆزسیۆنەکانو تەواوی نەهامەتییەکانی گەلانی ئێراندا لە هیچ لایەنێك شاراوە نەبوو. دیارە لە سۆنگەی ئەوەشەوە بوو کە بە درێژایی حوکمی رژێمی شاهەنشاهی پەهلەویو بگرە دوای ڕوخاندنیشی، مەسەلەی خەبات دژی ئیمپریالیزمی ئەمەریکاکرا بوو مەرجو پێوانەی پێشکەوتنخوازیو دیموکراتخوازیو هەقخوازانەی هەر گروپو ڕێکخراوی ئێرانیو کوردستانی.

لەڕاستیدا ئەحمەد تۆفیق خۆی لە مەوقعییەتێکی وادا دیتەوە کە بێ گوێدانە هەر سەرزەنشتێك هێرشێکی سەرسەختانەی بۆ سەر ئەندامە مارکسیو تودەییە ئایدیاکانو لایەنگرانی شورەویو ئۆردوگای سۆسیالیستی لە ناو حیزبی دیموکراتدا دەستپێکردو دەیویست بەهەر نرخێك بێت نەك هەر لە حیزب، بگرە لە عێراقیش وەدەریان نێت، شایەنی باسە هەلو مەرجی سیاسی عێراقو کودستانی عێراقیش لەو قۆناغەدا بە قازانجی هەنگاوەکانی ناوبراو دەچووە پێش، بەتایبەتی تێکچوونی پەیوەندییەکانی عەبدولکەریم قاسمو حیزبی شیوعی، هەروەها توندبوونی ناکۆکییەکانی پارتی دیموکراتی کوردستانو حیزبی شیوعی کە لەو دەمەدا گەیشتبووە پۆپە، جگە لەقوڵ بونەوەی ناکۆکییەکانی نێوان باڵە جیاوازەکانی خودی پارتی کە ئاکامەکەی بەدەرکردنی هەمزە عەبدوڵلاو لایەنگرانی لەپارتی کۆتایی هات.

هەربۆیە ئەحمەد تۆفیق بە پاڵپشتی پارتی لە لایەكو بەپشت بەستنو گرێدانی پەیوەندی توندوتۆڵ لە گەڵبە ڕێوەبەرایەتی ئەمنی عێراق لە سەردەمی قاسمدا لەلایەکی دییەوە، توانی نەیارەکانی لە مەیدان دەرپەڕێنێتو وەك بەرپرسی یەکەمی حیزبی دیموکراتی کوردستان خۆی بناسێنێتو دەسەڵاتی بەسەر کوردە پەنابەرە ئێرانییەکاندا بسەپێنێت، شایەنی باسە عەبدولڕەحمانی قاسملۆو کەریمی حیسامی لە ترسی هەڕەشەکانی ئەحمەد تۆفیقو لەژێر فشاری بەرێوەبەرایەتی ئەمنی عێراقدا ناچار بوون بەغدا جێبهێڵنو بچنە ئەورووپای رۆژ هەڵات، کەسانێك وەك (یوسفی ئەنوەری، قاسمی سوڵتان، عەزیزی فەلاحیو محەمەد ئەمینیڕاتبی)و چەندی دی کەلە وەرگرتنی مافی پەنابەری بەهۆی حیزبی تودەوە لە ئەورووپابێ هومێد بوون، خۆ تەسلیم کردنەوەو چونە ناو زیندانە تاریکەکانی ڕژێمی شاهەنشاهییان لە هەڕەشەو گوڕەشەکانی ئەحمەد تۆفیق لا پەسەندتر بوو[10].

دیارە گیانی پاوانخوازیو خۆ سەپاندنی ئەحمەد تۆفیق تەنیا لەحیزب دەرپەڕاندنی نەیارەکانیدا ڕانەوەستا، بەڵکو بۆخوێن ڕشتنیشیان تێپەڕی کرد، وەك ئەوەی خەری بوو بە پیلانێك لە سلێمانی

www.pertwk.com

عەبدولڕەحمانی قاسملو بکوژن کە بە هۆی دەخالەتکردنی چەند ئەندامێکی حیزبی شیوعی عێراقییەوە سەری نەگرت[11]، یاخود کوشتنی (ئەسعەد خودایاری) لە ساڵی 1960 دا، کە یەکێك بوو لە باشترین کادرە ئازاودڵسۆزەکانی حیزب لە ڕێگەی قەڵادزێ – سونێ، کاتێك ناوبراو دەیویست بە پێچەوانەی فەرمانی ئەحمەد تۆفیقەوە بۆ کوردستانی ئێران بگەڕێتەوە[12]، ئەو جۆرە کارانەی کەنێوەرۆکێکی ئەوتۆی بۆ حیزبی دیموکراتی کوردستان نەهێشتبۆوە، وەك سەعید کاوە وتەنی((حیزبی دیموکرات هەر بە نێو مابوو. نەتەشکیلاتو نەکۆمیتەی ناوەندیو نەجولآنەوەو نەنوسین .... وەك حیزبێکی هەڵسوڕ هیچ ئاسارێکی دیار نەبوو))[13]. لەلایەکی دییەوە هەڵگیرساندنی شۆڕشی چەکدارانەی 11ی ئەیلولی ساڵی 1961 لە کوردستانی عێراقو پەرەگرتنی شۆڕشەکە بەدوای هاتنە سەر کاری حیزبی بەعسی عەرەبی شۆڤێنست بووە هەژاندنو هەڵچوونی هۆشی نەتەوایەتی کورد لە سەرانسەری کوردستانداو کاروانی پشتگیریو یارمەتی ماددیی کوردەکانی ئێران بۆ شۆڕش دەستی پێ کرد، شایەنی باسە ڕژێمی شاهەنشاهیو ئەندامەکانی تری پەیمانی سەنتۆ بۆ دژایەتی کردنی شۆڕشو توند کردنی گەمارۆی ئابوریو سەربازی لە سەر کوردستانی عێراق پێکەوە قۆڵیان لێ هەڵماڵی، دەسەڵاتدارانی تاران بە مەبەستی بەرەنگار بوونەوەی هەستی هەڵچووی نەتەوایەتی لە کوردستانو ڕێگرتن لەو هاوکاریو پشتگیرییەی لە لایەن کوردەکانی ئێرانەوە بۆ شۆڕش ڕەوانە دەکران چەند هەنگاوێکی بە پەلەیان هەڵهێنا، یەکێك لەوانە پیادەکردنی شاڵاوێکی بەربڵاوی ڕاونانو گرتنو زیندانی کردنی ژمارەیەکی زۆری لایەنگرانی شۆڕشو ئەندامانی حیزبی دیموکراتی کوردستان بوو لە ساڵی 1963دا، کە بەشێکی ئەوانە لە زیندانەکانی قەسری قەجەرو قزڵ قەڵا بۆ ماوەیەك ڕاگیرانو ئەشکەنجە دران[14]، دیارە تێکڕای ئەو ڕوداوە جۆربەجۆرانە تا ڕادەیەکی زۆر زەمینەی بۆ ئەحمەد تۆفیق لە کوردستانی عێراق ڕەخساند کە زیاتر پێی خۆی بچەسپێنێتو ئەندامە پەرتەوازەکانی حیزبو کوردە پەنابەرەکانی ئێران لە ژێر باڵی خۆیدا کۆ بکاتەوەو بە ناوی حیزبی دیموکراتی کوردستان دەست بەکارکردن بکەنەوە.

سەرەتا ئەحمەد تۆفیق لە گەڵ چەند ئەندامێکی حیزبی وەك: سەعید کاوە، سولەیمانی موعینی (فایەق ئەمین)، سەلاحەدینی موهتەدی (مستەفا)، محەمەدی ئیلخانی زادە (کاوە) لە شاری کۆیە کۆبوونەوەیەکیان کردو بێ ئەوەی باس لە پرۆگرامێكو ئۆرگانێکی حیزبی بکرێت، کۆمیتەیەکیان بەناوی (کۆمیتەی بەڕێوەبەری حیزبی دیموکراتی کوردستان) پێکهێناو مەسەلەی کۆکردنەوەو گەیاندنی یارمەتییەکانی کوردەکانی ئێرانیان بۆ شۆڕش کردە ئەرکی پلە یەكو ناوچەکانی بەم جۆرە بەسەر ئەندامەکانی کۆبونەوەکەدا دابەشکرا:

سولەیمانی موعینی لەناوچەی بانەو گەورکو مەنگوڕی مەهاباد، مستەفا لە ناوچەی بۆکانو سەقزو هەوشار، سەعید لە ناوچەی لاجانو سوندسو شنۆ، کاوەش وەك بەرپرسی بەشی

www.pertwk.com

پێشمەرگە کە ئەو دەمە هەر 14 – 15 پێشمەرگەیەك دەبوو، خودی ئەحمەد تۆفیقیش وەك ئەڵقەی پەیوەندی نێوان حیزب و شۆڕش دیاری کرا[15].

شایەنی باسە کۆمیتەی بەڕێوەبەری چەند بنکەیەکیان لە سونێ، زینۆی شێخ وسەنگەسەری ناوچەی ڕانیە و پشدەر دامەزراندو ئەحمەد تۆفیق لە جیاتی ڕۆژنامەی (کوردستان)ی ئۆرگانی حیزبی دیمکرات، هەواڵنامەیەکی بەناوی (دیسان بارزانی)یەوە دەرکرد، هەروەك سەعید کاوە دەڵێت ((ئەحمەد تۆفیق دوو مەبەستی لەدەرکردنی ((دیسان بارزانی))دا هەبوو، یەکەم پتر خۆی لەبارزانی نزیك بکاتەوە، دووەم گرینگی بەوهەواڵانە بدرێت وبنوسرێت کەلە ناوچەی باڵەکایەتی ڕوو دەدەن))(16).

بەهاتنی ژمارەیەك لەلاوە ڕۆشنبیرو خوێن گەرمەکان وئەندامانی لە کوردستانی ئێرانەوە بۆ ناوچەی ئازادکراوی شۆڕش لە ساڵی 1963 دا وەك (حەسەنی رستگار، حوسێنی مەدەنی، سمایلی شەریفزادە، حەمەدینی ئەمینی سیراجی، سالاری حەیدەری)وچەندی دی، هەل ومەرجی بوژانەوەی حیزبی دیمکرات وسەرپێکەوتنەوەی زیاتر ڕەخسایەوە، چونکە دوای دەرپەڕاندنی کادرەکانی وەك قاسملو وحیسامی لەلایەن ئەحمەد تۆفیقەوە، حیزبی دیمکرات بەکادری سیاسیو تەشکیلاتی لێهاتوو هەڵدەسوڕاو لەبێسەروبەرییەکی کەم وێنەدا دەژیا، وێڕای ئەوەش بەهۆی سروشتی تاکڕەویو گیانی دژەرێکخراوەیی ئەحمەد تۆفیق نەتوانرا سوود لەتوانا وخوێن گەرمی ئەولاوانە بکرێت وبەقازانجی پتەوکردنی ڕیزەکانیو پەرەپێدانی چالاکییەکانی حیزب و زیندووکردنەوەی جوڵانەوەی نەتەوایەتی لەکوردستانی ئێراندا هەنگاو هەڵبهێنرێت، بەتایبەتی لەم قۆناغەدا بەهۆی دەنگدانەوەی سەرکەوتنەکانی شۆڕش لەکوردستانی عێراقدا ولەئەنجامی پیادەکردنی ریفۆرمی بێ جێوریێی رژێمی شاهەنشاهی وفشاری دەزگای داپڵۆسێنەرەکانی لەکوردستانی ئێران هەستی نەتەوایەتی وگیانی دژایەتی دەسەڵاتی ناوەندی لەنێو زۆربەی چینو توێژەکانی کۆمەڵگای کوردەواری لەئێران قوڵپی دەدا.

هەر بۆ نموونە لەشاری سەقزدا بۆیەکەمین جار ڕاپەڕینێکی بەرفراوان دژی دامودەزگاکانی دەسەڵاتی ناوەندی ئەنجامدرا کەزیاتر لە (1500)کەس لەخەڵکی بێکارو زەحمەتکێشانی شار بە بەردو دارەوە هێرشیان بردەسەر دەزگا بەڕێوەبەرایەتییەکانی حکومەتو بنکەی پۆلیسی سەقز، ئەو ڕاپەڕینەی کە سەرکوتکردنی لەتوانای دەزگا داپڵۆسێنەرە نێوخۆییەکانی ڕژێم بەدەربوو، هەر بۆیە لەلایەن فەماندەی شارەوە بەپەلە لەشکر ئاگادار کرایەوە کە گەمارۆی سەقز بدەنو بۆ تێکشکاندنی ڕاپەڕیوەکان بکەوتنە خۆ، ئەوە بوو دوای هاتنەناوەوەی لەشکرو گرتن وکوشتنو بریندارکردنی ژمارەیەکی زۆر لەڕاپەڕیوەکان کۆتایی بەڕاپەڕینەکە هات(17).

سەعید کاوە مەسەلەکە بەوجۆرە لێکدەداتەوە کاتێك دەڵێت ((ئەحمەد تۆفیق نەیدەهێشت لاوەکان لەنێو حیزبدا بمێننەوەو پێبگەن، کاتێك دەهاتن دەیناردنەوە، لەنێو خۆماندا باوبوو کە

www.pertwk.com

ئەحمەد تۆفیق لەلاو و خوێندەوار دەترسێ، کاتێك یەکێکی نەخوێندەوار دەهاتە دەرێ، کاریبەوە نەبوو بۆ هاتۆتەدەر؟ چەتە بووە، یان پیاوی کوشتووە، زوو چەکی دەدایەو لەلای خۆی دەی کرد بە پێشمەرگە، ئینەخوێندەوار باشتر وەردەگیرا ونرخی لەلای ناوبراو پتر بوو))(18). دیارە مەسەلەیەکی وادوور نییە لەو گومانو دڕدۆنگییە سەرچاوەی گرتبێکە ئەحمەد پێشمەرگەیەکی بۆ حیزب دەویست کەبێ چەندوچوون قورسترین ئەرکی پێشمەرگایەتی وفەرمانەکانی بێ ئەم لاولا جێبەجێ بکات، مەسەلەیەکی کەبەلاوە ڕۆشنبیرو پەروەردەی شارو وزانکۆکان ڕانەدەپەڕێنرا. لەلایەکی ترەوە ئەحمەد لە پەیوەندییەکانیدا بوو لەگەڵ ئاغاو دەرەبەگەکانی هەردوو دیوی کوردستان ودۆستایەتی لەگەڵدا دادەمەزراندن وهاوکاری لێوەردەگرتن، بەتایبەتی لەو کاتەدا کەژمارەیەکی زۆر لە ئاغاواتی کوردستانی ئێران وەك دژە کردەوەیەك بەرامبەر پیادەکردنی ریفۆرمی زەوی، ناوچەکانی خۆیان جێهێڵابوو وهاتبوونە کوردستانی عێراق وبۆئەوەی بەقەولی خۆیان ببنە (پێشمەرگە)، ئەو سیاسەتە پراگماتییانەی ئەحمەد تۆفیق کەژمارەیەکی زۆری ئەندامانی حیزبی دڕدۆنگ کرد، ئەوانەی ناوبراویان بەدۆستی دەرەبەگی کۆنەپەرستی کوردو نەیاری لاوانی ڕۆشنبیر لەقەڵەم دەدا(19).

لەهەلومەرجێکی بەو جۆرەدا ولەگەرمی توندوتیژبوون وئاڵۆزبوونی پەیوەندییەکانی نێوان بارزانیو ئەندامانی مەکتەبی سیاسی پارتی دیمکراتدا(20)، ناکۆکییەکانی نێو کۆمیتەی ڕێبەرایەتی کاتی حیزبی دیموکراتیش قوڵتر دەبۆوەو ناڕەزایەتی ئەندامەکانی کۆمیتەکە بەرامبەر شێوازی کارکردنی تاکڕەوانەی ئەحمەد تۆفیق زیاتر پەرەی دەسەندو ڕووی لە تەقینەوە دەکرد.

لەڕاستیدا هێشتا ماوەیەکی ئەوتۆ بەسەر دامەزراندنی کۆمیتەی کاتی تێپەڕی نەکردبوو کاتێك دوو ئەندامی ئەو کۆمیتەیە واتە (مستەفا کاوە)ئەحمەدتۆفیقیان بەجێ هێڵا ولەقەڵادزە بەپاڵپشتی مەکتەبی سیاسی پارتی کۆمەڵەیەکیان بەناوی (کۆمەڵەی ڕزگاری کوردستان) دامەزراند وسەربەخۆیی خۆیان ڕاگەیاند(21)، هەروەها مەلا ئەحمەد شەڵماشی ناسراو بە(مەلا ئاوارە) لەم قۆناغەدا بێئەوەی پەیوەندییەکی بەئەحمەدتۆفیقەوە بێت خەتێکی تەشکیلاتی سەربەخۆی حیزبی دیمکراتی لەناوچەی سەردەشت بۆ خۆی پێکهێنابوو کە بارەگاکەیان لەناوچەی ماوەتی شاربازێڕی کوردستانی عێراق بوو، ئەو خەتە تەشکیلاتییەی کە جگە لەمەلا ئاوارە کەسی دی نەدەناسی وزۆربە خێرایش پەرەی دەگرت(22).

لەم بارەیەوە دەتوانرێت دامەزراندنی (کۆمیتەی ساخ کەرەوەی حیزبی دیمکراتی کوردستان) لەلایەن چەند ئەندام وکادری پێشکەوتووی حیزبەوە بەهەڵوێستێکی لێبڕاوی سەربەخۆخوازانە دابنرێت لەپێناوی کۆکردنەوەی وردە وردەی ئەندام وپێشمەرگە لێك بڵاو وسەرگەردانەکانی حیزب وهەوڵدان بۆ دامەزراندنی چوارچێوەیەك بەمەبەستی پیادەکردنی ئوسوڵی حیزبایەتی بە شێوەیەکی ڕاستەقینە وڕووبەڕووبونەوەی ئاکاری تاك ڕەوانەی ئەحمەد تۆفیق دا، ئەو کۆمیتەیەی کەسەرەتا لە

www.pertwk.com

پاییزی ساڵی 1963 دا لەگوندی زینۆی شێخی لەدانیشتنێکی سێقۆڵی (قادر شەریف، حوسێنی مەدەنی وسەعید کاوە)دا بناغەی داڕێژراو بڕیار بوو لایەنیکەم ساڵێك بەنهێنی هەڵسوڕێت(23).

کاك حوسێنی مەدەنی لەوەڵامی پرسیارێکدا سەبارەت بەئامانجی بنیاتنانی کۆمیتەی ساخ کەرەوە ڕایگەیاند ((مەبەست لەدامەزراندنی کۆمیتەی ساخ کەرەوە، ساخکردنەوەی وەزعی حیزبی دیمکرات بوو، چۆنی ساخ بکاتەوە؟ بەجۆرێکی وا لەوسەرگەردانیو بێسەروبەرەییە دەری بهێنێت، ئێمە کە ئەندامانی حیزبی وهەر لەسەر ئەساسی پابەندبوونمان بەو حیزبەوە ئاوارە ببووین، نزیکەی سەد کەسێك دەبووین نەدەبووین، ئەویشمان هەبوو وەك تۆوی زەوی لەناوچە جیاوازەکانی کوردستانی عێراقدا بڵاوببووین، ئەحمەد تۆفیق کەئەلحەقی مرۆڤێکی هەلسوڕ وخۆڕاگربوو، لەڕۆژە سەختەکانی خەباتدا مابۆوە، بەڵام هیچ سەروکارێکی لەگەڵ مەسەلەی حیزبایەتیدا نەبوو، بەچاولێکەری هەندێك دەیویست ئەو سەرۆك بێت وئێمە هەموو چەکداری بین ولە پشتیەوە بڕۆین، ئێمەش دەمانگۆت ئێمە ئەندامی حیزبین ودەبێت سەروسامانێك بەحیزبی لەقەوارە دەرچوومان بدەینەوە،

یائەحمەد تۆفیق ڕکێشینەوە ژێر باری ئوسوڵی تەشکیلاتی ولەتاك ڕەوییە پەشێمانی کەینەوە، یاخود ئێمەش ببینە هێزێك کەسەنگی خۆی هەبێتو وردە وردە بتوانین ئەندامەکانی حیزب لەدەوری خۆ کۆبکەینەوە و ئەحمەد تۆفیق وەتاق بخەین، دیارە ئێمە هەرگیز ئەوەمان قبوڵ نەبوو کەببینە پێشمەرگەیەکی سادەو بێئالایش لەشۆڕشی کوردستانی عێراقداو حیزبی دیمکرات هەروا بێ نێوەرۆك بهێڵرێتەوە، ڕەنگە خودی مەلا مستەفای ڕەحمەتیش کارێکی وای پێخۆش نەبووبێ، هەر بۆیە لەهەلومەرجێکی وادا بڕوامان بەوە بوو کەلە ڕێگای بێ لایەنی وپەیوەندیکردن بەسەرۆکایەتی شۆڕش وخودی بارزانییەوە گرفتو کێشەکانمان چارەسەر ویەکلا بکەینەوەو حیزب لەو سەرگەردانییە بێنینە دەرەوە کەبەداخەوە سەرنەکەوتین))(24).

لەڕاستیدا کۆمیتەی ساخ کەرەوە نەیتوانی پێی خۆی بچەسپێنێت وهەر زوو هەنگاو وئامانجەکانی بۆ ئەحمەد تۆفیق ئاشکرا بوو، هەر بۆیە ناوبراو بەتوندی دژە کردەوەی بەرامبەر نواندنو بنکەکەیانی لەزینۆی شێخی بەتەواوی چەك کردو تەواوی ئەندامەکانی لەناوچەکە ڕاونان، ئەو ئەندامانەی لە نیسانی 1964دا پەنایان بۆ مەکتەبی سیاسی پارتی بردو لەگوندی مالومە نیشتەجێبوون، کەدواتر لەوێش نەمانەوەو بەرەو گوندی (گرتگاشە)ی ناوچەی ئالان باریان کردو بوونە میوانی مەکتەبی سیاسی(25). شایەنی باسە ئەندامانی کۆمیتەی ساخ کەرەوە بەپاڵپشتی وهاوکاری خانەخوێکەیان لەو ناوچەیەدا کەوتنە خۆو چەند کادرێکی تری وەکو (مەلا ئاوارە ومەلا ئەبوبەکر فەلسەفی) یان ڕاکێشایە نێو کۆمیتەکەوە، جگە لەو ئەندامانەی کە دواتر هاتنە گرتگاشە وەك (مەلا ڕەسوڵی پێشنماز، قادری قازی، مەلا حەسەنی رستگار، خەلیل شەوباش ... هتد)، کە تێکڕا 23 کەس بوون، هەروەها کۆمیتەی ساخ کەرەوە جگە لەدامەزراندنی خولێکی سیاسی بۆ

بارهێنانی ئەندامەکانی، لەم ساتەوەختەدا بەدەرکردنی بەیاننامەیەك لە 17 ی حوزەیرانی 1964 دا بوونی خۆی ڕاگەیاند(26).

بەیاننامەکەی کۆمیتەی ساخ کەرەوەی حیزبی دیمکراتی کوردستان کەلەلایەن قادر شەریفەوە ئامادەکراوە، بەتوندی هێرش دەکاتە سەرئاکاری تاك ڕەوانەی ئەحمەد تۆفیق وبەتاوانی پەیوەندی کردن لەگەڵ (ویلیام ئینگلتن)ی باڵیۆزی ئەمەریکا ودوو ئەندامی تری بالیۆزخانەکە لەتاران بەناوی (ریسگ وگیف)ەوە کاریان دەکرد، وەك خائین ناسێندراوە، بەیاننامەکە جگە لەوەی باس لەوە دەکات کە ناوبراو لەڕێگای سلێمانی – سنەوە بۆ ئەو چاوپێکەوتنە بەئاگاداری دەزگای ساواك چۆتە تاران، ئاماژەی بەوەش داوە کەئەحمەد تۆفیق وەك جاسوسێکی ئەمریکا هەڵدەسوڕێت وپەیوەندیبە (مسیۆ زەکیانی)ی سەرۆکی خەیرییەی ئیسرائیلیەوە لەتاران کردووە کەبەپێی بەیاننامەکە وەك نوختەی پەیوەندی نێوان ئەحمەد تۆفیق و ئەندامانی بالیۆزخانەی ئەمەریکا لەتاران دیاریکراوە (27). هەروەها بەیاننامەکەی کۆمیتەی ساخ کەرەوە جگە لەوەی هێنانی (داناشمیث)ی هەواڵنێری ڕۆژنامەی (نیۆیۆرك تایمز) بۆ ناوچە ئازادکراوەکانی شۆڕش لە لوبنانەوە بەکارێکی سیخوڕییانەیان بۆ ئەحمەد تۆفیق داوەتە قەڵەم، نزیکەی 17–18 تۆمەتی تریان بۆ ڕیزکردووە لەوانە: دزینی 90٪ی ئەو یارمەتییانەی لە کوردستانی ئێرانەوە وەك یارمەتی شۆڕش نێردراون، هاوکاری لەگەڵ سوپەهبود بەختیاری فەرماندەی ساواك، برەوپێدانی بیری شۆڤێنییەت ودورکەوتنەوە لە ڕێبازی دیموکراتی وپێشکەوتوخوازانە بەجێنەگەیاندنی ئەرکی پێسپێردراوی حیزبی وسەرپێچی لە دەستوورەکانی حیزب، گێڕانی ڕۆڵی گێرەشێوێنی لە نێوان بارزانیو مەکتەبی سیاسیدا، پەیوەندی بەستن لەگەڵ ئەمنی عێراقو ڕاونانی نەیارەکانی خۆی بەپشت بەستن بەو دەزگایە وفڕاندن وقۆرخ کردنی کەرەسە وچاپەمەنی حیزبو بڵاوکردنەوی بیری تاك ڕەوانەی خۆی... هتد(28).

دواتر بەیاننامەکە پێلەسەر ڕێبازی (مردن بۆ ژیانی) پێشەوا قازی محەمەد دادەگرێتو داوا لەگشت ڕێکخراوە ئازادیخوازەکان وخەڵکی کوردستان دەکات کە بەو بەیاننامە وبڵاوکراوانە بڕوا نەکەن کە (ئەحمەد تۆفیق وکلکەکانی وەکو فایەق ئەمین) دەری دەخەن تا داواکارییەکانی کۆمیتەی ساخ کەرەوە لەگرتنی کۆنگرەو دانانی ڕێویاسایەك بۆ هەڵبژاردنی کۆمیتەی ناوەندی حیزب جێبەجێ نەکرێت، چونکە بەپێی بەیاننامەکە ((تەنیا وتەنیا هەر ئەو جنایەتکارەیە کە چەند ساڵە لەژێر نێوی: حیزب،سکرتێر، مەکتەبیسیاسی، کۆمیتەی مەرکەزی، نوێنەری گەلی کورد... هتد، چارەسەری حیزبمان لەپێناوی نییات ومەسڵەحەتی فەردیو ئاواتی ئاغاکانی بەرەو هەڵدێر بردووە)).

لە کۆتایی بەیاننامەکەدا کۆمیتەی ساخ کەرەوە ڕووی دەمی دەکاتە چینوتوێژەکانی کۆمەڵگای کوردەواریو دەڵێت: ((جووتیاران، کرێکاران، ڕووناکبیران، مامۆستایان، پیشەوەران، عەشیرەتە نیشتمان پەروەرەکان لەو هەلە بەنرخ ومێژووییەدا کە پەردەی خیانەتو جینایەت لەسەر ڕوی

ڕەشی (ئەحمەد تۆفیق) عبداللە ئیسحاقی هەڵدەدرێتەوە وەرن یەك بگرن هاوقەول وهاوپەیمان لە سەرشەرەف و کەرامەتی ڕابردوی حیزبمان دەستبەینە یەکتر بۆ یەکێتیو هاوکاری وخەباتی تێکڕایی بۆ ڕوون کردنەوەی ئەو سەرچاوە مێژووییەمان کە حیزبی دیمکراتی کوردستان.

پاش بڵاوکردنەوەی ئەو بەیانە هەر کەسێك پەیوەندی مستقیم یاغیرە مستقیم بە جنایەتکار ئەحمەد تۆفیق..بکات بەلادەر لەڕێبازی ڕاستەقینەی کوردایەتیوە دەرچوو لەقانوونی حیزبایەتی دەدرێتە قەڵەم.

سەکەوتن بۆ حیزبە مێژووییەکەمان حیزبی دیمکراتی کوردستان تاقە ئاڵا هەڵگری ئامانجی بەرزو دروشمی تایبەتی گەلەکەمان.

پتەو وبەهێزتر ڕیزی حیزبمان لە پێناوی یەکگرتنەوە ویەکێتی ڕاستەقینە..

سەرشۆڕی بۆ خائنانی ڕەوت وڕێبازی نەتەوە وحیزبمان. سەرکەوتو بێشۆڕشی پیرۆزی کورد لەکوردستانی عێراق بەرامبەر پارتی دیمکراتی کوردستان.

کۆمیتەی ساخ کەرەوەی حیزبی دیمکراتی کوردستان 27/ حوزەیرانی 1343/ (30)

کۆمیتەی ساخ کەرەوە لەگرتگاشە بڕیاریدا کەئەندامەکانی خۆی بەسەر سێتیمی تەشکیلاتیدا دابەش بکات بەمەبەستی بڵاوکردنەوەی بەیاننامەکەو ڕونکردنەوەی ڕاستییەکان بۆ کۆمەڵانی خەڵکی کوردستانی ئێران، بەجۆرێك جەولاتی سیاسی هەر لەناوچەی مەریوانەوە تامەرگەوەڕو تەرگەوەڕ دەست پێبکرێت، هەوڵێکی واکە ئاسۆیەکی ڕونی نەهاتەپێش وتووشی شکستێکی لەناکاو دواتر بەهەڵوەشاندنەوەی کۆمیتەکە کۆتایی پێهات، چونکە ئاندامانی کۆمیتەی ساخ کەرەوە کاتێك لەبەدیهێنانی پشتگیری وڕاکێشانی سەرنجی بارزانی سەرۆکی پارتی وڕابەری شۆڕش لەکوردستانی عێراقدا سەرنەکەوتن، پاڵیان وەمەکتەبی سیاسییەوە دا وبەهاوکاری ئەوان کارەکانیان ڕادەپەڕاند، دوای تەقینەوەو ئاڵۆزبوونی ناکۆکییەکانی نێو بزوتنەوەی کوردایەتی لە کوردستانی عێراق و هێرش کردنە سەر مەکتەبی سیاسی لەناوەڕاستی تەموزی 1964 و دواتر ئاودیوکردنیان بۆ ئێران لەلایەن بارزانییەوە، کۆمیتەی ساخ کەرەوە ئەو تاقە پاڵپشتە مادیی و مەعنەویەی لە دەستدا کەلە ناوچە ئازادکراوەکانی کوردستانی عێراقدا هەیبوو، لەلایەکی ترەوە ئەو بەیاننامانەی کە ئەحمەدی تۆفیق پەیتا پەیتا لەسەر کۆمیتەی ساخ کەرەوە وئەندامانی بڵاوی دەکردەوە کە تیایدا بەدزو خۆفرۆش وخائین بە شۆڕش وبارزانی ناوزەدی دەکردن، تاڕادەیەکی زۆر کاریگەری لەهەست و هەڵوێستی کوردەکانی ئێران بەدژی کۆمیتەکە وئەندامانی دەکرد، بەچەشنێکی خەڵکی لەشارو گوندەکانی کوردستانی ئێران بەچاوێکی سووکەوە تەماشای هەڵسوڕاوانی کۆمیتەی ساخ کەرەوەیان دەکرد وئامادە نەبوون گوێ بۆ قسەو ڕونکردنەوەکانیان ڕادێرن(31). دیارە لەم نێوەدا ناکرێت ڕاوەدونانی دەزگا داپڵۆسێنەرەکای ڕژێمی شاهەنشاهی وڕاپۆرتی سیخوڕانی ساواك و پەلامارە بەردەوامەکانی ژاندارم بۆسەر تیمە تەشکیلاتییەکانی کۆمیتەکە

www.pertwk.com

بەئاسان بگیرێت، ئەو ڕاوەدونانەی تا ڕادەیەکی زۆر دەرەتانی حەوانەوەو هاتوچۆی بۆ جەولاتەکانی ئەندامانی کۆمیتەی ساخ کەرەوە نەهێشتبۆوە، وەك سەعید کاوە دەڵێت((ئێمەش بەو بەیاننامە ناقۆڵاو پڕمەترسیدارەی ئەو کات دەبوایە بەناوچە شاخانەوە بسووڕێینەوە، حکومەت وەك چاوێشەدار وسەگی چوارچاو لێ هاتبوو، دووشەو نەمان دەتوانی لەناوچەیەکدا بمێنینەوە، زۆر جاران کە دەچووینە جێگایەك‌و دەمانویست یەکێك ببینین بۆمان نەدەکرا ودەبوایە ئەو شوێن‌و ناوچەیە بەجێ بێڵین، ئەحمەد تۆفیق بڵاوی کردبۆوە کە ئەوانە لەحیزب دەرکراون وخیانەتیان بەشۆڕش کردوە، لەبنەوەش بە ئەندام‌و هەواداری خۆی ڕاگەیاندبوو. بمانگرن‌و بمان بەنەوە بۆ دیوی گەرمێن بۆلای ناوبراو، تەنانەت پێی گوتبوون هەر نەبێ ڕاپۆرتیان لێبدەن و بەعەجەمیان بەگرتن بدەن.. ئێمەش نەك خەڵکی دەستی نەدەگرتین بەڵکو دەیان‌ویست بشمان گرن))(32).

هەر بۆیە پاش ماوەیەکی کەم کۆمیتەی ساخ کەرەوەی حیزبی دیموکراتی کوردستان بەتەواوی شکستی خواردو هەڵوەشا دوای ئەوەی: تاقمێکیان بەڕابەری مەلا ئەبوبەکری فەلسەفی هەر لەسەرەتاوە خۆیان تەسلیم بەڕژێمی شاهەنشاهی کردەوەو لەبانە لێی دانیشتن، تاقمی دووەمیان کە حەسەنی ڕستگار، حوسێنی مەدەنی، مەلا ڕەسول و قادری قازی بوون پاش ماوەیەك لەڕاوەدونان پەیوەندیان بەبارزانییەوە کردبوو ولەسەر قسەی ئەودوور لە ئەحمەد تۆفیق گەڕابوونەوە ڕانیەولەوێ گیرسابوونەوە، تاقمی سێهەمیشیان کە سەعیدکاوە، قادر شریف و مەلا ئاوارە بوون تادوای بەستنی کۆنگرەی دووهەمی حیزبی دیموکراتی کوردستان بەقاچاغی لەگوندی (ورچەك)ی ناوچەی ئالان سنوری ئێران – عێراق ژیانێکی پڕ ترس‌و خۆحەشاردانیان دەگوزەراند، ئەوەبوو چارەنووسی کۆمیتەی ساخ کەرەوەی حیزبی دیموکراتی کوردستان (33).

لەڕاستیدا شکستی کۆمیتەی ساخ کەرەوەو ئەو بارودۆخە 26 نالەبارو شپرزەیەی ئەندامە پەرتەوازەکانی حیزبی دیموکراتی تێدا دەژیا، هانی ئەحمەد تۆفیقی دا بەمەبەستی شەرعیەت بەخۆدانی ڕێبەرایەتی حیزبی دیموکراتی کوردستان لەو قۆناغەدا بیر لەبەستنی کۆنگرەی حیزبی بکاتەوە، وەك ئاشکرایە پتر لە 19 ساڵ بەسەر کۆنگرەی یەکەم‌و ژیانی پڕ هەورازو نشێوی حیزبی دیموکراتیدا تێدەپەڕی بێ‌ئەوەی هەلی بەستنی کۆنگرەی یەکەم هەڵکەوێت کەتیایدا بەشێوەیەکی ئوسوڵی کۆمیتەی ڕێبەرایەتی‌و دەزگا سیاسی‌و ڕێکخراوەیی‌و دارایی‌و بەشە جیاوازەکانی دی حیزبی بەپێی هەل‌ومەرجی سەردەم دیاری بکرێن‌و خواس‌وباس لەسەر دانانی پەیڕەو پرۆگرام بۆ دیاری کردنی ئامانج‌و ستراتیژو تاکتیکەکانی حیزب‌و لێکدانەوەی هەل‌ومەرجە نوێ‌و ئاڵۆزەکەی وەجەخت بکرێت، هەروەك پێشتریش ئاماژەی بۆکراوە کۆنفرانسی یەکەمی حیزب کەلەساڵی 1955 دا بەسترا نەیتوانی بڕیاری لێبڕاوانە لەسەر زۆربەی مەسەلەکان بدات‌و گیروگرفت وناکۆکییەکانی ڕێبەرایەتی چارەسەر بکات، تەنانەت ئەو بڕیارەش کەلە تەموزی ساڵی1959 دا لەلایەن کۆمیتەی ئەیالەتی حیزبەوە بەمەبەستی بەستنی کۆنگرە درابوو لەبەر زۆر هۆ لەوانە پەلاماری بەربڵاوی

www.pertwk.com

ساواك، نەتوانرا لەکاتی خۆیدا جێبەجێ بکرێت ودواتریش بەجۆرێك پشت گوێ خران هەل‌ومەرجی بەجێگەیاندنی بۆ نەهێنرایە دی(34). دیارە لەبارودۆخێکی وادا کەحیزبی دیموکراتی جگە لەناو نێوەڕۆکێکی نەبوو، ئەحمەد تۆفیق وەزعەکەی کوردستانی عێراقی بە قازانجی خۆی لێکدەدایەوەو دوای بەدەستهێنانی پشتگیری ڕێبەرایەتی شۆڕش بڕیاری بەستنی دووهەمین کۆنگرەی حیزبی دیموکراتی کوردستانی دا.

کۆنگرەی دووهەمی حیزبی دیموکرات لە بەرواری 19 ی تشرینی دووەمی ساڵی 1964 دا لەگوندی (سۆنێ)ی ناوچەی پشدەری کوردستانی عێراق بەسترا، ئەندامانی کۆنگرە لەو پێشمەرگەو کادرە پەرتەوازانەی کوردستانی عێراق پێکدەهاتن کەسەر بەخەتی ئەحمەد تۆفیق بوون، جگە لەو کەسانەی کە لەلایەن خودی ئەحمەد تۆفیق وسولەیمانی موعینی‌یەوە لە کوردستانی ئێرانەوە هەر لە کرماشانەوە تا مەرگەوەڕ وەك نوێنەری شانە وکۆمیتەکان بانگهێشت کرابوون کەلەگەڵ ئەوانی دیکەدا تێکڕا سەدکەس زیاتر دەبوون.

کۆنگرە لەکەش‌و هەوایەکی ساردو بەفراویداو لەژێر سێدەواری گەورە کەبە ئاڵای سێ ڕەنگی کوردستان‌و بەوێنەی پێشەوا قازی محەمەد وڕابەرانی دی ڕێگای کوردایەتی وەك سەدری قازی، سەیفی قازی، مستەفا خۆشناو، مەلا مستەفای بارزانی ڕازێنرابوونەوە دەستی پێکردو ماوەی 12 ڕۆژی خایاند لە30ی تشرینی دووەمدا کۆتایی بە کارەکانی هێنا(35)، شایەنی باسە داروودەستەی ئەحمەد تۆفیق لەڕۆژانی بەستنی کۆنگرەدا بەهیچ جۆرێك ڕێگایان بەو کادرو ئەندامە حیزبییانە نەدا کە پێشتر سەروکاریان لەگەڵ کۆمیتەی ساخ کەرەوەو مەکتەبی سیاسی پێشووی پارتیدا (ئیبراهیم ئەحمەدو هاوەڵانی) هەبوو تابەشداری لە دانیشتنەکانی کۆنگرەدا بکەن، هەر بۆیە نەهیچ ئەندامێکیان بۆ کۆمیتەی ناوەندی حیزب لێ هەڵبژێردراو نەدەرفەتیشیان درایە بچنە ئەو کۆمیتەیەوە کەلە کۆنگرەدا بەناوی (کۆمیتەی چاودێری بەرز) دیاریکرا، هەربۆیە زۆرینەی هەڵبژێردراوەکانی کۆمیتەی ناوەندی‌و کۆمیتەی چاودێری بەرز لایەنگری ئەحمەد تۆفیق بوون وەك لەخوارەوە دەردەکەوێت:

ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی هەڵبژێردراوی کۆنگرەی 2 :

1)ئەحمەد تۆفیق
2)سەدیقی ئەنجیری ئازەر
3)سولەیمانی موعینی
4)ئەمیری قازی
5)مەلا ڕەحیم وردی
6)نەحۆ (باپیر شکاك)
7)مەلا ڕەشیدی حوسێنی

www.pertwk.com

8)سنار مامدی

9)دکتور ڕەحیم قازی

10)هەژاری شاعیر

11)سەید کامل امامی

12)حەبیب وەزێر

13)عەزیزی یوسفی

14)غەنی بلوریان

15)دکتور عەلی مەولەوی(36)

ئەندامانی کۆمیتەی چاودێری بەرز:

1)ڕەئوفی مەلا حەسەن

2)عەبدوڵڵای موعینی

3)ڕەشیدی فەلاحی

4)مەلا قادری لاچینی

5)سەید ڕەسوڵی بابی گەورە

6)مەلا کەریمی ساردەکۆسانی

7)مەلا نەجمەدینی کۆکەیی

8)سەید تاهیری ئیمامی

9)مستەفای ئیسحاقی (برای ئەحمەد تۆفیق)

10)عەبدڵڵای مەولەوی

11)سەید حاجی کەڵەوی (37)

کۆنگرە بە کۆتایی پێهێنانی کارەکانی بەیاننامەی خۆی بڵاوکردەوە کە تیایدا کورتەی بڕیارو باسە وتووێژ لەسەر کراوەکانی ئاشکرا کرد، لەبەرایی بەیاننامەکەدا هاتووە ((دووهەمین کۆنگرەی حیزبی دیموکراتی کوردستان لە مانگی سەرماوەرزی 1343ی هەتاوی بەرامبەری نۆڤەمبەری 1964 لەژێر سێبەری ئالای شۆڕشگێڕانەو دروشمی ((یەکێتی، خەبات، سەربەخۆیی‌و دیموکراتی)) لەنێوان لوتکەکانی چیای زاگرۆس دەستی پێکرد، لەسەرەتادا نوێنەرانی کۆنگرە پاش خوێندنەوەی سرودی (ئەی ڕەقیب هەرماوە قەومی کوردزمان) بۆ بیرەوەری ڕۆژانی دیلی وکۆیلەیەتی هەڤاڵانی کەلە کۆت‌و زنجیری ئیستعمارو نۆکەرەکانی شاو و((حکومەتی تاران)) دا یەخسیرن، لەگەڵ بردنی مێوی یەکیان ڕەشاش‌و تفەنگی پێشمەرگە قارەمانەکان دڵودەروونی سوتاوی دۆڵ‌وچیاکانی دەزرینگانەوە و ڕابردوی خوێناوی‌و بەربەرەکانی پڕلە شانازی (ح.د.ک)ی وەبیر دەخستەوە.

www.pertwk.com

نوێنەرانی کۆنگرەکە کەهەر یەکەیان لەجێگایەك ولەژێر ترسی گوللەو سەرەنێزەی دوژمن بەهەزار زەحمەتو کوێرەوەری خۆیان دەرباز کردبوو وبە ((نێو))یەکتریان نەدەناسی لەهجەیان یەك نەبوو بەڵام هەموو تێکڕا زمانو ئاواتو دڵو دەروونیان یەك بوو.

ئەو کۆنگرەیە لەمێژووی خەباتی کوردستان بۆ هەوەڵین جار، بەشێوەیەکی تایبەتیو نهێنی بەگورجوگۆڵیو ژیریو سەربەرزی دوور لەچاوی پیسو گڵاوی حکومەتە بەکرێگیراوەکانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست پێکهات.

بەداخەوە پێویستە بڵێین بەشێك لەهەڤاڵان لەبەندیخانەدا وونو بەشێك لەنوێنەران لەبەر فشارو کۆسپی دوژمنان نەیانتوانی لە کۆنگرەدا بەشدار بن.

سەرەتا ووتووێژی دەستوری کۆنگرە بە((تەلاوەتی ئایەتی انا فتحنا لك))لە لایەن مامۆستایەکی ئایینی خەباتکەرو کۆڵنەدەر دەستی پێکردو لەپاشان یەکێك لەهەڤاڵانی بەڕێوەبەر مێژووی 19 ساڵ خەباتیخوێناوی پڕ لەئازارو جەربەزەی ئەندامانی حیزبی دیمکراتی کوردستانی بەڕاپۆرتێکی هەمەلایەنە و بەرین پێشکێش بەنوێنەرانی کۆنگرە کرد))(38).

بەداخەوە پێویستە بوترێت کەتا ئێستا دەقی تەواوی بەیاننامەی دووهەمین کۆنگرەی حیزبی دیموکراتی کوردستانو بڕیارو پەیڕەو بەڵگە دەنگ لەسەر دراوەکانی ئەم کۆنگرەیە بەتەواوی لەئەدەبیاتی دوێنێو ئەمڕۆی حیزبی دیموکراتی کوردستاندا پشت گوێ خراوەو بەمەبەستی پەردەبەسەردا کێشانی لەهیچ بۆنەو بڵاوکراوەیەکدا تەنانەت بۆ مێژووی نەخراوەتە بەرچاو، ئەوەندە هەیە هەرکاتێك باس لەکۆنگرەی دوو دەکرێت پاش دیاری کردنی ناوی ئەندامەکانی ڕێبەرایەتی، یەکسەر بەچەند دێڕێك مەسەلەکە لە کۆڵخۆیان دەکەنەوەو دەنوسن ((ئەم کۆنگرەیە لادان لەڕێبازی سەربەخۆیحیزب بوو)) (39)، هەر بۆیە بۆ زیاتر ڕوونکردنەوەی مەسەلەکان پێویستە لێرەدا نێوەڕۆکی هەندێك لەبڕیارەکانی کۆنگرە بخرێتە بەرچاو.

سەرەتا بەیاننامەکە بەتوندی ڕەخنە لە ڕابەرانی پێشوو دامەزرێنەرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان لەسەر دەمی کۆماری مللی کوردستاندا دەکرێتو بە((کەم فامی سیاسیو کۆمەڵایەتی)) و ((بێتەجروبەیی بەڕێوبەرانو پەروەردەو قاڵنەبونیان لەناو کۆڕی بەردەوامی حیزبایەتی)) لەقەڵەمیان دەدات کەلە ((پشتیوانی ئۆردوی شۆڕشگێڕی وەرزێری جووتیار بێبەری بوون لەسەر بناغەی کۆمەڵایەتی پێی خۆی نەچەقاندبوو))، جگە لەوەی نەیانتوانیوە پەند لەقارەمانێتی ڕابەرانی کوردی پێش خۆیان وەك ((سمکۆ))و ((قەدەم خێر))وەرگرنو هیچ سودێکیان لەوچەكو چۆڵانە بۆ لێدانی ڕژێمی شاهەنشاهی وەرنەگرتو تەنیا لەڕێگای خەباتی پارلەمانتاریسمەوە هەوڵی بەدیهێنانی ئامانجەکانیان داوە (40).

هەروەها بەیاننامەکە ڕخنەی توندی لەهەڵوێستی هەلپەرستانەی شورەووی گرتبو سەبارەت بە پشت کردنە کۆماری میللی کوردستانو هەڵخەڵەتاندنیان بەبەڵێنە درۆییەکانی قەوام ئەلسەلتەنەو

مەسەلەی بەخشینی ئیمتیازی نەوتی باکور بەشورەوی، جگە لەوەی هەڵویستی حیزبی تودەشی سەبارەت بەخۆگێل کردن لەمەسەلەی نەتەوایەتی کوردو سیاسەتی چەواشەکەرانەیان لەمەڕ بزوتنەوەی میللی موسەددەقو ڕەخساندنی زەمینە بۆ سەرکەوتنی کودەتای 19ی ئابی 1953 لەقاودابوو، لەم بارەیەوە کۆنگرە بەهێنانەوەی ئەو پەندە کوردییەی کەدەڵێت: ((برامان برایەتیو گیرفانمان جودایەتی)) پێی لەسەر سەربەخۆیی سیاسیو تەشکیلاتی حیزبی دیموکرات لەحیزبی تودە داگرتبوو (41).

لەژێر سەردێڕی (ح.د.ك و سیاسەتی دەرەوە)ش دا بەیاننامەکە نوسیویە ((کۆنگرە بڕیاریدا}ح.د.ك{ ئەبێ بەباشیو ژیریو گورجوگۆڵی لە وتەنگ وچەڵەمە سیاسی وئابوریەی ئێرانو هەڵوێستو وەزعی تایبەتی نەتەوەی کورد لەڕۆژهەلاتی ناوەڕاست بەتایبەتی لەگەڵ حکومەتە نیشتیمانیەکانی بێلایەن. لەگەڵ دەوڵەتە پێشکەوتوخوازەکانی گێتی. پێویستە کەڵكو سوود وەرگریێو لەو هەلوفرسەتە مەزنە بۆ ڕزگاری نەتەوەی کوردو نەتەوەکانی تری ئێران لەهیچ فیداکاری گیانبازێك دریغی نەکات)) (42).

کۆنگرە بۆ یەکەم جار لەمێژووی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ڕێگای خەباتی چەکدارانەی کردۆتە ڕێباز بۆ ڕوخاندنی ڕژێمی بەکرێگیراوی شاهەنشاهی ڕزگارکردنی گەلانی ئێرانو هێنانە سەرکاری حکومەتێکی میللی دیموکراتیك لەوولاتدا، هەروەها داوای کردووە واز لەخەباتی بێسوودی پەرلەمانتاری بهێنن‌و سوود لەئەزمونی گەلانی کوباو جەزائیر وەربگیرێت تالەڕێگای خەباتی چەکدارانە، بەپشت بەستن بەچینی جووتیارانو وەزیرانو زەحمەتکێشانی شارو لادێ بنەمای ڕژێمی شاهەنشاهی لەئێراندا هەڵتەکێندرێت (43).

بەیاننامەکەی دووهەمین کۆنگرەی حیزبی دیموکرات لەژێر سەردێڕی ((نەخشی شۆڕشگێڕی پێشەوا بارزانی))بەحەماستێکی زۆرەوە باس لەقارەمانێتیو لەخۆبوردووی بارزانیو بارزانییەکان لەکۆماری مهاباد دەکاتو ڕۆڵیان لەخەبات دژی ئیمپریالیزمی ئینگلیزیو لەشکری شاهەنشاهیو بەرزدەنرخێنێت .

هەروەها ئەوە دوپات دەکاتەوە کە حیزبی دیموکراتی کوردستانی لەماوەی 19 ساڵی خەباتیدا هەمان ڕێبازی کوردایەتیو بەرگریانەی بارزانی لەیاد نەکردووەو ئێستاش ئەو دروشمەی یەکێتی، خەبات، سەربەخۆییو دیموکراتی لەسەر لوتکەکانی چیای زاگرۆس بەرز ڕاگرتووە (44). هەروەها کۆنگرە لەبڕیارێکیدا بارزانی بەسەرۆکی حیزب ناساندبوو (45).

سەبارەت بە مەسەلەی ڕیفۆرمی زەویو باری وەرزێرانی کورد، کۆنگرە ڕژێمی دەرەبەگایەتی بەڕژێمێکی زاڵمانەو پاشکەوتووانە ناساند کەجووتیاری کوردی لەژیانێکی ڕەشو نالەباردا هێشتووەتەوە، وێڕای ئەوەش کۆنگرە پێی وابوو کە ڕیفۆرمی زەوی کەڕژێمی شاهەنشاهی لەکوردستاندا دەستی پێکردبوو شتێکی ڕواڵەتییەو بێدامەزراندنی حکومەتێکی دیموکراتی

ڕاستەقینە ناتوانرێت ستەمو چەسپاندنەوەی سیستمی ئەرباب – ڕەعیەتی لەکوردستاندا لەڕیشەوە هەڵکێشرێت، هەر بۆیە کۆنگرە لە شوێنی ریفۆرمی زەوی ڕژێم، دروشمی ((شۆڕشی ئەرزی)) بەرز کردەوەو داوای لە گشت چینو توێژەکانی کۆمەڵگای کوردەواری کرد کە بۆ ڕزگار کردنی یەکجارەکی خاکی کوردستان لە داگیرکەر ریزەکانی خۆیان یەك بخەنو مەسەلەی ڕیفۆرم بۆ دوای هاتنە سەر کاری حاکمییەتی نەتەوایەتی لە کوردستاندا دوا بخەن.

لەم بارەیە لە مادەی 29– بەندی نۆهەم – لە بەشی شەشەمی مەرامنامەی حیزبدا هاتبوو: ((...حزبی ئێمە سودی خۆی لەوەدا دەزانێ کە لەڕێگای خەباتو ڕزگاری کوردستان لە خانو خاوەن مڵکەکانی بەشەرەفو کوردپەروەر بگێڕێتەوە کە پشتی ((حکومەتی تاران)) بە تەواوی بەردەنو بەدڵێکی خاوێنو بیروباوەڕی کوردانەوە خۆیان لە باوەشی دایکی نیشتمانو ڕێبازی کوردایەتی باوێژنو پاڵو پاڵی حزبی دیموکراتی کوردستان حزبی ڕزگار کەرو شۆڕشگێڕی نەتەوەی کورد بدەنو دەستی خەباتی ئەندامانی حیزب لە دەست گرنو بۆ ڕوخاندنی ئیستعمارو ((حکومەتی تاران)) لە کوردستانو سەرتاسەری ئێران هاوخەباتی حیزبمان بن جا بۆیە (ح. د. ك)لەمەر اصلاحاتی ئەرزی لە کوردستان بە شێوەیەکی کۆمەڵایەتیو زانستی مەردانە هەنگاو هەڵدێنێ (ح. د. ك) لە سەر ئەو بیروباوەڕەیە کە زەویو کشتو کاڵو دارو دەوەنو ئاوو کانی کوردستان مافی نەتەوەی کوردەو مافی ڕەنێوهێنانو دابەشکردنی ئەرز بەتایبەتی لە مافە تایبەتییە هەرە گرنگەکانی حکومەتی دیموکراتی کوردە کە بە هۆی بەڕێوەبەرانی (ح. د. ك)وە وەدی دێت. ئەو کاتەیە کەحاکمیەتی نەتەوایەتیو حزبی دیموکراتی کوردستان بە شێوەیەکی دادپەروەرانە ئەرزو ئاوو زەوی زار دارو دارستاندا دەبەشێت))[46].

سەبارەت بەمەسەلە نەتەوایەتیش بەیاننامەکەی دووهەمین کۆنگرەی حیزبی دیموکرات زۆر بە ڕاشکاوی ئاماژە بەو ڕاستییە دەدات کە ئێران وڵاتێکی فرە نەتەوەیەو جگە لە فارس چەند نەتەوەی دی وەك ئازەر، کورد، عەرەب، بلوچو تورکمەنی تێدا دەژی کەلە سایەی ڕژێمی چەند ساڵەی شاهەنشاهییەوە لە ژێر ئاغایەتی نەتەوەی سەردەستی فارسدا دەناڵێنن، هەروەها باسی لە یاسای (ئەنجومەنی ئیالەتیو ولایەتی) قانونی ئەساسی مەشروتییەت کردوە کەمەبەست لێی هاوبەشکردنی نەتەوەکانی دی ئێرانە لە کاروبارەکانی وڵاتو بەخشینی مافی خۆبەڕێوە بردنیانە لە ناو خۆی وڵاتدا، بەیاننامەکە نەتەوەی کوردی لە ئێران بە نەتەوەیەکی سەربەخۆو خاوەن تەواوی خاسییەتەکانی نەتەوەیی لە زمانو خاكو خووخدەو مێژووی هاوبەش دایە قەڵەم ودامەزراندنی کۆماری میللی کوردستانو حکومەتی ئازەربایجانی لە ساڵەکانی 1945 – 1946دا بە جوڵانەوەیەکی نەتەوەییو بێزاری گەلی کوردو ئازەر نیشانداوە کەبەرجەستەی هەستو قینی نەتەوە فارسەکانی ناو ئێران دژی دیکتاتۆریەتی ڕژێمی شاهەنشاهی حکومەتی تاران دەکات [47].

کۆنگرە پێی لە سەر ئەو ڕاستیە داگرتووە کە ((هێنانە سەر کاری حکومەتێکی دیموکراتی لە ئێران بەستراوەتەوە بە وەدیهێنانی مافی نەتەوەکانی ئێرانو ئەو دوو مافە لێك ناپسێندرێتەوە))[48]

www.pertwk.com

هەروەهائەو مەسەلەیەی دووپات کردەوە کە پێویستە دوای هاتنە سەر کاری حکومەتێکی دیموکراتی یەکگرتوو لە ئێراندا مافی نەتەوەو هەرێمەکانی وڵات بەپێی تایبەتمەندێتی خۆیان لە هەموو ڕوویەکی سیاسیو کۆمەڵایەتیو ئابوریو فەرهەنگیو...هتد دابین بکرێت، جا چ بەشێوەی دامەزراندنی حکومەتی ئۆتۆنۆمی بێت یا بەنێوی حکومەتی فیدراڵی کە هەر نەتەوەیەك لە لایەن نوێنەرانی خۆیەوە بەڕێوە ببرێتو هەروەها نوێنەری تایبەتی ئەو نەتەوانە لە حکومەتی ناوەندیداو لە (پارلمانی گشتی نەتەوەکان)دا بەشدارو خاوەن مافی تایبەتی بن))[49].

هەروەها لە بڕیارەکانی دی کۆنگرەی دووهەمی حیزبی دیموکرات: بەخائین ناساندی چەند ئەندامێکی کۆمیتەی ساخ کەرەوەی هەڵوەشاو(سەعید کاوە، قادر شەریفو مەلا ئاوارە) بڕیاری دەرکردنی هەتا هەتاییان لە حیزب[50]، بەخائین ناساندنو بەجاسوس ناساندنی عەبدولڕەحمانی قاسملۆو وبڕیاری دەرکردنی لە حیزبی دیموکراتی کوردستان، ناساندنی حیزبی شیوعی عێراقی بە دوژمنی پلە دووی نەتەوەی کورد لە ئەنجامی پەیوەندیو هاوکاری لە گەڵ حکومەتی عەبدولسەلام عارفدا، هێرش کردنە سەر هەڵوێستی پێشووی مەکتەبی سیاسی پارتی دەرکراو لەمەڕ پەیوەندییان بە جاسوسە ناسراوەکانی دەزگای ساواك وەك (عیسی پژمان، سرهنگ مدرسی، عباس ارامو منصور پور)و دژایەتی کردنیان لە گەڵ کادرو تێکۆشەرەکانی حیزبی دیموکراتی کوردستاندا (خەتی ئەحمەد تۆفیق)، ئەمانە نزیکەی بەشی زۆری ئەو بڕیارو مەسەلانەن کە کۆنگرەی بەستراوی دووهەمی حیزبی دیموکراتی کوردستان وتووێژی لە سەر کردبوونو بڵاوی کردبوونەوە[51].

دامەزراندنی کۆمیتەی شۆڕشگێڕی حیزبی دیموکراتی کوردستان، جوڵانەوەی چەکدارانەی ساڵەکانی1967-1968

دەتوانرێت مەیلی دەرکەوتنی خەباتی چەکدارانەی گروپە چەپەکان لە ناوەڕاستی شەستەکانی سەدەی بیستەمدا ولایەنگری لەتیۆری (جەنگی پارتیزانی) بەگرنگترین ونوێترین دیاردەی سەر ئاستی هێزە بەرهەڵستکارەکانی دژ بەڕژێمی دیکتاتۆری شاهەنشاهی لە ئێران دابنرێت، چونکە وەك ئاشکرایە شکستی جوڵانەوە سیاسییەکانی ساڵەکانی 1945–1946–1953 هەروەها کۆتایهێنان بەو ئازادییە ڕواڵەتی وڕێژەییەی کەتا ڕادەیەك لەسەردەمی حکومەتی (دکتۆر عەلی ئەمینی)دا بەرقەرار بوو، جگە لەشێلگیری ڕژێم لە پیادەکردنی سیاسەتە وێران کارییەکانی کەبە ڕیفۆرمی زەویو شۆڕشی سپی ناوی دەبردنو داپلۆسینی هەر نارەزاییەکی لەم بوارەدا بێتە سەرڕێ، وەك لە خوێنا گەوزاندنی ئەو ڕاپەڕینە جەماوەرییانەی کەلە زستانو بەهاری ساڵی 1963دا لەشارەکانی قوموتاران دژی دەرکردنی بڕیاری سەر دانەنەواندنی ڕاوێژکارە ئەمەریکاییەکان بۆ لێپرسینەوەی دەزگا دادوەریو قەزائییە ئێرانییەکان وسیاسەتی مەزهەب زەدایی محەمەد ڕەزاشای پەهلەوی، بەهاندانی ئاخوندو بونیادگەرەکانی وەك (خومەینی)هەڵگیرسان(52)، هەموو ئەوانە ئەو جۆرە

بیروباوەڕیان لەلای لاوان‌و خوێندکارە ڕۆشنبیرەکان پێکدەهێنا کە ئیدی لە ئێرانی شاهەنشاهیدا بوارێك بۆ خەباتی سیاسی‌و یاسایی وپارلەمانتاری نەماوەتەوە.

دیارە لەم کاتەدا کەحیزبی تودەی ئێران بەتەواوی لەمەیدانی سیاسی ئێراندا بۆ دەرەوە دەرپەڕێنرابوو، دوای گرتن‌و لەسێدارەدان وزیندانی کردنی بەشی زۆری کادرو ئەندامانی، ئەوانەی مابوونەوە هەڵاتبوونە شورەوی‌و ئەوروپای ڕۆژهەڵات‌و لەسایەی سکرتێری (دکتۆر رادمەنیش)دا لەبێ‌سەروبەری‌و ناکۆکی ودووبەراکییەکی توند وتیژدا ژیانیان دەگوزەراندو جگە لەنوزەیەك کەخۆی لە دەنگی رادیۆی (پەیکی ئێران) کەلە صۆفیای پایتەختی بولگاریا بڵاو دەکرایەوە، ڕەنگێکیان نەبوو(53)،بەرەی نیشتمانی دووەمیش کەزیاتر لەژێر ڕێبەرایەتی (مهندس بازرگان)و(آیت الله طالقاني)دا هەڵدەسوڕان، ئەوانیش دوای ڕوداوەکانی حوزەیرانی 1963دا کەوتنە بەر پەلاماری دەزگا داپڵۆسێنەرەکانی ڕژێم‌و بەشی زۆری ڕابەرو ئەندامانی ڕاپێچی زیندانەکان کران(54)، لەم بوارەدا پتەوبوونی وابەستەیی ڕۆژ بەدوای ڕۆژی ڕژێمی شاهەنشاهی بە ئیمپریالیزمی ئەمەریکا‌و جیهانی سەرمایەدارییەوە، هەروەها سەپاندنی کەش‌و هەوایەکی فشارو سەرکوت‌وپێشێلکردنی تەواوی مافە دیموکراتییەکان‌و باڵادەستی وخورتبوونی ساواك‌و هێزە سەرکوتکەرە نێو خۆییەکان‌و لەشکری شاهەنشاهی، تێکڕای ئەوانە ئەو باوەڕەیان لەنێو نەیارانی ڕژێمدا دەچەسپاند کەتەنیا وتەنیا لەڕێگای گرتنەبەری خەباتێکی چەکدارانەی درێژخایەنەوە دەتوانرێت گورزی گورچك بڕ لەو ڕژێمە درە بوەشێنرێت‌و لەڕێگای جەنگی پارتیزانییەوە ئیمکانی ئەوە دەبێت لە بەرامبەر خواستەکانی گەلدا بەچۆکدا بهێنرێت.

ئەوەی ئەم باوەڕەی زیاتر لەنێو لاوانی شۆڕشگێڕو ڕادیکاڵدا دەچەسپاند، سەرکەوتنەکانی ئەو قۆناغەی جوڵانەوە چەکدارییەکانی گەلانی ئاسیا‌و ئەفەریقا‌و ئەمەریکای لاتینی وەك (چین، ڤێتنام، کوبا، جەزائیر) بوو بەسەر ڕژێمە نۆکەرو وابەستەکانی ڕۆژئاوادا‌و پەرەگرتنی خەباتی دژی ئیمپریالیستی‌و بڵاوبوونەوەی بیرو ڕاکانی (ماوسیتۆنگ، هۆشی منە، ڕۆژی دوبێرەو جیڤارا)بوو کەکاریگەری مەزنی لەسەر ڕۆشنبیران‌و لاوان‌و خوێندکاری زانکۆی تاران دادەنا، دیارە مەسەلەی دەرکەوتنی ڕەوتی چەپی نوێ لەنێو خوێندکاران‌و دواتر دامەزراندنی ڕێکخراوی (چریکە فیداییەکانی خەڵك) بەڕابەری (بێژەنی جژنی)(55)، هەروەها گروپە چەپەکانی دی وەك (موجاهیدینی خەڵك)(56)و جیابوونەوەی ئەحمەدی قاسمی‌و دکتۆر غولام حسێنی فروتەن لەحیزبی تودە دوای پلنیۆمی یازدەهەمی حیزب لەساڵی 1964و دامەزراندنی(سازمانی ئینقلاب/ کۆمیتەی شۆڕشگێڕی حیزبی تودە)و دواتر ڕێکخراوی (تۆفان) (57)، ئەمانە تێکڕا لەژێر کاری بیری ماویزم‌و تیۆری جەنگی پارتی‌زانی‌و درێژخایەندا بوون.

ئەو ڕاستی‌یەی کەلێرەدا پێویستە ئاماژەی بۆ بکرێت ئەوەیە کەلایەنگری کردن لەخەباتی چەکداری‌و جەنگی پارتیزانی لەلایەن وردە بۆرجوازی مارکسیستی کوردەوە پێشوازیەکی گەرمی

لێکراو ڕێبازی (ماویزم) زۆری نەبرد گەیشتە شاخە ڕوتەڵەکانی کوردستانیش، وەك ئاشکرایە هەندێك لەو لاوە مارکسیستە خوێن گەرمانە لەباوەشی بزوتنەوەی ڕەوتی چەپی نوێی خوێندکارانی زانکۆی تاراندا پەروەردە ببوون و دوای ڕاوەدونانی دەزگاجاسوسی و داپڵۆسێنەرەکانی ڕژێمی شاهەنشاهی پەنایان بۆ کوردستانی عێراق بردبوو وە لەوێ کاتیان بە موتالاکردنی نوسینەکانی ماوسیتۆنگەوە دەبردە سەر لەوانە (سمایلی شەریف زادەو حەمەدئەمینی سیراجی)(58).

ئەوە لەلایەك، لەلایەکی دیەوە پێشێلکردنی تەواوی مافە نەتەوەیی و سیاسی و ئینسانییەکانی گەلی کورد لەئێران لەلایەن ڕژێمی شاهەنشاهی و پەهلەوییەوەو هەنگاو نانی ئەو ڕژێمە بۆ زیاتر میلیتاریزە کردنی کوردستان و گرتنەبەری سیاسەتی ڕاونان و گرتن و ئەشکەنجەو زیندانی کردنی ئازادیخوازانی کورد ڕەشبینیەکی گەورەی لەنێو چین وتوێژە جیاجیاکانی کۆمەڵگای کوردەواری بەرامبەر دەسەڵاتدارانی تاران پێکهێنابوو، جگە لەهەڵچونی هەستی نەتەوایەتی کوردەکانی ئێران وەك ئاکامێکی سروشتی شۆڕشی چەکدارانەی گەلی کورد لەکوردستانی عێراق، لەگەڵ هەموو ئەوەش کەچی هێشتا ڕژێمە پەهلەوی هەر سوربوو لەسەر نکوڵی کردن لەمافە نەتەوایەتییەکانی گەلی کورد و ئامادەنەبوو سادەترین خواستی نەتەوەیی کورد لەئێراندا بسەلمێنێت، وەك محەمەد ڕەزاشا لەچاوپێکەوتنێکی ڕۆژنامە نوسیدا لەگەڵ پەیامنێری ئاژانسی (فرانس پرێس)دا لە 29ی شوباتی 1964دا دووپاتی کردەوە ((هیچ کێشەیەك لەئێراندا بەناوی کێشەی کوردەوە نی یە، کوردەکانیش وەك ئێمە ئارین و لەئەرتەش و مەجلیس و دەزگابەڕێوبەرایەتییەکانی تردا لەگەڵمان بەشدارن)) (59).

وەك ئاشکرایە لایەنگری لەمەسەلە خەباتی چەکداری شۆڕشگێڕانە بەپشت بەستن بەئۆردوی چینی جووتیاران و زەحمەتکێشان و لەژێر تیشکی خەبات و ئەزموونەکانی گەلانی ژێر دەستە لە کوباو جەزائیر، یەکێك بوو لەگرنگترین بڕیارەکانی کۆنگرەی دووهەمی حیزبی دیموکراتی کوردستان و بەتاقە ڕێگای ڕزگاری نەتەوەی گەلیکورد لەقەڵەم درابوو، ئەو مەسەلەیەی زۆربەی کادرو ئەندامانی حیزبی خستبووە سەر ئەو باوەڕەی کەئەوانیش وەك برا کوردەکانیان لەکوردستانی عێراق دەتوانن لەئێراندا شۆڕشێکی چەکدارانە بەڕوی ڕژێمی شاهەنشاهیدا هەڵگیرسێنن و دوای دامەزراندنی ناوەندێکی شۆڕشگێڕانە لەکوردستانی ئێران دەتوانن هێدی هێدی هەنگاو بۆ ڕزگار کردنی کوردستان و سەرجەم هەرێمەکانی تری ئێران بنێن و ڕژێمی دیکتاتۆری پەهلەوی لەبەردەم ئیرادەی شۆڕشگێڕانەی گەلی کورد چینی زەحمەتکێشانی ئێراندا بە چۆکدابێنن.

سولەیمانی موعینی(فایەق) لەنامەیەکیدا کەلە شوباتی 1967دا بۆ کەریمی حیسامی ناردووە دەڵێت: ((وەرگێڕکەری وخۆفرۆشی حکومەتیشا بەدوژمنی بەشەرییەت یانی دڕندەی بەدفەڕی ئەمەریکا ڕۆژبەڕۆژ شوێنەواری ماڵوێران کەرانەی زیاتر دەردەخا، جیاوازی چینایەتی وژیانی برسییەتی و نەخۆشی و بێکاری مەودای بەرین بۆتەوە، بەناوناتۆی سەیر سەیر لەپێشەوەچوونی

www.pertwk.com

بەرهەمی نەتەوایەتیو ڕەنج کێشان بەرگری دەکریٚ، لەنێو بەشخوراوانو داگیرکەران دا هەوڵێکی بەرچاو دەبینرێت کەبیٚشك هەموو خەباتکارو تێکۆشەرێك دەخاتە ئەو باوەڕە زانستییە کەبیٚ یەکێتیوخۆلێك بەستنی هەموو لایە بەشێوەیەکی ڕێکوپێك لەقاڵبێکی بزوتنەوەیەکی گشتیدا نەبیٚ چاری ئەو بارە نالەبارە ناکرێت ..

لەو لاشەوە چاوگێڕانێك بەسەر ڕابردووی گەلانی دیلو ژێر چەپۆكو تیٚبینی بیرکردنەوە لەسەر جوڵانەوەکانی ئازادیخوازانەی گەلانی ئاسیاو ئەفەریقاو ئەمریکای لاتین بۆ قەڵاچۆکردنی خێرای ئیمپریالیزمو کۆنەپەرستی ئێمە بەسەر ئەو ڕاستیەدا دەردەخا کەدەستو بردمان سەرکەوتنی تێدایەو دەستەو ئەژنۆ دانیشتنو خۆبە قەزاوقەدەر سپاردن نەتەنیا ڕۆژ بەڕۆژ دوژمن بەهێزتر دەکا بەڵکو مێژوویەکی ڕەشو سەرشۆڕانە پێك دێنیٚ)).(60)

هەروەها سمایلی شەریفزادە لە نامەیەکیدا بەڕاشکاوی نوسیویە: ((ئەوڕۆ تۆفانێکی بەتەوژمی شۆڕشگێڕانە سەرانسەری وڵاتەکەمانی(مەبەستی ئێرانە) دا گرتووە کۆمەڵانی خەڵکی هاتوونەتە سەر ئەوەی کەتەنیا ڕێگەی ڕزگاریو دەست دانە چەكو وەشاخ کەوتنەن نەك هەر بۆ نەتەوەی ئێمە بەڵکو ڕێگەی ڕزگاری هەموو نەتەوەیەکی ژێر دەستو چەوساوەکان هەر ڕێگەی ڕاپەڕینی کۆمەڵانی زەحمەتکێشە واتە ((شەڕی پارتیزانی)) کە لەپێشا ئەبیٚ لە دێهاتەوە دەست پیٚبکریو کۆمەڵانی هەراوی جوتیارە تێکۆشەرەکان هان بدا بۆ خەباتی چەکدارانە (61).

ئەوەی لێرەدا پێویستە باسی لێبکرێت هەلومەرجی کارو بەڕێوەچوونی حیزبی دیموکراتی کوردستانە کەلە پاش بەستنی دووهەمین کۆنگرەش هەر بە شلوشێواوی یەکنەگرتوویی ڕیزەکانیو بەردەوامی ناکۆکی توندوتیژی نێوان ڕێبەرو کادرەکانی مابۆوە، ئەوە ڕاستە کەپاش گرتنی کۆنگرە بەماوەیەك ئەو ئەندامانەی پێشووی کۆمیتەی ساخ کەرەوە کەلەلایەن ئەحمەد تۆفیقەوە لەحیزب دەرکرابوون گەڕانەوە ناو حیزبو بەپلەی موشاویری کۆمیتەی ناوەندی دەستیان بەتێکۆشان کردەوە(62)،بەڵام خودی ئەحمەد تۆفیق کەلەلایەن کۆنگرەوە بەبەرپرسی یەکەمی حیزب هەڵبژێردرا نەك مەسەلەی هەڵگیرساندنی خەباتی چەکدارانەی لەکوردستانی ئێراندا زۆر لامەبەست نەبوو، بەڵکو دوای ئەوەی باشترین کادری ڕێبەرایەتی کەسەدیقی ئەنجیری ئازەر بوو لەگوندی (مامەڕوت)ی ناوەندی ئێستگەی ڕادیۆی شۆڕش فڕاند وتیرۆری کرد(63)، چوبووە ناوچەی باڵەکایەتی بۆخۆی پاڵی لێدابۆوە بیٚ ئەوەی پەیوەندی بەکەسێکی حیزبییەوە بگرێت، مەسەلەیەکی وا کە ئاستەنگێکی ڕاستەقینەی لەبەردەم کارو تێکۆشانی حیزبی دیموکراتی کوردستاندا پێکهێنابوو، وەك سەعید کاوە ووتەنی ((بەڕاستی هەر بەنێو حیزبمان هەبوو وکۆمیتەی ناوەندیمان مابوو، تابڵێی شلوولوو، شەقوشۆق بوو، کەس خەتی کەسی نەدەخوێندەوە. هەرکەس چۆنی پیٚخۆش باو بۆ کویٚ چووبا دەیتوانی وابکات))(64)، هەر بۆیە ئەندامەکانی حیزبی بەپەرشو بڵاوی لەناوچەکانی خەلان،

سۆنی، شێنێ، دۆلەڕەقەی ئاكۆیان، ڕانیە، سەنگەسەرو سیدەكان دا هەر یەكە لەوی دی كاریدەكرد(65).

ڕاستیەكی دی ئەوەیە كەڕووداوەكانی كوردستانی عێراق ونێوخۆی شۆڕش بە جۆرێكی واخێرا تێدەپەڕین‌و هاوكێشە سیاسییەكان بەچەشنێكی سەیر پێچەوانە دەبوونەوە كەئەندامانی حیزبی دیموكراتی تووشی واق‌وڕمانێكی كەم وێنە كردبوو، هەڵگیرسانەوەی شەڕ لەنێوان شۆڕش‌و حكومەتی عەبدولسەلام عارف دا لەسەرەتای ساڵی 1965دا، گەڕانەوەی ئەندامانی مەكتەبی‌سیاسی كۆنی پارتی ولایەنگرانیان لەهەمەدانی ئێرانەوە بۆ ناوشۆڕش، بەهێزبوونی پەیوەندییەكانی شۆڕش‌و ڕژێمی شاهەنشاهی ئێرانی، هەڵاتنی چەند ئەندامێكی مەكتەبی سیاسی كۆن لەناوچەی دۆڵەڕەقەوەو كاركردنیان بەشێوەیەكی سەربەخۆ بەناوی پارتی باسكی جەلالییەوە (لایەنگرانی جەلال تاڵەبانی)و گرێدانی پەیوەندییان بەڕژێمی عێراقییەوە، قوڵ بوونەوەی دووبەرەكی‌و هەڵگیرساندنی شەڕی كوردكوژەی ناسراو بەداستانی (مەلایی‌وجەلالی) لەمێژووی جوڵانەوەی نەتەوەیی گەلی كورد لە كوردستانی عێراقدا(66)، هەموو ئەو ڕوداوانە كاریگەری بنەڕەتیان لە ڕەوتی ڕوداوەكانی نێوخۆی حیزبی دیموكراتی كوردستان دەكردو كادرو ئەندامەكانیان بەسەر لایەنە جیاوازەكانی هاوكێشە جیاوازەكاندا رادەكێشا، وەك: دانیشتن‌و وەستاندنی چالاكی‌یان هەڵسوڕان بۆ هەڵگیرساندنی شۆڕشی چەكداری، لایەنگری لەمەلایی یاخود پشتگیری لە ڕەوتی جەلالی بانگەشە بۆ سیاسەتی یەكێتی شورەوی و نزیكی لەحیزبی توده یاخود پشتگیری لەبۆچوونەكانی ماویزم‌و بەستنی پەیوەندی لەگەڵ سازمانی شۆڕشگێڕی حیزبی توده كەئەودەم بەڕابەری (كۆرشی لاشائی)لە بەكرەجۆ بنكەیان دانابوو، خۆ بەدوورگرتن لە ڕژێمی عێراق‌و چاوەڕێكردنی ئاكامی شۆڕشەكانی كوردستانی عێراق یاخود هەوڵدان بۆ بەستنی پەیوەندی‌و هاوكاری لەحكومەتی عێراق بەمەبەستی هەڵگیرساندنی كاری چەكدارانە لەكوردستانی ئێران. ئەم مەسەلە دژ بەیەك وناتەباو ناكۆكانە كە پەیڕەوی لە هەركامیان وردبوونەوەو لێكدانەیەكی قوڵی دەویست.

لە هەل ومەرجێكی ئاڵۆزی وادا ژمارەیەك لەلاوە خوێن گەرم‌و ماركسیستەكانی حیزبی دیموكراتی‌كوردستان كەبەچەپ‌و پێشكەوتووخواز دەناسران‌و بریتیبوون لە (سمایلی شەریفزادە، حەمەدەمینی سیراجی، مەلا ئاوارە، سنار مامدی، سەعید كاوە، مەلا عەبدوڵڵای سەربازی، سالاری حەیدەری) لە 14ی ئەیلولی ساڵی 1966دا لەسەرووی گوندی نزیك خەلان بڕیاری دامەزراندنی (كۆمیتەی شۆڕشگێڕی حیزبی دیموكراتی كوردستان)یان دا بەمەبەستی چەسپاندنی بیری خەباتی چەكدارانەو جەنگی پارتیزانی لەنێو ئەندامانی حیزبداو بۆ هەڵگیرساندنی شۆڕشێكی چەكدارانە لەكوردستانی ئێران‌و ئامادەكاری بۆ كارێكی لەو چەشنە، هەر بۆیە لەوكۆبوونەوەیەدا بڕیار درا بڵاوكراوەیەكیش بۆ ئەو مەبەستە چاپ بكەن‌و بۆ دەستهێنانی هاوكاری‌و یارمەتی پەیوەندی بەلایەنە جۆراوجۆرەكانەوە بكەن(67).

www.pertwk.com

شایەنی باسە سولەیمانی موعینی لە دوای تیرۆرکردنی ئەنجیری ئازەرو دوورکەوتنەوەی ئەحمەد تۆفیق لەلایەن سەرکردایەتی شۆڕشەوە بۆ ناوچەی(کانی ماسی)ی بادینان، بەتەنیا مابۆوە ئەویش خۆی بەلای چەپ‌و مارکسیستەکاندا ساغ کردبۆوەو بەتوندی بانگەشەی بۆ جەنگی پارتیزانی‌و هەڵگیرساندنی شۆڕشی چەکدارانە لە کوردستانی ئێران بەدژ ڕژێمی شاهەنشاهی دەکردو بۆ ئەو مەبەستەش چەند ژمارەیەکی لەگۆڤاری (ڕۆژ)بەناوی لقی3ی (ح.د.ك)بڵاوکردەوە کەتیایدا لایەنگری لەڕێبازی ماویزم دەکردو دژی شورەوی بابەتی بڵاو دەکردەوەو بانگەشەی بۆ هەڵگیرساندنی شۆڕشی چەکدارانە بەپشت بەستن بە ئۆردوی جوتیارو زەحمەتکێشان لەکوردستانی ئێراندا دەکرد(68).

بەم چەشنە کۆمیتەی شۆڕشگێڕی حیزبی دیموکرات تادەهات زیاتر پێی خۆی دەچەسپاندو بیری هەڵگیرساندنی خەباتی چەکدارانە لەکوردستانی ئێراندا ڕۆژ لەدوای ڕۆژ پەرەی دەگرت‌و فراوانتر دەبوو، پەیوەندییەکانیشیان بەهێزەکانی سەر شانۆی سیاسی ناوچەکە تادەهات زیاتر ڕوون دەبۆوە، لەم ڕووەوە ئیبراهیم جەلال نوسیویە((لەساڵی1966 بەدواوە ئەم باسکەی حیزبی دیموکرات زۆر گەشەیان کردو ڕێکخستنێکی زۆر فراوانیان هەم لەناو ئاوارەکان لەخواروی کوردستان‌و هەم لە پەیوەندییان بەناوەوەی وڵات لەڕۆژهەڵاتی کوردستان دروست کردەوەو کەوتنە پێکهێنانی دەستەی چەکداری‌و جموجۆڵ لەسەر سنورەکان لەو دیوی ئێراندا، ئەم باسکەی حیزبی دیموکرات کەلە لایەکەوە لەپارتی باسکی(جەلالی)یەوە نزیك بوون،لە لایەکی تریشەوە حکومەتی عێراقیش یارمەتی دەدان، وەدیسانەوە لە ناوچەکانی ژێر دەسەڵاتی بارزانیدا بەتایبەتی سەرسنوری عێراق– ئێران لە ناوچەی پێنجوین‌و شارباژێڕو سیوەیل‌و پشدەر دا کاریان دەکردو لەوێوە دەچوونە ئەودیوی سنوور، بۆیە ڕژێمی شای ئێران مەترسی لێنیشت))(69).

دیارە بەشێك لەو فارسە ماویستانەی کەلە حیزبی تودە جیاببوونەوە وبەناوی ڕێکخراوی شۆڕشگێڕی حیزبی تودە هەڵدەسوڕان لەبەکرەجۆی ناوەندی دەسەڵاتی سیاسی‌و بەڕێوەبەرایەتی باسکی جەلالی بەڕابەری کۆرشی لاشائی کۆبونەوە وبەگەرمی پشتگیریان لە پەرەسەندنی بیری جوڵانەوەی چەکدارانەو جەنگی پارتیزانی دەکردو بۆئەو مەبەستەش دواتر بڵاوکراوەیەکیان بەناوی (پیروزباد راه محاصره شهرها از طریق دهات/ بڕی شێوەی گەمارۆدانی شارەکان لەڕێگای گوندەکانەوە) چاپکرد(70). ئەوانە پەیوەندییەکی توندوتۆڵیان لەگەڵ کۆمیتەی شۆڕشگێڕی حیزبی دیموکراتی کوردستان دامەزراندبوو، سەبارەت بەمەسەلەی هەڵگیرساندنی جوڵانەوەیەکی چەکدارانەش لەکوردستانی ئێران هانیان دەدان، هەر لێرەدا لەسەر بنەمای ئەو پەندە بۆکورد هەڵەیە کە دەڵێت (دوژمنەکەم دۆستمە) تێکڕای ئەو لایەنانە بەباسێکی چەپی حیزبی دیموکراتیشەوە بەمەبەستی وەدەستهێنانی هاوکاری‌و یارمەتی پەیوەندییان بەحکومەتی عێراقەوە کرد(71)،

لەکاتێکدا بەپێی ڕیپۆرتەکانی ساواک تا ساڵی1956یش هەوڵێك لەپەیوەندییەکی بەوجۆرە نییە(72).

سەبارەت بەپەیوەندی نێوان لایەنگرانی کۆمیتەی شۆڕشگێڕی حیزبی دیموکرات وباسکی جەلالیش لە ڕاپۆرتێکی ساواکی کەلە 12ی تشرینی یەکەمی ساڵی 1966نوسراوە هاتووە: ((جەلال تاڵەبانی لەشارە کوردنشینەکانی عێراقدا خەریکی دامەزراندنیحیزبی دیمکراتی کوردستانەو تائێستا لە شارەکانی هەولێر، پێنجوێن، قەڵادزە، ڕەواندوز شەقڵاوەدا چەند لقێکی حیزبی بۆ کردونەتەوەو دەوڵەتی عێراقیش بەتەواوەتی پشتیوانیان لێدەکات، هەواڵەکانی پێمان گەیشتوون باس لەوە دەکەن کە کەسایەتییە حیزبییەکان (مەبەستی کادرەکانی باڵی چەپی حیزبی دیموکراتە-ل)بەشێوەی نهێنی لەناو ئێراندا خەریکی دامەزراندنی شانەی حیزبینو بەنهێنی هەڵدەسوڕێن))(73).

دیارە ڕاپۆرتێکی بەم چەشنە جگە لەوەی سروشتی پەیوەندی تەواو دۆستانە کۆمیتەی شۆڕشگێڕی حیزبی دیموکراتو باسکی خورت بووی جەلالی نیشان دەدات، ترس ودڵە ڕاوکێی دەزگای جاسوسی ساواكو ڕژێمی شاهەنشاهی لەمەڕتەقینەوەی ڕاپەڕینێکی چەکدارانە لەکوردستانی ئێرانو ئەگەر قۆزتنەوەی مەسەلەیەکی وا لەلایەن ڕژێمی عێراقەوە دەخاتە بەرچاو، بەتایبەتی ئەگەر زانیمان لەم قۆناغەدا سیخوڕەکانی ساواك بەلێشاو ڕاپۆرتیان بۆبەرپرسانی خۆیان بەرزکردەوە کەباس لەپیلانی میسرو حکومەتی عێراق دەکات بۆ هەڵگیرساندنی جوڵانەوەیەکی چەکداریو ئاژاوەنانەوە لەکوردستانی ئێراندا(74)، مەسەلەیەکی بەو جۆرە کەخودی شەخصی محەمەد ڕەزاشای خستبووە دڵە ڕاوکێ، وەك پژمان ئاماژەی بۆ داوە: ((ڕۆژێك کاتژمێر نۆی شەو پاکرەوان تەلیفۆنی بۆ کردمو چوومە لای ووتی: شا لە کاروباری باکوری عێراق ئەوەندە نیگەران نی‌یە، بەڵام لەبزوتنەوەی ئێرانییەکانی هەڵاتوو بۆ ئەو دیو دەترسێ))(75).

لەڕاستیدا ترس ودڵەڕاوکێی ڕژێمی ئێرانیو خودی محەمەد ڕەزاشا لەهەڵگیرساندنی جوڵانەوەیەکی بێجێو لەخۆڕانەبوو، چونکە ئەو بارودۆخە دژوارەی لەو دەمەدا گەلی کوردو گەلانی تری ئێرانی تێدا دەژیا ئەگەری تەنینەوەی ڕاپەڕینێکی بەوجۆرەی لەسەرانسەری هەرێمەکانی ئەو وڵاتە هەموار دەکرد، مەسەلەیەکی واکە سەرئێشەیەکی گەورەی بۆ ڕژێمی شاهەنشاهی بەدواوە بوو، بەجۆرێك زۆر دوور نەبوو بەتەواوەتی لەگەڵ خۆیدا ڕایماڵێ.

لێرەدا بۆئەوەی هەل ومەرجی ڕاستەقینەکەی ئەو دەمی کوردستانی ئێران بزانین جێی خۆیەتی ڕاپۆرتێکی نهێنی دەزگای ساواك بخەینە بەرچاو کە لە19ی ئاداری ساڵی 1966دا نوسراوە، لەم ڕاپۆرتەدا هاتووەك ((بێ زێدەڕۆیی، حیزبی دیموکراتی کوردستان هەڵایەکی گەورەو پڕ جۆش وخرۆشی لەنێو چینە ڕۆشنبیر- خاوەن بڕوانامەکان - خوێندەوارەکان - زۆرینەی وەرزێرانو بەشێکی موڵکدارە ناڕازیەکانو بنەماڵەی شێخەکانو مەلاو بازرگانە مهابادیەکان پێکهێناوە، خەڵکی

بەگشتی خۆیان لەپەیوەندی گرتن بەکارمەندانی دەوڵەتی دەگێڕنەوەو داوا دەکەن هەرکەسەو شکایەتەکانیان بەرنە لای نوێنەرانی حیزبی دیموکرات یا شانە حیزبیەکانیان، ئەوانەی کەلە زۆربەی گوندەکاندا لە 3کەس پێکهاتون .

ئەو گەندەڵیەی کەلە تەواوی دەزگاکانی دەوڵەتی وەك دادوەری، فەرمانداری، کارمەندەکانی بەڕێوبەرایەتی، بانکی کشتوکاڵیو ڕیفۆرمی زەوی بەدی دەکرێت ناڕەزاییەتییەکی گەورەیی لەنێو خەڵکیدا پێکهێناوەو خزمەتێکی فرە کاریگەر بەحیزبی دیموکراتی کوردستانو گروپە نەیارەکانی دژبە دەوڵەت دەکەن .. حیزبی دیموکرات ئەمێستا خوازیاری ئەوەیە کەلە فاکتەری ناکۆکیو دوژمنایەتی ئێران لەلایەكو عێراقو جیهانی عەرەب لەلایەکی دییەوە .. بەهرە وەردەگرێتو بەهاوکاری ناصر (مەبەستی جەمال عبدالناصری سەرۆکی میصرە)و عێراق ئامانجە شۆڕشگێڕیەکانی خۆی لە کوردستانی ئێراندا پیادەبکات، حیزبی دیموکراتی کوردستان زۆر باش درکی بە مەسەلەی خراپیو قەیراناوی پەیوەندییەکانی نێوان ئێرانو عێراق کردووەودەزانێت کەئێستا شۆڕشگێڕەکانی کوردستانی عێراق لەلایەن ئێرانەوە هاوکاری دەکرێن، هەر بۆیە دەیەوێت مەسەلەیەکی وابە قازانجی خۆی بقۆزێتەوەو بۆ ئەم مەبەستەش لەگەڵ هەردوو دەوڵەتی میسر و عێراق و بۆ وەدەستهێنانی هاوکاری خەریکی گفتوگۆیە, دەوڵەتی عێراقیش هاوکات لە گەڵ پاڵپشتی ئێران لە کوردەکانی عێراق خوازیارە کۆمەك بە رابەرانی حیزبی دیموکراتی کوردستان لە ئێراندا بکات.

ڕاستییەکەی زۆرینەی چین و توێژەکانی کۆمەڵ لە کوردستانی ئێراندا لە ناڕەزایەتییەکی تەواو دا دەژین و دژی ئەو بارودۆخە زاڵەی ئێستا ئامادەی وێرانکاری و ڕاپەڕینن, هەر بۆیە چ لایەن و هێزێك پشتیوانی میللی خەڵکی کوردستان بەدەست بهێنێت دەتوانێت بە ئاسانی رابەرایەتی ئەو خەڵکە نا ئومێد و ڕەشبینە بگرێتە دەست, لە کاتێکدا ڕابەرە دەسەڵاتخوازەکانی حیزبی دیموکراتی کوردستان کە کینە و قینێکی زۆریان سەبارەت بە ڕژێم و دەزگاکانی دەوڵەتی شاهەنشاهی هەیە, ئەو هەلەیان بۆ خۆیان قۆزتۆتەوە و کەوتونەتە ئەنجامدانی کاری خەتەرناك و ئاژاوەنانەوە لە سەرانسەری ناوچە سنورییەکانی کوردستانی ئێراندا.

لە ناوچەی کوردستان و ئازەربایجانی خۆرئاوا دا زۆربەی توێژە خوێندەوار و ڕۆشنبیرەکان خاوەن هەستی ناسیۆنالیستین و لایەنگیری ئازادی و خودموختاری و تەنانەت سەربەخۆیی کوردستانیشن بە پشت بەستن بە ئیرادەی خودی خەڵکی کوردستان. خێڵەکانو عەشیرەتەکان, شێخەکان و پیاوانی ئایین لە ناوچەی کوردستان و ئازەربایجانی خۆرئاوادا کە لە ئاکامی پیادەکردنی یاسای ریفۆرمی زەوی و فشاری هەندێك کاربەدەستی خائین دا ناڕازین و زۆربەیان بیری وێرانکاری و خراپەکارییان لە کەللەدایە, ئەمانە هیچ کارێك ئەنجام نادەن قازانجی حکومەتی تێدا بێت, زۆربەی ئەو بنەماڵە کوردانەی کە خزمەتی وڵاتیان کردوە وەك عەلییارییەکان ئێستا

بەئاشكرا باس لەوە دەكەن كەدەسەلاَتی حكومەت‌و دەوڵەت جگە لەچەند ڕۆژێكی دی ناخایەنێت‌و لەبێ‌ورەیی‌و ڕەش بینییەكی گەورەدا خۆیان بینیوەتەوە.

جوتیارو زەویدارە بچوكەكان وێڕای ئەوەی لەپیادەكرنی یاسای ریفۆرمی زەوی بەهرەمەندن، كەچی لەپێناوی بەدیهێنانی ئامانجەكانی حیزبی دیموكراتی كوردستاندا هەڵدەسوڕێن‌و تەنانەت پیادەكردنی ڕیفۆرمی زەوی‌و ئەنجامدانی پڕۆژەكانی ئاوەدانكردنەوەو تەندروستیش نەیتوانیوە كاریگەری لەسەر گیانی تێكدەرانەیان جێبهێڵێت، ئەوانە زۆربەیان بەسەری سولەیمانی موعینی سوێند دەخۆن ودژی دامەزراندنی سوپای زانیارین (ئەو گروپە شۆڤێنستە فارسانەبوون كەبەناوی خوێندەوارییەوە بۆ بەفارسكردنی منداڵانی كورد لەگوندەكاندا دادەمەزران– ل) لەگوندەكانی وەك لاهیجان‌و دەوروبەریدا.. ئەوانە كوێرانە لەسۆنگەی هەستی نەتەوایەتی‌و ئازادیخوازانەیانەوە لایەنگری لەحیزبی دیموكرات دەكەن، بەتایبەتی لەناوچەی مەهاباددا كەخەڵكی سەبارەت بەو دەمارگیرییەی لەمەڕ خۆشەویستی قازی محەمەدو ئازادی كوردستانەوە لایەنگری لەحیزبی ناوبراو دەكەن))(76).

لەلایەكی دییەوە لێپرسراوانی ڕژێمی شاهەنشاهی كەدەیاندیت كادرو ئەندامانی حیزبی دیموكراتی كوردستان، ئەوانەی پەیوەندییان بەباسكی جەلالی‌و تودەییە ماوییەكان وحكومەتی عێراقەوە هەیە، بەردەوام لەسنورەكانی ناوچە ئازادكراوەكانی ژێر دەسەلاَتی شۆڕش دا دێنە ئێران‌و چالاكی‌سیاسی‌و چەكداری دژی پۆست‌و بنكەی ژاندرمە ئێرانییەكان ئەنجامدەدەن، كەوتنە گومان لەلێپرسراوانی شۆڕش‌و بەرامبەر خودی بارزانی دڕدۆنگ بوون، بەتایبەتی دوای ئەوەی سلێمانی موعینی دەگەڕێتەوە كوردستانی ئێران‌و لەجەولەیەكی‌دا لەگەڵ ژمارەیەك لەژاندرمەكانی ڕژێمی شاهەنشاهی لەگوندی (پانەسەر)ی مەنگوڕایەتی پێكهەڵدەپرژێن‌و دوای بریندارکردنی ژاندارمێك‌و بەدیل گرتنی ژمارەیەكی دی بەسنووری ژێر دەسەلاَتی شۆڕشەوە هاتبوونەوە كوردستانی عێراق (77)، لەڕاپۆرتێكی ساواك دا هاتووە كەفەرماندەی ژاندارمەری گومانی لەبارزانی هەیەو وای بۆ دەچێت كەئەو دەستەیەی سولێمانی موعینی لەلایەن خودی بارزانی‌یەوە دەپارێزرێت، چونكە مەلا مستەفای بارزانی هەموو كاتێك ئەو توانایەی هەبووە ڕێگری لەم تاقمە بكات بەلاَم خۆی لەمەسەلەیەكی وا دەپارێزێت، هەر بۆیە وەك لە ڕاپۆرتەكەدا دەردەكەوێت ساواك بەتوندی بارزانی ئاگادار كردۆتەوە كەپێویستە هەرچی زووترە تەوای ئەو ئێرانییانەی لەناوچە ئازادكراوەكان‌و ژێر دەسەلاَتی شۆڕشدان دەستگیر بكرێن‌و تەسلیم بەحكومەتی ئێرانی بكرێنەوە، ئەگەرنا ئیدی حكومەتی ئێرانی بەهیچ قسەوگوفتارێكی بارزانی بڕوا ناكات(78).

دیارە ڕێبەرایەتی شۆڕش لەكوردستانی عێراقدا لەهەل‌ومەرجێكی واناسكدا كەفشارێكی گەورەیان لەلایەن سوپای داگیركەری عێراقەوە لەسەر بوو، ئامادەنەبوون لەوقۆناغەدا هەروا بەئاسانی ئێران لەخۆیان بتۆرێنن، چونكە خاكی ئێران بەدرێژایی تەمەنی شۆڕش، سەرەتا لەلایەن

خەڵکی کوردو دواتر وەك حکومەت سەرچاوەی هاوکاریو دابینکردنی پێویستەمادییو لۆجستیەکانی شۆڕش بوو دژی حکومەتە یەك بەدوا یەکەکانی عێراق، ئێران لەم قۆناغەدا وەك پشتی جەبهەیەکی لەبار وەك تاقە دۆستێکی تاکتیکی شۆڕش خۆی دەنواند کەلەدەستدانی وابەئاسانی قەرەبوو نەدەکرایەوەو ئاکامەکەشی ڕوون نەبوو، هەربۆیە ڕێی تێنەدەچوو ڕێبەرایەتی شۆڕش لەکوردستانی عێراق زەمینە بۆ ئەندامانی کۆمیتەی شۆڕشگێڕی حیزبی دیموکراتو لایەنگرانی هەڵگیرساندنی شۆڕشی چەکداری لەکوردستانی ئێران خۆش بکەن لەسنووری دەسەڵاتی ئەوانەوە پەلاماری پۆستەکانی ژاندارمی حکومەتی ئێرانی بدەنو ئەو تاقە پشتی جەبهەیەی شۆڕش بئاڵۆزێننو لەو دۆخە ناسکەدا کار لەهاوکارییو پەیوەندی نێوان شۆڕشو ڕژێمیشا بەقازانجی حکومەتی عێراقی بکەن.

هەر بۆیە ڕێبەرایەتی شۆڕش لەکوردستانی عێراق لەسەر ئەو باوەڕە بوون کەپێویستە لەوساتەوەختەدا تەواوی هێزو تواناکان بۆسەرخستنی شۆڕشی گەلی کورد لەکوردستانی عێراق تەرخان بکرێتو تائاسۆی شۆڕش لەم پارچەیەی کوردستاندا ڕوون نەبێتەوە هەوڵی جوڵانەوەی چەکدارانە لەکوردستانی ئێراندا نەدرێتو ڕژێمی شاهەنشاهی لەم کاتەدا نەوروژێنرێت، ئەو بۆچونەی کەزۆرجار لێپرسراوانی شۆڕش بۆ ئەندامانو لایەنگرانی حیزبی دیموکراتیان دووپات دەکردەوە (79)، هەر لێرەدا پێویستە بوترێت کەڕێبەرایەتی شۆڕش کەتاساڵی 1966یش چ ڕێگرییەکی ڕاستەوخۆیان لەبەردەم چالاکیو هەڵسوڕانی سەرانو ئەندامانی حیزبی دیموکراتدا پێکنەدەهێنا، بگرە ژیانیشیان بۆ دابین کردبوونو مووچەی پێشمەرگایەتیان دەدانێ، لەدوای فشاری ئێرانو ئاڵۆزبوونی ناکۆکیەکانی ناوخۆو کەوتنەوەی دەنگۆی هەڵگیرساندنی جوڵانەوەی چەکدرای لەکوردستانی ئێران سیاسەتێکی توندترو ئاکتیوتریان لەمەڕ مەسەلەکە گرتەبەر، بەتایبەتی جگەلەوەی پەیوەندی بەتینی باسکی چەپی حیزبی دیموکرات بەباسکی جەلالیەوە لای سەرانی شۆڕش ڕوونوئاشکرابوو، هەر لەم سەرو بەندەدا بوو کە (مونەتەقیمی قازی) هاوکارو هاوبیری سولەیمانی موعینی لەلایەن دەزگا ئاسایشیەکانی شۆڕشەوە گیراو ناوبراو دانی بەوەدانابوو کەویستوویەتی بەمەبەستی پەیوەندیکردن بەحکومەتی عێراقەوەو وەرگرتنی یارمەتی بچێتە هەولێر، ئەو ڕوداوەی کەبووە هۆی تووڕەبوونی بارزانی لەسولەیمانی موعینیو هەڵهاتنی ناوبراو لەناوچە ئازادکراوەکانەوە بۆناوچە سنوریەکانی کوردستانی ئێران (80).

لێرەدا بەدواوە ڕێبەرایەتی شۆڕش بەتەواوی لەهەڵسوکەوتی ئەندامانو لایەنگرانی کۆمیتەی شۆڕشگێڕی حیزبی دیموکرات کەوتنە گومانەوەو بەدڕدۆنگییەوە سەیری هاتوچۆیان بۆ سنورەکانی کوردستانی ئێران دەکردنو لەپەیوەندییان بەباسکی جەلالیو حکومەتی عێراقەوە دەسەڵەمانەوە، هەر بۆیە جگە لەوەی بنکە سنوریەکانی حیزبی دیموکراتیان لە ناوچەی سۆنێو شێنێ کۆکردەوە، ناوچە سنورییەکانی نێوان کوردستانی ئێرانو ژێر دەسەڵاتی شۆڕشیان خستە ژێر

www.pertwk.com

چاودێرییەوە(81). ئەحمەد تۆفیق کەئەویش بەرکەبەرێی کۆمیتەی شۆڕشگێڕی حیزبی دیموکرات لایەنگرانی خۆی دەناردەوە کوردستانی ئێران‌و لەگوندەکاندا بەرێکوردەرو بەدەنگی هەژاری شاعیر هۆنراوەی (بەرەو مورکریانی)دەدا بەگوێی‌ی خەڵکدا(82).

لەم قۆناغەدا بەتوندی لەلایەن ساواکەوە داوا دەکرایەوە، مەلا مستەفا کەخزمەت‌و هەڵسوڕانی ئەحمەد تۆفیقی بۆشۆڕش لەبەرچاو بوو دژی ئەم داواکارییەی ساواک وەستاو داوای کرد خۆی لەبەر چاوان وون کات‌و بچێتە گوندی(کانی‌ماسی) بەرواری باڵا لای سنوری تورکیا(83). دواتر شۆڕش کادرو ئەندامەکانی دی حیزبی دیموکراتی لەمەڕ دوابڕیاری خۆی ئاگادار کردەوە کە: یان بێ‌چالاکی سیاسی‌و تەبلیغاتی لەژێر دەسەڵاتی شۆڕش‌و لەناوچەی ئازادکراوەکاندا دانیشن‌و ژیانی ئاسایی خۆیان بەڕێوەبەرن، یالەناوچەی شۆڕش دوورکەونەوەو بچنە بەغداو شارەکانی عێراق ببنە پەنابەر، یاخود بەتەواوی بڕۆنەوە دیوی ئێران‌و هەموو پەیوەندییەکیان بەعێراق‌و خواروی کوردستانەوە بپڕن(84).

شایەنی‌باسە کادرو ئەندامەکانی حیزبی دیموکرات بەبیستنی ئەم بڕیارە بوونە دووبەش، بەشێکیان بڕوایان بەوەهەبوو کەناکرێت لەو هەل‌ومەرجەدا بێ‌هاوکاری ڕاستەقینەو ڕەزامەندی شۆڕش‌و خودی مەلامستەفای بارزانی ئاگری جوڵانەوەی چەکدارانە بەدژی ڕژێمی شاهەنشاهی لەکوردستانی ئێراندا هەڵگیرسێنرێت لەمانە (40-50) کەسێك دەبوون بەسەرپەرشتی (ئەمیری‌قازی)و بەناوی کۆمیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستانەوە لەسەنگەسەرو لەناوەندی دەسەڵاتی شۆڕشدا دانیشتن.

بەشی دووەم کەکادرو لایەنگری کۆمیتەی شۆڕشگێڕی حیزبی دیموکرات بوون، نەك هەر ئامادەنەبوون چالاکی سیاسی‌و تەبلیغاتی خۆیان بوەستێنن، بەڵکو لەوباوەڕەدا بوون کەئەوانیش هیچیان لەکوردی عێراق کەمتر نییەو دەتوانن لەڕێگای جەنگی پارتیزانی‌و هەڵگیرساندنی جوڵانەوەی چەکداری لەکوردستانی ئێران لەژێر تیشکی ڕێبازی (ماویزم)دا ڕژێمی شاهەنشاهی لەڕەگ‌وریشەوە دەرکێشن، ئەمانە داوای کۆبوونەوەیەك سەرکردایەتییەکی (21) کەسییان پێکهێناو بڕیاریاندا گۆڤارێك بەنێوی(تیشك)ەوە بڵاو بکەنەوە تێیدا بانگەشە بۆ جوڵانەوەکەیان بکەن. لەڕاستیدا ئەم تاقمە بوون بەدوو گروپ، گروپێکیان کەنزیکەی (100) چەکدارێك دەبوون دەبوایە بەدوو قوڵ بەرەو ناوچەی سەردەشت‌و خانێ‌و مەهاباد بڕۆن‌و دەست بەکاری سیاسی‌و ڕێکخراوەیی بکەن لەگوندو ناوچەکانداو زەمینە بۆ جوڵانەوەکەیان بخولقێنن. گروپی دووەمیشیان دەبوایە لەدەرەوەی دەسەڵاتی شۆڕش‌و نزیك بەکرەجۆی ناوەندی باسکی جەلالی، بەمەبەستی ڕاپەڕاندنی کاری سیاسی‌و پەیوەندی بەبەشەکەی ناوەوەی وڵات‌و گەیاندنی چەك‌و تەقەمەنی پێویست بەڕێگای نهێنی‌دا بمێننەوە(85).

شایەنی‌باسە هێشتا سەرکردایەتی کۆمیتەی شۆڕشگێڕی حیزبی دیموکرات بڕیاری گەڕانەوەی بۆ نێو خۆی وڵات نەدابوو کاتێك دووئەندامی سەرکردایەتی ئەو کۆمیتەیە بەناوی (سەنار مامدی‌و سالاری حەیدەری)(86) ، لەبنکەی سیدەکانەوە بێ ڕاوێژوپرس گەڕابوونەوە کوردستانی ئێران‌و پاش ماوەیەك جەوڵەکردن خۆیان تەسلیم بەهێزەکانی ڕژێمی شاهەنشاهی کردبۆوە، مەلا عەبدوللای سەربازیش کەهەر ئەندامێکی بنەڕەتی کۆمیتەکە بوو، ئەویش گەڕابۆوە ئێران‌و دوای خۆ تەسلیم کردنەوە لێی‌دانیشت بوو(87).

لەڕاستیدا گەڕانەوەی دەستە چەکدارەکانی کۆمیتەی شۆڕشگێڕی حیزبی دیموکرات بۆ کوردستانی میلیتاریزەکراوی ئێران، بڕیاردان لە جوڵانەوەی چەکدارانە بێ ئامادەکارییەکی سیاسی- ڕێکخراوەیی – چەکداری، بێ بوونی هەستەی نهێنی لەناوچە جۆربەجۆرەکان، بی‌پشت‌و پەنا‌و دۆستێکی ستراتیژ، بێپشتی جەبهەیەکی متمانە پێکراو، بێئاگاداری پێویست لەسەر خاڵەلاوازەکانی دوژمن، بێبەرنامەو دیدێکی یەکگرتوو لەمەڕ مەسەلەکان، بێ لێکدانەوەی وەزعی نێوخۆی ئێران‌و بارودۆخە هەرێمییە ئاڵۆزەکە، تەنیا بەئومێدی گورزلێدانی دوژمن‌و پشت بەستن بەهەستی هەڵچووی لاوان‌و بەڵێنە بێئەنجامەکانی هەندێ لایەن، دروست دووبارە بوونەوەی هەمان مەرگەساتی مێژوویی بووکە (گیڤارای) شۆڕشگێڕو هەڤاڵانی لەچیا گەمارۆدراو میلیتاریزەکانی پۆلیڤیا لەهەمان ساڵدا واتە (1967)دا تووشی هاتن.

هەر لەم ڕووەوە (مەلا بەختیار) جوانی بۆچووە کە نوسیویە: ((ڕەنگە پانچەپەکان بتوانن لەپایتەخت‌و شارە خۆشەکانی هەندەراندا شۆڕشی درێژخایەنیش! بەبێ پشت‌وپەنای هیچ دەوڵەتێك بکەن، بەڵام لەناو خاکی نیشتماندا کەدەستدرایە چەك شۆڕشی بێ پشتیوانی‌و بێپارە، گەدەی تاکە پێشمەرگەیەك تێرومەخزەنی کلاشینکۆفێکیش پڕناکات، لەبەرامبەر ڕژێمە لەچەك پەرداختەکان بەقسەخۆشە، شۆڕش بێ پشتیوانی تەنیا لەڕێی دەستکەوتی شۆڕشگێڕانەوە سەربخرێ، دیارە خۆ ئەگەر پارتیزانەکان هاوسنوری وڵاتێکی دۆست نەبن لەبەرامبەر دوژمنی باڵادەست دا زۆر دژوارە بتوانن بەچەکی باشیش، بەپێشمەرگەی ئازاو زۆریش بۆماوەیەکی دوورودرێژ دژی چەکی قورسی دوژمن‌و شاڵاوی پەیتا پەیتای لەشارەکان، بۆردومانی فڕۆکەکان، تۆپ بارانی تۆپەکان خۆیان لە بنکە هەمیشەییەکاندا بگرن)) (88).

دیارە کاتی خۆشی کەسانێك هەبوون لەئەندامانی حیزبی دیموکرات ئەو مەسەلانەیان لێکداوەتەوەو مەسەلەی جوڵانەوەی چەکدراییان بەو توانا لاوازی‌و بێپشت‌وپەناییەوە پێڕاست نەبوو یەك لەوانە مەلائاوارە کە دواتر گیانیشی لەجوڵانەوەکەدا بەخت بوو، کاتێك لەنامەیکیدا بۆمەلاعەبدوڵڵای حەسەن زادە لەنێوخۆی وڵاتدا نوسیویە: ((وەك دەزانی ماوەیەکە مقۆمقۆی خەباتی چەکداران داکەوتووە، خەباتی چەکدارانە بێتەشکیلات، خەباتی چەکدارانە بێپشتی جەبهە، داوات لێدەکەم بەهەر جۆرێ بۆت دەکرێ مەیەڵە ئەو فکرە پەرەبستێنێ‌و لەنێو خەڵکدا جێبگرێ))(89).

مەلاحەسەنی رستگاریش کەئەو دەم یەکێك بووە لەهاوکارەکانی سولەیمانی موعینی، لەدەمە تەقێیەکدا ئاشکرای کرد فارسە ماویزمەکانی رێکخراوی شۆڕشگێڕی حیزبی تودە سەردانی بنکەی حیزبی دیموکراتیان کردووەو مەسەلەکەیان لەگەڵ هێناونەتە گۆڕیّو وتویانە ئێمە هەر دەتوانین (هاوکاری مەعنەویتان بکەین)، لەوەڵامدا مەلاحەسەن پێی وتوون ((شۆڕشی چەکداری تەنیا بە هاوکاری مەعنەوی ئەنجام نادریّ، شۆڕش بەچەك‌و تەقەمەنی‌و پارەو بەیارمەتی ماددی هەڵدەگیرسێت، ئەو بڕوایەی وای لەمەلاحسەن کردووە لەگەڵ جوڵانەوەی چەکداریدا نەبێت(90).

لێرەدا پێویستە ئاماژە بۆ ئەو ڕاستیەش بکرێت کەتۆڕە جاسوسییەکانی ساواك چ لەناو کوردستانی ئێراندا یاخود لەناوچە سنورییەکان‌و لەدیوی کوردستانی عێراقدا، بگرە لەناو خودی ڕیزەکانی دەستە چەکدارەکانی حیزبی دیموکراتدا، کەوتبوونە کۆکردنەوەی وردودرشتی هەواڵەکان‌و بۆدەزگا لێپرسراوەکانی ژاندارم‌و لەشکری شاهەنشاهی‌یان دەناردو هاوکارییەکی زۆر باشیان دەکردن سەبارەت بەڕووبەڕووبوونەوەی هەر ئەگەرێك کەبەتەواوەتی چاوەڕوانکراو بوو، بەچاوخشاندنێك بەڕاپۆرتە نهێنییەکانی ساواکدا دەردەکەوێت کەئەو دەزگایە چ زانیارییەکی وردیان لەسەر جۆری کارکردنی حیزبی دیموکرات، ناکۆکی نێو ئەندامەکانی، دابەش بوونی پێشمەرگەکانی، پەیوەندییەکانی، لایەنگرانی لەناو کوردستانی ئێران، شوێنی حەوانەوەو هاتوچۆیان.....هتد هەبووە، دیارە جگە لەو جاسوسانەی وەك (کوێخاشەریف)کەلەلایەن ساواکەوە خزێنرابوونە نێو ڕیزەکانی حیزبەوە، ئەوانەشی دەگیران یان خۆیان تەحویل دەدایەوە، بەزۆرو ئەشکەنجەیان بە خواهش هەموو زانیارییەکیان لیّ وەردەگیراو دەخرایە خزمەتی دەزگا داپڵۆسێنەرەکانی ڕژێمەوە، بەکورتی بۆ کارێکی سەخت‌وگرنگی بەو شێوەیە نهێنییەکی ئەوتۆ نەمابوو لەسەر دەستە چەکدارەکانی‌حیزبی دیموکرات ساواك پەی پیّ نەبردبیّ. مەسەلەیەکی واکە باش بەفریای ڕژێمی شاهەنشاهی کەوت‌و هەر زوو چەند هەنگاوێکی لەسەر بنەمای ئەو زانیارییانە هەڵهێنان بۆ ڕێگرتن لەتەنینەوەی هەر جوڵانەوەیەکی چەکداری لەکوردستانی ئێران.

هەربۆیە بەدرێژایی تەمەنی هەژدە مانگی جوڵانەوە چەکدارییەکەی ساڵەکانی 1967-1968، وێڕای ئەوەی ئەندامان‌و لایەنگرانی کۆمیتەی شۆڕشگێڕی حیزبی دیموکرات لەخۆبووردوانەو ماندونەناسانە هەڵدەسوڕان‌و قارەمانانە بەرەنگاری پەلامارەکانی ژاندارم‌و دەزگا داپڵۆسێنەرەکانی ڕژێمی شاهەنشاهی دەبوونەوە، کەچی نەیانتوانی لەنێو خۆی کوردستانی ئێراندا ناوەندێکی شۆڕشگێڕانەوەو بارەگایەکی ئاشکرا لەسەر بستێك خاکی ئازادکراو دابمەزرێنن، بەڵکو دەستە چەکدارەکان لەترسی هێرشی کۆپتەرو فڕۆکەی جەنگی ئەمەریکی (F14)و پەلاماری لەشکرو ژاندارم‌و جاشدا کێو بەکێوو گوندبە گوند بیّ بەرنامەو لەبیّ‌سەروبەرییەکی تەواودا بێهودە دەسوڕانەوە، هەل‌ومەرجێکی واکە تاڕادەیەکی زۆر لەبەرژەوەندی ڕژێمی دەزگا سەرکوتکەرەکانی ڕژێمدا بوون، ئەو دەزگایانەی لەڕێگای تۆڕە جاسوسەکانیانەوە شوێن پێی دەستە چەکدارەکانیان

www.pertwk.com

دیاری دەکردو لەناکاوێکدا بەهێزێکی زۆرەوە گەمارۆی‌و پەلاماریان دەدان، مەسەلەیەکی واکە هەرلەسەرەتای دەستپێکردنی پێکهەڵپڕژانە چەکدارییەکانەوە تاسەرکوتکردنی جوڵانەوەکە دەستە چەکدارەکانی لەشەڕی نابەرامبەرو لەناکاودا دەگلان‌و یەك بەدوای یەك کادرو سەرکردەکانیان یان لەمەیدانی شەڕدا دەکوژران، یاخود دەگیران‌و دواتر تیرەباران دەکران.

لەم ڕووەوە یەکەمین دەستە چەکدارەکانی لەلایەن ژاندارمە ئێرانییەکانەوە پەلاماردران، بریتیبوو لەتاقمێکی پێنج نەفەری کەلەلایەن (نحۆشکاك)ەوە سەرکردایەتی دەکران، ئەم دەستەیە دوای ئەنجامدانی چەند جەولەیەك لەناوچەی سەڵماس دا لە 18ی ئایاری 1967دا لەکاتی حەوانەوە لەلایەن هێزی سازو تەیاری ژاندارم دا پەلامار دران، لەئەنجامدا نحۆو هاوەڵانی پاش شەڕێکی دلێرانەو کوشتنی (2)ژاندارم لەنێوبران هەروەها لە 13ی تشرینی یەکەمی هەمان ساڵ هێزەکانی ژاندارم توانییان لەگوندی (بەیرەم)ی ناوچەی میرقازی مەهاباد کادرێکی لێوەشاوەی حیزبی دیموکرات بەناوی (مەلامەحمودی زەنگەنە) بکوژن‌و هاوڕێیەکیشی برینداربکەن(91).

شایەنی‌باسە حکومەتی ئێرانی سەرەتا لەو بارودۆخەدا کەتا دەهات پەیوەندییەکانی نێوان ئیسرائیل‌و عەرەب گرژ دەبوون‌و بەرەو ئەو دەچوو جەنگێکی گەورەی لێبکەوێتەوە، هێشتا لەسەر مەسەلەی پەلامارێکی سەرتاسەری بۆ سەر کوردستانی ئێران‌و سەپاندنی شەڕی ڕاستەقینە بەسەر دەستە چەکدارەکانی کۆمیتەی شۆڕشگێڕی حیزبی دیموکراتدا بڕیاری لێبڕاوی نەدابوو، ڕژێمی شاهەنشاهی دەیویست لەهەل‌ومەرجێکی وادا مەسەلەکە زۆر نەوروژێ‌و جارێ هەوڵ بدات بۆلاوازکردنی عێراق لەڕێگای دەستپێکردنەوەی شەڕەوە لەنێوان شۆڕش‌و حکومەتی عەبدولڕەحمان عارف دا، بەتایبەتی ئەگەر زانیمان لەو کاتەدا گفتوگۆو ئاگربەس لەنێوان شۆڕش‌و حکومەتی عێراقدا بەردەوام بوو، جگە لەوەی جەنگی عەرەب‌و ئیسرائیلیش لەدەمەدەمی دەستپێکردنی دابوو، ئەو جەنگەی لەحوزەیرانی 1967دا هەڵگیرساو بەشکستی میسرو وڵاتە عەرەبە هاوپەیمانەکانی کۆتایی هات کەلە مێژووی هاوچەرخ دا بە (جەنگی شەش ڕۆژە) ناودەبرێت(92).

ڕاستەوخۆ دوای سەرکەوتنی ئیسرائیل لەجەنگی شەش ڕۆژەدا، ڕژێمی شاهەنشاهی کەوتە ئامادەکارییەکی تەواو بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی هەل‌ومەرجە خەتەرناکەکەی کوردستانی ئێران، بەخێرایی تەواوی هێزەکانی ئەرتەش، ژاندارمەری مەرزەبانی، شەهرەبانی‌و ساواکی لەکوردستاندا سازداو لەحاڵەتی ئامادەگی‌دا ڕایگرتن، کەل‌وپەلێکیجەنگی زۆری لەناوەندەوە بۆ سەربازخانەکانی کوردستان گواستەوە، نزیکەی(10-12) هەزار ژاندارمی بەسەرکردایەتی (سوپەهبود اویسی) فەرماندەی گشتی ژاندارمەری ئێرانی لە تارانەوە ڕەوانەی سەربازخانەی جلدیان کردو ملیۆنەها تومانی خستە بەردەست، هەروەها دەستکرا بەپێکهێنانی دەستەی پارتیزانی لەجاشی خۆماڵی‌و نزیکەی (1200) جاش ناونوس کران‌و چەکدارکران، ئەوانەی زۆربەیان خەڵکی کرماشان‌و لورستان بوون‌و جگەلە خواردن‌و مەسرەفی ڕۆژانەیان مانگانە (300)تومانیشیان دەدرایە، هەندێکیش

www.pertwk.com

لەوانەی پێشتر لەڕیزەکانی حیزبی دیموکراتدا بوون‌و خۆیان ڕانەگرتبوو، گەڕابوونەوەو ببوونە جاش، کەسانی وەك (هەڵمەت، ئەحمەدخانی کێوەڕو، ڕەحمانی شێلمجاڕان‌و محەمەد ئەمین چیچوانە... هتد) نموونەی ئەو خۆفرۆشانە بوون. شایەنی‌باسە ڕژێمی شاهەنشاهی گەمارۆیەکی سەربازی‌و ئابوری سەختی بەسەر ناوچە کوردنشینەکاندا هەر لەخانی‌وە هەتا سنەو پاوەو نەوسود سەپاند، بی‌سڵەمینەوە لەهیچ هێزێکی ناوخۆو دەرەوەو بەگرتنەبەر لەبارترین شێوازی شۆڕشی چەواشە پەلاماری بەربڵاوی بۆسەر دەستە چەکدارەکانی کۆمیتەی شۆڕشگێڕی حیزبی دیموکراتی کوردستان دەستپێکرد(93).

لەم ڕووەوە سمایلی شەریفزادە لەنامەیکیدا بۆکەریمی حیسامی لەبولگاریا لە سەرەتای ساڵی1968 نوسیویە: ((حکومەت کەوتۆتە توندو تیژییەوە. لەلایەك خەڵکی سوێن‌و تەڵاق ئەدا کەنان نەدەن بەپێشمەرگەکان‌و یارمەتیان نەدەن‌و لەلایەکیش بەشێوەی ئەمەریکایی یابە هێڵی کۆپتێر تەعقیبی برادەران ئەکەن، لەهەر لاوە جاش دروست ئەکاو خۆقایم ئەکا، پۆستەکان لەسەر سنور نەفەراتیان زۆر ئەکاو دەیەوێ هەر پاسگایەك هێڵی کۆپتێرێکی لێبێ، هێندێ هەواڵ هەن کەوا دەرئەخەن حکومەت بەنیازە لەسەرە بەهاردا لەلایەك زمانی کوردی‌و لیباسی کوردی یاساخ بکاو زمانی فارسی‌و لیباسی پەهلەوی بخاتە کایەوە، لەلایەکی ترەوە دەست بکا بەگرتن‌و تەبعیدکردنی نیشتمان پەروەران))(94).

شایەنی‌باسە شەریفزادە لەم قۆناغەدا هەوڵی‌دا سوود لەو پەیوەندییانە بۆ جوڵانەوەکە وەرگرێت کەلە ساڵانی خوێندنی‌دا لەتاران لەگەڵ ڕۆشنبیرو خوێندکارە ئێرانییە مارکسیست‌و لایەنگرەکانی ڕەوتی چەپی نوێ‌دا دایمەزراندبوو، هەر بۆیە چەند نامەیەکی بۆ هەندێك لەوانە وەك (بهروزی دهقانی‌ورضا نابدل) ناردبوو، تیایدا داوای لێکردبوون هاوکات لەگەڵ جوڵانەوە چەکدارییەکەی کوردستاندا هەوڵ بدەن دەست بەکاری چەکدارانە دژی ڕژێمی شاهەنشاهی لەتاراندا بکەن، ئەو داواکارییانەی شەریفزادە کەلەبەر زۆر هۆ وەڵامی ئیجابی پی‌نەگەیشتەوە(95).

هەر پاش ماوەیەکی کەم دوای ئەو پەیوەندییانە واتە لە 18ی ئایاری 1968دا کاتێك شەریفزادە لەگەڵ چەند چەکدارێکی پارتیزاندا لەناوچەی بانە دەسوڕێنەوە، لەلایەن یەکێك لە چەکدارەکانی خۆیەوە بەناوی (کوێخا شەریف)کەپێشتر وەك جاسوس لەلایەن ساواکەوە خزێنرابوو نێو ڕیزەکانی باڵی چەپی حیزبی دیموکرات بریندار دەکرێت، کوێخا شەریف دوای ئەنجامدانی‌ئەم کەتنەی ڕادەکا لای ڕژێم‌و شوێنی دەستە چەکدارەکە بەژاندارم‌و جاشەکان نیشان دەدات،هەر بۆیە هێزێکی (400)کەسی لەژاندارم‌و جاش هەڵدەکوتنە سەر شەریفزادەو هاوڕێیانی کەبۆ حەوانەوە خۆیان لەئەشکەوتێکدا خزاندبوو، پاش شەڕوپێکدادانێکی شەش سەعاتە خودی شەریفزادەو سی‌کەس لەهەڤاڵەکانی بەناوی(میرزا محەمەدی شادومانی، حوسێنی ڕەحمانی‌رابی، عەلی‌عەبدوڵڵا) لەلایەن

ژاندارمەکانەوە دەکوژرێن، وەك دەوترێت شەریفزادە لەلایەن ئەحمەدخانی کێوەرو دوا فیشەك بەکەللەی سەریەوە دەنرێت(96).

لەڕاستیدا ڕوداوەکان وردەوردە دەریان ئەخست کەقسەکەی مەلائاوارە کەپێشتر بۆ مەلاعەبدوڵڵای حەسەن زادەی نوسیبوو لەمەڕ بێچەکیو تەقەمەنیو پشتی جەبهە لەسەداسەد ڕاست وەرگەڕان، وڵاتی میسر کەپێشتر خەیاڵێکی ئەوتۆیان لەسەردابوو بەهۆی کوردە ئێرانییەکانەوە سەرئێشە بۆ ڕژێمی شاهەنشاهی دروست بکەن، دوای تێکشکاندنیان لەجەنگی شەش ڕۆژە بەجۆرێك گرفتار بوون هەلومەرجەکەی خۆشیان پێهەڵنەدەسوڕا، هەر بۆیە چاوەڕوان نەدەکرا خێرێکیان بۆ جولانەوە چەکدارانەکەی کوردستانی ئێران لەدەست بێتەوە(97).

ڕژێمی عێراقیش لەگەڵ ئەوەی هەڵگیرساندنی جوڵانەوەیەکی بەو شێوەیەی لەکوردستانی ئێراندا پێناخۆش نەبوو، بگرە پێشتر هەندێ بەڵێنی سەرزارەکیشی بەرابەرەکانی دابوو، بەڵام لەکاتی تەنگانەدا ئامادە نەبوو یارمەتیەکی ئەوتۆ بەجولانەوەکە بکاتو خۆی لەمەسەلەکە دزییەوە، دیارە ئەو هەڵوێستەی حکومەتی عەبدولڕەحمان عارف لەو ڕاستیەوە سەرچاوەی دەگرت کە شەڕی حوزەیران بەشکستی عەرەب کۆتایی هاتبوو، عێراقیش لەتەنگەژەو قەیرانێکی سیاسی- سەربازی- ئابوریدا دەژیاو لەو قۆناغەدا لەبەرژەوەندیدا نەبوو لەبەر خاتری کورد لەگەڵ ڕژێمی شاهەنشاهیدا ڕاستەخۆ ڕووبەڕوو بێتەوە، عارف دەیویست لەڕێگای گفتوگۆوە هەم ناکۆکییەکانی نێوان عێراق -ئێران کۆتایی پێبهێنێتو هەم هاوکاری ڕژێمی شاهەنشاهی لەشۆڕشی کوردستانی عێراق ببڕێت، بۆ ئەم مەبەستەش عارف ڕێگای تارانی گرتەبەر کەئاکامێکی ئیجابی تێدا دەست نەکەوت(98).هەربۆیە کاتێك سولەیمانی موعینی بەمەبەستی فریاخستنی هاوکاریو یارمەتی بەهەڤاڵەکانی لەکوردستانی ئێرانەوە گەڕابۆوە عێراقو لە گەڵ عەبدولڕەحمانی زەبیحیوحیلمی عەلی شەریف دا چووبوونە بەغداو سەردانی ڕوکنی(2)ی ئیستخباراتی عەسکەرییان کردبوو جگە لەبڕێکی کەم پارە هیچی تریان پێنەدابوو، هەربۆیە بەنائومێدی گەڕابۆوە سلێمانی(99).

حیزبی تودەش کەئەو دەمە ناوەندی ڕێبەرایەتییەکەیان لەشاری لایپزیکی ئەڵەمانیای خۆرهەڵات بوو، سەرەتا خۆیان لەمەسەلەکە لەگێلیداو ئامادە نەبوون پەیوەندی بەسەرانی جولانەوەکەوە بکەن، دوای پەرەگرتنی ڕووداوەکانو قەومانی هەڵپڕژانەکانی نێوان ژاندارمو دەستە چەکدارەکان، حیزبی تودە کەوتە خۆو لەژێر فشاری کوردە تودەییەکانی وەك (قاسملو وحیسامی) کەئەو دەم لەئەوروپای ڕۆژهەلات بوون، ئامادەیی خۆیان بۆ وتووێژ نیشاندا، هەربۆیە دکتۆر رادمنیشی سکرتێری تودە لەگەڵ حیسامیو قاسملۆدا هاتنە بەغداو لە گەڵ نوێنەرانی کۆمیتەی شۆڕشگێڕی حیزبی دیموکراتدا لە 9ی شوباتی 1968دا کۆبوونەوە حیزبی دیموکراتو مافی چارەی خۆنووسینی گەلی کورد لەسەر بنەمانی لێنینیەتو پێکهێنانی دەوڵەتێکی گەلی فیدراتیو لەئێراندا نابوو، جولانەوەی چەکدارییەکەشیان وەك جولانەوەیەکی دیموکراتیو شۆڕشگێڕانە، وەك بەشێك لەجولانەوەی گەلانی

www.pertwk.com

دژی کۆنەپەرستیو ستەمی ڕژێمی شاهەنشاهیو ئیمپریالیزم ناساندبوو، هەروەها بەڵێنی ئەوەشیان بەنوێنەرانی جوڵانەوەکە دابوو کەهاوکاری مادیو مەعنەویو جوڵانەوەکە بکەنو کەلوپەلی پزشکیو ئامێری چاپو چەکو تەقەمەنیشیان بۆدابین بکەن(100)، ئەو بەڵێنانەی کەهیچ جێبەجێنەکرانو بەتەواوەتی لەلایەن ڕێبەرایەتی حیزبی تودەوە پشت گوێخران، هۆکارەکەشی جگە لەناکۆکی نێو ڕێبەرایەتی تودە کەزۆری نەخایاند بەلادانی دکتۆر رادمنیش کۆتایی هات، بۆسیاسی شورەویش دەگەڕێتەوە، لەڕاستیدا شورەوی دوای باشکردنی پەیوەندییە ئابوورییەکانی لەگەڵ ڕژێمی شاهەنشاهیدا لەدوای ناوەڕاستی شەستەکانەوە نەیدەویست لەکارێکەوە بگلێت کەئەمەریکاو ئێرانی لێ بورووژێ لەپێناوی جوڵانەیەکدا کەشکستەکەی هەر لەسەرەتاوە ڕادیار بوو(101).

دیارە بۆ هەڵگیرساندنی ڕاپەڕینێکی چەکداری لە کوردستانی ئێران هەڵوێستی شۆڕشی کوردستانی عێراقو سەرۆك مستەفا بارزانی مەسەلەیەکی لەڕادەبەدەر گرنگو چارەنووس سازبوو، چ وەك پشتی جەبهە وچ وەك لایەنگری سەرۆکێك کەئەودەم هەموو لایەك وەك ڕابەری نەتەوەیی گەلی کوردیان دەناسی، لەڕاستیدا کەریمی حیسامی هەر زوو بەنامەیەك سولەیمانی موعینی لەو ڕاستییە ئاگادار کردبۆوەو بۆی نوسیبوو: ((1-هەر هەنگاوێك لەو بارەوە بنێن باشترە بەپرس‌وڕاو پەسەندی سەرۆکی شۆڕش مستەفا بارزانی بێ. لەهەلومەرجی ئەوڕۆدا بزوتنەوە بەبێ پرسو پەسەندی ئەو هەڵەیە. خۆ سووتاندنە. هیوادارم ئەوەتان بەباشی لێك دابێتەوە. بناغەوبنچینەو دەست بەکاربوون باشترە بەڕەزای ئەو بێ))(102).

شایەنی باسە وەك پێشتریش ئاماژەی بۆکرا ڕێبەرایەتی شۆڕشی کوردستانی عێراق هەرلە سەرەتاوە لەسۆنگەی پەیوەندی باڵی چەپی حیزبی دیموکرات بەباسکی جەلالیو حکومەتی عێراقەوە تا ڕادەیەکی زۆر لەچالاکییەکانی ئەو تاقمە دردۆنگ بوونو لەمەڕ دوا بڕیاری ڕێبەرایەتی ئاگاداریان کردن، گیرانی مونتەقیمی قازی کەدەیویست پەیوەندی بەحکومەتی عێراقەوە بکات لەهەولێرو دواتر گەیشتنی هەواڵی چوونی سلێمانی موعینی بۆ بەغداو پەیوەندی دی کاریگەری خراپی کردە سەر هەڵوێستی ڕێبەرایەتی شۆڕشو مەسەلەکەی زیاتر قووڵ کردەوە، لەڕاستیدا ڕێبەرایەتی شۆڕش مەسەلەی جوڵانەوە چەکدارییەکەی لەکوردستانی ئێران بەو جۆرە لێك دەدایەوە کەپیلانێکی جەلالی-عێراقیەو بەفیتی ئەوان بۆ وەتاق خستنی پارتیو بارزانی بەڕێوەدەچێت(103)، وەك دکتۆر رادمنیش دوای گەڕانەوەی لەلای بارزانی بەڕاشکاوی ئاماژەی پێدا: ((مەلا مستەفا- م دڵنیا کردوە کەجوڵانەوەی کوردستانی ئێران دژی ئەو نییە. ئەویش هەستی بەوە کردوە کە (جەریانێك) لەپشت ئەم جوڵانەوەیەوە ڕاوەستاوە))(104)، هەر لەبەر تیشکی ئەم بۆچوونەوەیە کەدەتوانرێت تیرۆرێکردنی کەسانی وەك (فایەق، قادر شەریفو مەلا ڕەحیمی مەلا نسروڵڵا)و تەسلیم کردنەوەی کەسانی وەك صالح لاجانیو هاوەڵانی بەڕژێمی شاهەنشاهی لەناوچەی ژێر دەسەڵاتی شۆڕشەوە

لێك بدرێتەوە، شایەنی باسە لەم لایەنەشەوە تاڕادەیەك زێدەڕۆیی دەکرا، چونکە هەندێك لەئامیرهێزەکان و لێپرسراوەکانی نێو شۆڕش بێ‌پرس و ئاگاداری ڕێبەرایەتی و لەسۆنگەی پەیوەندی بەرژەوەندیخوازانە و نهێنیان بەساواکەوە جارجار بێ‌حیساب ڕەش و سپیان دەدایە بەر(105).

دیارە بیرۆکەی هەڵگیرساندنی جوڵانەوەی چەکداری لەکوردستانی ئێران لەوەختێکی هێند ئاستەم سەری هەڵدا، کۆمیتەی شۆڕشگێڕی حیزبی دیموکرات لە هەل‌ومەرجێکی هێند نالەبار بۆ پراکتیزەکردنی ئەم بیرۆکەیە کەوتەکار، پەیوەندییەکان هێند بێ‌لێکدانەوەو وردبوونەوە دەبەسران، بۆتە هۆی ئەوەی زۆر کەس کەباسی ئەم جوڵانەوەیەیان کردوە لەو ڕوانگەیەوە لێی دەڕوانن کەبە فیعلی جەریانێك لەپشت مەسەلەکەوە بووە، جەریانێك جگە لەدژایەتی شۆڕش و بارزانی ئامانجێکی تری نییە، لەم ڕووەوە هەژارموکریانی بەجۆرێك مەسەلەکە هەڵدەسەنگێنێت و قسەی وای بە ڕابەرانی جوڵانەوەکە وتووە کەلە بابەتێکی ئەکادیمیدا جێگای باسکردن نییە(106)، (ع.شارباژێڕ) ئەویش ڕابەرانی جوڵانەوەکەی بەموچەخۆری دەزگای ئیستخباراتی عێراقی لەقەڵەم داوە(107)، تەنانەت دکتۆر جەمال نەبەز کەئەکادیمییەکی ناسراوەو بابەتەکانی بەوردبینی و قوڵی ناسراون ئەویش سەراپای مەسەلەکە بەپیلانی جەلالی و بەعس لەو سەردەمەدا لەقەڵەم دەدات کەسەد دەر سەد وانییە(108)، چونکە بەپێی بەڵگەنامەکانی کۆنگرەی دووهەمی حیزبی دیموکرات و ڕاپۆرتەکانی خودی دەزگای ساواك بیرۆکەی خەباتی چەکدارانە و لاسایی کردنەوەی ئەزموونەکانی کوبا و جەزائیر بۆپێش دروست بوونی باسکی جەلالی و هاتنە سەرکاری بەعس لەعێراقدا (جاری دووەم لە17ی تەموزی 1968) دەگەڕێتەوە.

بەهەرحاڵ دەستە چەکدارەکانی کۆمیتەی شۆڕشگێڕی حیزبی دیموکرات لە کوردستانی ئێران بێ‌وەدەست هێنانی هیچ هاوکاری و بێ‌دۆست و پشت و پەنایەك کەوتبوونە نێوان بەرداشی هێزەکانی ڕژێمی شاهەنشاهی و پشتی جەبهەیەکی پڕ ڕێژکراو، هەربۆیە لەنێوان بەرگری‌کردنی تامردن یان خۆ بەدەستەوەدان چانسێکی دیان نەبوو.

لەمانگی حوزەیرانی 1968دا هێزێکی ئێرانی سازو تەیار لەناوچەی گەورکایەتی مەهاباد لەنزیك گوند (قالوی) پەلاماری دەستەیەکی چەکدارەکانی کۆمیتەی شۆڕشگێڕیان دا کەلەژێر ڕابەرایەتی عەبدوڵڵای موعینی دابوون، دوای بەرگرییەکی قارەمانانەو کوشتنی چەند ژاندارم و جاشێك، موعینی و هەڤاڵێکی بەناوی (مینەشەم) دکوژرێن و یەکێکی دیکەیشیان بەناوی (حەسەن خورخورەیی) بریندار دەکرێت کەپاش بەدیلگرتنی بەبەرچاوی خەڵکێکی زۆرەوە بەناوی چەتەو ڕێگرە تیرەباران کرا، ئەو ناو وناتۆرەی ڕژێمی شاهەنشاهی بۆ شاردنەوەی نێوەرۆکی ئازادیخوازانەی جوڵانەوەکەو بەمەبەستی چەواشەکردنی ڕای‌گشتی ئێرانی و دەرەوە بڵاوی دەکردەوە (109).

لەکاتێکدا هێزێکی ڕژێم لەناوچەی بەندەنی زەریران شارێگەی شەقامی مەهابادو سەردەشت بۆ پشکنینی ناوچەکە دەسوڕانەوە، دەستەیەکی چەکدارە پارتیزانەکان لێیان ڕاپەڕینو دوای پێکهەڵپژان فەرماندەی هێزەکەیان بەناوی (شفامقدم) بریندارکراو چەند دیلێکیشیان لێگرتن کەپاش ماوەیەك ئازادکرانو لەگەڕانەوەیاندا بەفەرمانی سبهپود اویسی تیرەباران کران(110).

هەروەها کاتێك مەلائاوارە بەفەرماندەیی دەستەیەکی چەکدار لەناچەی سەردەشت دا لەجەولەکردندا بوون، لەگوندی (دێوالآن) بەهۆی خۆفرۆشێکەوە خرانە داوەوەو جگە لەمەلا ئاوارە خۆی، چەند هەڤاڵێکی تریشی بەناوی (مەلا کەچەو ڕەحمان وەتمان چاوشین) لەلایەن ژاندارمەکانی ڕژێمی شاهەنشاهییەوە دەستگیرکرانو پاش ماوەیەك ڕاگرتنیان لەسەربازخانەی جلدیان لەڕۆژی 11ی ئەیلولی 1968 گوللەباران کران(111).

پێویستە بوترێت کەکادرو ئەندامەکانی کۆمیتەی شۆڕشگێڕی حیزبی دیموکرات جگە لەوەی ئەزمونێکی جەنگی پارتیزانیان نەبوو و لەکۆڕی خەباتی چەکدارانەدا قاڵنەببوونەوە، نەشیانتوانی چین‌وتوێژەکانی کۆمەڵگای کوردەواری لەدەوری خۆیان کۆبکەنەوەو بۆکارێکی گرنگی لەو جۆرەیان سازبکەن،لەم قۆناغەدا زۆربەی ئاغاومولکدارەکانو بنەماڵە ئاینییەکان لەسیاسەتی ڕیفۆرمی زەویو شۆڕشی سپی بێزارو جاڕس بوون کەلەلایەن کۆمیتەی شۆڕشگێڕەوە هیچ ئاوڕێکیان لێنەدرایەوە، جگە لەوەی کەلە ڕووی مارکسیستی جولاَنەوەکەو پێداگرتنیان لەسەر مافی وەرزێر ئەوەندەی دی ئەو چینەی بالاَی هەرەمی کۆمەڵگای کوردەواری لە جولاَنەوەکە دڕدۆنگو دوورەپەرێز ڕاگرت، مەسەلەی کوردو کوردستانو مافی نەتەوایەتی زیاتر لەپەراوێزدا باس دەکرا، ئامانجی سەرەکی چۆك دادان بە ڕژێمی شاهەنشاهی وابستەی ئەمەریکاو هێنانە سەرکاری حکومەتێکی ئیئتیلافی گەلی دیموکراتی شۆڕشگێڕبوو، ئۆردوی جوتیارو کێشەی چینایەتی نێوان وەرزێر- ئەرباب کە جولاَنەوەکە پشتی پێدەبەستو پێیلەسەر دادەگرت، لەم قۆناغەدا وەك ئاکامێکی سروشتی ڕیفۆرمی زەوی خاوببۆوەو ئەو تواناو توندوتیژییەی ڕۆژانی حکومەتی موسەددەقی نەمابوو.

ئەو جوتیارانەی زەوی خۆیان وەرگرتبوو لە ڕیفۆرمی زەوی بەهرەمەندبوون ستەمو توندوتیژی ئەربابیان لەسەرنەمابوو تابەو بانگەشە ڕابچڵەکن، ئەوانەشی بێزەوی مابوونەوە وەك کرێکاری وەرزی لەدەرەوەی شارەکانی کوردستان کاریان دەکرد یاخود لە شارەکانی کودستاندا بوون، نەلەجولاَنەوەکە نزیك بوون، نەوەك چینێکیش تان‌وپۆیان ئاشکراو تۆکمە ببو تاڕۆڵێکی کاریگەریان لە جولاَنەوەیەکی چارەنووس سازی بەوشێوەیەدا هەبێت(112).

هەرچۆنێك بێت لە (2)ی ئۆکتۆبەری 1968دا لەچیای حاجی کیمی نێوان ئاواییەکانی کوکەو چواردیواری نزیك شاری مەهاباد، هێزێکی ئێران کەزیاتر لە (1000)کەس دەبوو بەپاڵپشتی شەش تانكو بەچەك‌وچۆلێکی زۆرەوە پەلامارێکی لەناکاویان کردەسەر دەستەیەکی چەکدارە شۆڕشگێڕەکان کەلە هەشت کەس پێکهاتبوونو لەلایەن(سەید فەتاحی نیزامی)یەوە فەرماندەیی

دەکران، لەئاکامی دوازدەسەعات شەڕو کوژرانی ژمارەیەکی زۆر لەهێزەکانی ڕژێم سەید فەتاح‌و تەواوی دەستە چەکدارەکە لەنێو بران(113).

بەم شێوەیە جوڵانەوەکە پاش لەدەستدانی بەشێکی زۆری ڕابەرو فەرماندەو ئەندامەکانی کۆمیتەی شۆڕشگێڕو کوژرانیان لەشەڕی نابەرامبەردا لەگەڵ هێزە سەرکوتکەرە پۆشتەو پەرداختەکانی ڕژێمی شاهەنشاهی بەجۆرێك تێکشکا کەدەرفەتێکی مانەوەی خۆڕاگری بۆ نەمایەوە، هەربۆیە ئەوانەی گیانیان دەرباز کردبوو یان ناچار بوون خۆیان تەحویل بەڕژێم بدەنەوە وەك (سەعیدکاوە)(114)، یاخود هەرچۆنێك بوو خۆیان گەیاندەوە کوردستانی عێراق‌و لەدەرەوەی دەسەڵاتی شۆڕشدا لەدەوروبەری سلێمانی خۆیان حەشاردا، محەمەد ئەمین سیراجیش کەبەناوی پەیداکردنی یارمەتی‌و هاوکاری، هەڤاڵانی خۆی لە چیاکانی کوردستانی ئێران بەجێهێشتبوو چووبووە بەغداو لەبنکەی حیزبی شیوعی عێراقی خۆی مەڵاس دابوو، خێراخێرا نامەی بۆ ڕێبەرایەتی حیزبی تودە لەئەوروپای ڕۆ ژهەڵات دەنووسی تاوەك‌و پەنابەری سیاسی وەربیگرن(115).

لەچاوپێکەوتنێکی کاك حوسێنی‌مەدەنی‌داو لەوەڵامی پرسیارێکدا سەبارەت بەهەڵسەنگاندنی جوڵانەوە چەکدارانەکەی ساڵی 1967–1968 لەکوردستانی ئێران وتی: ((وەڵڵاهی، بەتەجرەبەو عەقیدەی ئێستام، ئەو دەمە مەسەلەکە زۆر بێ‌ئەزمون‌و کاڵ‌وکرچ بوو، ئەوساکە سیاسەت بەئیحساساتەوە دەکرا نەك بەواقعییەت، تەماشاکە ئیحساسەکە ئیحساسێکی خاوێن‌و پاك بوو، منیش حیزبی دیموکراتی کوردستانم، مەوجودییەتی خۆم هەیە، موستەقیللم، حەقی خۆم هەیە، وڵاتی خۆم هەیە، چەوساندنەوەم لەسەرە ئەبێ شۆڕش بکەم،حکومەتێکی فوق العادە سەگ‌وسەگباب وشۆڤینستم هەیە، ئەوە بۆخۆی واقیعەو هیچ گومانێکی تێیدا نی‌یە، بەڵام لەباری عەمەلییەوە دەبوایە هەل‌ومەرجەکە زۆر باشتر هەڵبسەنگێنرێ بۆ ئەوەی لەدنیای خەیاڵ بێینە دەرێ‌و بچینە دنیای واقیعن لەڕاستی‌دا من بەعەقلییەتی ئێستام قەت موافیقی ئەو حەرەکەتە چەکدارانەیە نەبووم لە ساڵەکانی 1967–1968دا لە کوردستانی ئێران، دیارە ئینسانەکان پاك بوون، خاوێن بوون، ئەلحەق شۆڕشگێڕبوون ئەوە لەجێی خۆیەتی، ئایا شەرایەت‌و هەل‌ومەرجەکە بۆ کارێکی واموساعید بوون، ئەوە گرنگە، وەڵڵاهی عالەمەکە هەمووی سەریان تێدا چوو، عەرزی بەحزورت دەکەم هەمووی سەریان لێ‌شێواو هەریەکەو بەلایەکی‌دا پەرتەوازە بوون.

وەختی خۆی مەلا مستەفا مەرحووم شتێکی دەگوت ئێمە پێمان وابوو سەرۆك عەشیرەتەو لەسیاسەت نازانێ‌و چارەی کوردی ئێرانی ناوێ، ئەو دەیگوت: (ئێوە لەو هەڵبەز هەڵبەزەیە گەڕێن، ئێستا شۆڕش لەکودرستانی ئێرەیە (مەبەستی کوردستانی عێراقە– ل)، ئەمن بەتەنیا دەرەقەتی ئەو هەموو دەوڵەتەی نایەم، ئەگەر شۆڕش وەختی هات بۆخۆی دێت لەدەرگاتان دەدات)، بەهەقەت ئێمە لەو حەقیقەتەی نەدەگەیشتین، یاخراپیمان تەفسیر دەکردو پێمان وابوو مەلامستەفا نایەوێ ئێمە

www.pertwk.com

شۆڕش بکەین‌و بۆ خۆی دەیەوێت هەموو شتێك بگرێتە دەست‌و چارەی کوردی ئێرانی ناوێ، بەڵام ئەگەر لەئەساس دا لەمەسەلەکە ورد بوینایەتەوە، دەبینرا کەکورد لەو دەمەدا کۆمەڵێك گرفتی ئێگجار گەورەی هەبوو. ناکۆکی‌و دووبەرەکی نێوان مەلامستەفاو مەکتەبی سیاسی، ململانێی نێوان ئێران‌و عێراق، ئەو دەیویست عێراق بشێوێنێ‌و ئەم دەیوست ئێران بشێوێنێ، ئەو مەسەلانەی کەدەبوو زۆرباش لێکدرابانەوەو هەڵسەنگێندرابان ئەوسا بڕیار لەحەرەکەتێکی چەکداری بەو شێوەیە کرابایەتەوە))(116).

لەلایەکی ترەوە رژێمی شاهەنشاهی کەبە تێکشکاندنی جوڵانەوە چەکدارییەکەی ساڵانی 1967-1968**ی کوردستانی ئێران دڕتر بوو، بەپشتبەستن بەو لیستانەی پێشتر ساواك سەبارەت بەکەس‌وکارو لایەنگرانی بەشداربووانی جوڵانەوەکەو نەیارانی رژێم ئامادەی کردبوون، شاڵاوێکی بەرفراوانی بۆ گرتن‌و موحاکەمەکردنی ئەو کەسانە دەستپێکرد کەهەرلە کرماشان‌و ڕەوانسەرو هەورامانەوە تامەرگەوەڕو تەرگەوەڕی گرتەوە، شاڵاوێکی واکە پێشتر نموونەی کەم بووەو سەدان کەسی لەجوتیاران، خوێندکاران، کاسبکاران، مەلاو شێخەکان، ڕۆشنبیران‌و مامۆستای قوتابخانەکان ڕاپێچی سەربازخانەو ناوەندی جلدیان کران‌و پاش دادگایی کردنێکی قەڵب‌و سەپێییانە ژمارەیەکی بەرچاویان بەئیعدام‌و باقی تریش بەزیندانی درێژخایەن مەحکوم کردن، شایەنی‌باسە عەشیرەتی لهۆنی کەبەدرێژایی حوکمی محەمەد ڕەزاشا لەشادۆستەکان حیساب دەکران‌و لەزۆربەی ڕوداوەکانی ناوچەکەدا بەقازانجی ڕژێم دەجوڵانەوە، ئەوانیش بەتۆمەتی هاوکاری‌و پەیوەندیکردن بەتەیمور بەختیار ڕاکردو لەعێراق تاوانبار کران‌و بەشێکیگەورەی ڕابەرو ئەندامانی ئەم عەشیرەتە یان کوژران، یاخود بۆ زیندانەکانی قزڵ قەڵاو باشووری ئێران ڕاپێچ کران**(117).

ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستان کەبەسەرپەرشتی ئەمیری قازی لەسەنگەسەر دانیشتبوون لەم ڕووەوە نامەیەکیان بۆ بارزانی نوسیوە و لە ڕەفتاری دڕندانەی ڕژێمی شاهەنشاهیان ئاگاریان کردۆتەوە بەم شێوەیەی خوارەوە :

سەرۆك بارزانی زۆر موحتەرەم:

بەحورمەتەوە 1968/10/21

وەك ئاگادارین پەلاماری حکومەتی ئێران مەڵبەندی کوردەواری لە کوردستانی ئێران جارێکی تر بە پان و بەرینی گرتۆتەوە و لێدان و حەبس و کوشتن و بڕی کوردی بێدیفاع و بێ دەسەڵات لە وڵاتەکەماندا بەشێوەی توند وبێ ڕحمانەتر لە هەموو پەلامارێکی رابردوو دیسان دەستی پێکردۆتەوە.

ئێمه لەگەڵ ئەوەی کە هەر لە زووەوە بەپێی حاڵ و وەزعێکی کە لە کوردستانی ئێراندا پێك هاتبوو چاوەڕوانی ئەو ڕۆژەمان دەکرد و بە تێکرا قیادەی شۆڕشمان ئاگادار کردەوە ئەو پەلامارە بە شتێکی مدبر و نەخشە دەزانین کە دەزگای حاکمەی ئێران لەسەر ئەساسی ((لە ئاوی لیخن ماسی گرتن)) پێوە هەستاوە. هێرشی نوێی حکومەت پاش گەڕانەوەی سپهبد شویسی لە سەردانی مەهاباد بۆ تاران دەستی پێکرد. سپهبد ئوسی فەرماندەی گشتی ژاندارمری ئێران بۆ هەڵسەنگاندن و شارەزایی زیاتری دەوری (25) ڕۆژ لەمەوبەر خۆی گەیاندە مەهاباد و بە زۆر پیاوە خاوەن نفوزەکانی موکریانی لە تالاری فەرهەنگی مەهاباد کۆکردەوە. ناوبراو لە نوتق و خیتابەیەکی هەرشەشاوی کە بەو بۆنەوە کردی بەئاشکرا نیازی دەزگای حاکمەی دەربڕی. تەنانەت بەسەراحەت بێ پەردە ڕای گەیاند کە ((کورد عامە خائین بەشاهەنشاو تەواویەتی ئەرزی ئێرانە بۆیە حەق‌ومافی ژیانی نیە......

پێنج ڕۆژ پاش گەڕانەوەی فەرماندەی ژاندارمری بۆ تاران شاڵاوی ژاندارم ناوچەکانی کوردەواری داگرت‌و لێدان‌و گرتن‌و کوشتن بەشێوەی گشتی‌و لەسەر ئەسڵی(بێ‌باوەڕی‌و بێ‌ئیعتیمادی بەکورد) چاك‌وخراپ، پیروجەحێل درایە بەرقۆنداخی تفەنگ‌و زیندانەکانیان لێ ئاخندرا تەنانەت ژنیش بێ‌بەش نەمانەوە. تائێستا بێجگە لەنزیکەی (120) کوردێك کەخۆیان گەیاندۆتە کوردستانی ڕزگارکراو هەروەها بێجگە لەوانەی کەلە ترسی تعذیب‌و کوشتن بەچیاوەن، زیاتر لەهەزار کەس تەنیا لەناوچەی موکریان لەچینە جۆربەجۆرەکانی کورد بە تایبەتی چین‌وتەبەقەی مەلاو عولەمای دینی بەتێکڕایی خراونەتە ژێر داری ئەشکەنجەو حەبس کەجیا لەمەلا مستەفای پەسوی کەلەژێر داردا پشتی شکاوەو مردووە چارەنووسیان بۆ ئێمە ڕوون‌و معلوم نیە.

هێرشی بێ‌شەرمانەی حکومەتی ئێران گەیشتۆتە ڕادەیەك کەبەبێ‌ترس‌و خۆف، بەبێ هیچ لێپرسین‌و مەحکەمەیەك کورد وەك بەرخ سەردەبڕێ)) (180).

لەڕاستیدا بەتێکشکاندنی جوڵانەوە چەکدارانەکەی ساڵانی 1967–1968و پەلاماری بەربڵاوەکەی دەزگای داپڵۆسێنەرەکانی ڕژێمی شاهەنشاهی، حیزبی دیموکراتی کوردستان‌و گەلی کوردو جوڵانەوە نەتەوایەتییەکەی لە کوردستانی ئێران گورزێکی هەند مەزنیان وێکەوت کەتا دەساڵی ڕەبەق نەیتوانی شوێنی خۆی بگرێتەوە، وەك ئاماژە کرا باشترین کادرو ئەندامەکانی حیزبی دیموکرات یالە جوڵانەوە چەکدارانەکەدا سەریان تێدا چوو، یان گیران‌و حوکمی درێژخایەنیان بەسەردا سەپێنرا، مەسەلەیەکی وا کەلە ڕیشەو بنج‌وبناوانەوە پەیوەندییە ڕێکخراوەییەکانی ئەو حیزبە لەشارو گوندەکانی کوردستاندا هەڵکێشاو جگە لەپەیوەندییەکی سۆزوبیرو باوەڕ لەولایەنەوە شتێکی ئەوتۆی نەهێشتەوە، دیارە لێرەدا نابێت ئەو تاقە لایەنە ئیجابییەی جوڵانەوەکە لەبیر بکرێت کەلەکاتێکدا ڕژێمی شاهەنشاهی هەموو هێزە ئۆپۆزسیۆنەکانی لەسەر شانۆی سیاسی وڵات وەدەر نابوو تەواوی ڕێکخراوو گروپەکانی دژ بەڕژێمی حکومەت

کردبوو، وئێرانی به (جزیرەء ثبات/ دورگەی ئارام)لەنێو بارودۆخی پڕقەیرانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا ناو دەبرد لەهەل‌ومەرجێکی واداو لەچیا سەختەکانی کوردستانەوەو لەلایەن دەستەی چەکدارە شۆڕشگێڕەکانی حیزبی دیموکراتەوە(18) مانگ‌و ڕاپەڕین‌و پێکهەڵپژاندنی چەکداری بەردەوام بوو. جگە لەو دەنگدانەوە مەزنەی کەلە ئەنجامی جوڵانەوەکەو دڕندایەتی ڕژێمی شاهەنشاهییەوەو لەلایەن ڕێکخراوو ڕۆژنامە ئازادیخوازەکانی ناوچەکەو جیهان بەرپا کرا، کەبە گشتی بەبەدناوبوونی ڕژێم‌و ئاگاداری ئازادیخوازانی جیهان لەسەر نەبوونی جوڵانەوەیەکی ئازادیخوازی لەئێران‌و کوردستان کۆتایی هات، کەهەوڵ دەدەین لێرەدا چەند دەقێکیان لێ بخەینە بەرچاو وەك حیسامی بڵاوی کردۆتەوە:

گۆڤاری ئاشتی‌و سوسیالیزم ئۆرگانی تیئوریکی حیزبە کۆمۆنیست‌و کرێکارانی دنیا، لەژمارەیەکی ساڵی 1969دا نوسیبووی ((لافاوێکی تازەی ئیعدامی کوشت‌وبڕو گرتنی دیموکراتەکانی ئێرانی کەوتۆتە ڕێ. تەنیا لەم چەند مانگی دوواییدا دەها کوردی دیموکرات ئیعدام کراون، دەزگا ڕەسمیەکانی ئێران بە ئەنقەست خەبەری گرتن‌و ئیعدامەکان بڵاو ناکەنەوە، لەکوردستان دەیان کەس گوللەباران کراون. حکومەتی ئێران نیشتمان پەروەرانی کورد بەچەتەو ڕێگری تاوانبار دەکا. بەڵام لەڕاستیدا ئازادیخوازانی کورد لەسەر ئەوە گوللەباران دەکرێن کەداوای دیموکراسی بۆ ئێران‌و لەماف‌و مەسلەحەتی گەلی کورد دیفاع دەکەن‌ودژی ئیمپریالیزم تێ‌دەکۆشن))(119).

ڕۆژنامەی (ال سیگلۆ) ئۆرگانی ناوەندی حیزبی کۆمۆنیستی شیلی لەژمارە (22)ی نۆڤەمبەری 1968دا نوسیویە: ((.....لەئێراندا موخالیفەکان ئیجازەی هیچ شتێکیان نیە، هەرکەس زمانی بۆ ڕەخنە گرتن بگەڕێ، دەیخەنە بەندیخانەوە، گرتن‌و نەفی کردن گەیوەتە ڕادەیەکی ئەوتۆ کەزەحمەتە باوەڕبکرێ زوڵم‌وزۆری ڕژێمی ئێران بەوە نابڕێتەوە، لەم دواییەدا کوشت‌وبڕی خۆیان لەسەر کوردەکان توندو تیژتر کردووە، کوردەکان کەوتونەتە بەر هەموو جۆرە زەبرو زەنگێکی حکومەتی نیوە فاشستی ئێرانەوە. حکومەتی ئێران دەیەوێ ئەو فەرهەنگەی کە بۆ کوردەکان بێگانەیە بەسەریاندا بسەپێنێ، وەك کەمایەتییەکی میللی لەناویان بەری. وەڵامی کوردەکان بۆ ئەو بی‌عەدالەتیە خەباتێکی بێ‌وچانە کەبۆ پاراستنی میللیەت‌و دیفاع لەژیانی خۆیان دەیکەن. هێز چەکدارەکانی حکومەتی ئێرانی خەریکی پەلاماردان‌و کوشتاری کوردەکانن شارەکانی کودستان کەوتونەتە بەر پەلاماری قشون‌و ژاندارمەکان کەلەلایەن حکومەتی ناوەندی‌یەوە لەکوردستان دەرکراون.

تەنیا لەماوەی دووسێ مانگی دواییدا دەیان کەس لە دیموکراتەکانی کورد کەوتوونە بەر ئازارو جەزرەبەی وەحشیان‌و کوژراون. کوشتاری وەحشیانەی کوردەکان درێژەی هەیە....وادێتە بەرچاو

www.pertwk.com

کەرەوتی سیاسی حکومەتی ئێران فەوتاندنی کوردەکانی بەجۆرێکی ئەوتۆ کەشوێنەواری نەتەوایەتی کوردەکان نەمێنێ...))(120).

ڕۆژنامەی (ایل پارتێتۆ) چاپی ئیتالیا لەژمارەی (28)ی ژوئینی 1969دا نوسیویە: ((کوردستان ناوچەیەکی ئێران ساڵی 1968 بەهۆی ڕاپەرینی وەرزێرانەوە (22) کەسی لێ ئیعدام کرا، سەر لەنوێ کەوتۆتەبەر پەلاماری فاشیستی (50)کەس لە زەحمەتکێش‌و ڕووناکبیرانی کورد بە تاوانی تێکۆشانی شۆڕشگێڕی گوللەباران کراون، پاش کوشتن تەرمی ئەوانیان لەمەیدانی شارەکانی بەخەڵك نیشان داوە. ئاشکرایە کەوەك هەمیشە کوشت‌وبڕو فشاری کۆنەپەرستەکان بێجگە لەپەرەگرتنی جوڵانەوەی ڕزگاریخوازی‌و نزیك بوونەوەی ڕۆژی ئازادی نەتیجەیەکی تری نابێ))(121).

سەرچاوەو پەراوێزەکان

1) عبدالله حسن زادە، نیو سەدە تێکۆشان:

ئاوڕێك لە ڕابردووی خەبات‌و تێکۆشانی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران، چاپی یەکەم، بلاوکراوەی کۆمسیۆنی چاپەمەنی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران، گەلاوێژی 1374ی هەتاوی، ل25 – 26 .

2) شایەنی باسە (أوبالاس) ئەم دووبەرەکییە بۆ زاڵبونی فەرهەنگی دەورانی کۆچنشینی بەسەر کۆمەڵگای کوردەواری دەگێڕێتەوە، واتە پەلاماری خێڵە کۆچەرەکان بۆ سەر نیشتەجێکان، جگە لەوەی لاوازی گیانی ناسیونالیستی‌و زاڵی عەقڵییەتی خێڵخوازی بۆ ئەو دیاردەیە دەگێڕێتەوە کە هێزێکی کوردی لە پێناوی لێدانی هێزێکی نەیاری خۆجێدا پەنا بۆ بێگانە دەبات. بڕوانە:

ادگار أوبالاس، جنبش کردها مؤسسه انتشارات نگاه، چاپ اول، 1377، ص34 – 35 .

3) ئیبراهیم جەلال، خوارووی کوردستان‌و شۆڕشی ئەیلول: بنیاتنان‌و هەڵتەکاندن 1961 – 1975، چاپی سێیەم، سلێمانی، 1999، ل 228 – 229 .

www.pertwk.com

4) سەعید کاوە ئاوڕێك لەبەسەرهاتی خۆمو ڕووداوەکانی نێو حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران، بێشوێن، خاکەلێوەی 1966/1375 ، ل 45

5) هەمان سەرچاوە ،ل 47

-جەلیل گادانی، بانەبێتە درۆی پاش مردوو، بێشوێن ، 2000، ل 125

6) کەریمی حیسامی، لەبیرەوەرییەکانم 1957- 1965 ، بەرگی دووەم، ستۆکهۆلم 1987، ل ل 57- 58

7) هەژار موکریانی، چێشتی مجێور، چاپی یەکەم، پاریس، 1997، ل 266

8) کەریمی حیسامی، سەرچاوەی ناوبراو، ل 58

9) هەمان سەرچاوە،ل68

10) جەلیل گادانی، 50ساڵ خەبات: کورتەمێژوویەکی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران، چاپخانەی وەزارەتی ڕۆشنبیری هەرێمی کوردستان، بێمێژوو ل121- 122

11) کەریمی حیسامی، سەرچاوەی ناوبراو، ل87-88

- سەعید کاوە، سەرچاوەی ناوبراو،ل51-52

12) بۆ زیاتر : غەنی بلوریان، ئاڵەکۆك: بەسەرهاتەکانی سیاسی ژیانم، ستۆکهۆڵم، 1977، ل185-188

13) سەعید کاوە، سەرچاوەی ناوبراو، ل63

14) جەلیل گادانی، بانەبێتە درۆی پاش مردوو، ل125-126

15) سەعید کاوە، سەرچاوەی ناوبراو، ل64

16) هەمان سەرچاوە، ل68. شایەنی باسە (دیسان بارزانی) هەفتەنامەیەکی ناڕێکوپێك بووە، ژمارەی پەڕەکانی 2-6 لاپەڕە بووە کە پێوانەکەی 32.5 ×21 سم بووە، تەنیا شەش ژمارەی لێبلاوکراوەتەوە، ژمارە(1)ی لەشوباتی 1962 ودواژمارەی لە29ی مارتی هەمان ساڵدا بووە وبەزمانی کوردی چاپکراوە. لەئەرشیفی حەمە عەلی فەرەجەوە لەسلێمانی.

17) چپ در ایران: بەروایت اسناد ساواك، حزب دموکرات کردستان، جلد اول، مرکز بررسی اسناد تاریخی وزارت اطلاعات، تهران، 1378، موضوع: اطلاعات واصله، تاریخ گزارش: 46/6/10 ، ص 152-153

18) سەعید کاوە، سەرچاوەی ناوبراو، ل71

19) هەمان سەرچاوە، ل79

20) بۆ زیاتر: دیڤیدادامسن، الحرب الکردیة وانشقاق 1966، ترجمة جرجیس فتح الله، ستوکهولم، 1990

- ئیبراهیم جەلال، سەرچاوەی ناوبراو

21) عبدالله حسن زادە، سەرچاوەی ناوبراو، ل31

www.pertwk.com

22) هەمان سەرچاوە، ل30
23) سەعید کاوە، سەرچاوەی ناوبراو، ل75-76
24) چاوپێکەوتنێك لەگەڵ کاك حوسێنی مەدەنی ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی (ح.د.ك)، 2000/7/3، لەکۆیە.
25) سەعید کاوە، سەرچاوەی ناوبراو، ل97-98
26) هەمان سەرچاوە، ل99-100
27) بەیاننامەی کۆمیتەی ساخ کەرەوەی حزبی دیموکراتی کوردستان، 27/ جۆزەردانی/1343
28) هەمان سەرچاوە
29) هەمان سەرچاوە
30) هەمان سەرچاوە
31) سەعید کاوە، سەرچاوەی ناوبراون ل108
32) هەمان سەرچاوە
33) هەمان سەرچاوە، ل109-111
34) بەیاننامەی کۆمیتەی ساخ کەرەوە...
35) چپ در ایران، شماره گزارش:4/18031هـ ، موضوع: حزب دموکرات کردستان، تاریخ: 43/9/25 ، ص 249-25
36) عبدالله حسن زادە، سەرچاوەی ناوبراو، ل40
37) هەمان سەرچاوە، ل41
38) بەیاننامەی دووهەمین کۆنگرەی حزبی دیموکراتی کوردستان، سەرماوەرزی 1343(نوامبری 1964)
39) کوردستان- ڕۆژنامەی ئۆرگانی کۆمیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران، ژمارە291 ،31ی گەلاوێژی 1379 بەرامبەر 21ی ئووتی 1999
40) بەیاننامەی 2هەمین کۆنگرەی حیزبی دیموکراتی......
41) هەمان سەرچاوە
42) هەمان سەرچاوە
43) هەمان سەرچاوە
44) هەمان سەرچاوە
45) عبدالله حسن زادە، سەرچاوەی ناوبراو،ل41
46) بەیاننامەی دووهەمین کۆنگرەی حیزبی دموکراتی کوردستان
47) هەمان سەرچاوە

www.pertwk.com

48) هەمان سەرچاوە

49) هەمان سەرچاوە

50) کەریمی حیسامی، لەبیرەوەرییەکانم،1965-1970، بەرگی سێیەم، ستۆکهۆلم، 1988، ل15

51)هەمان سەرچاوە، ل16

52) بۆ زیاتر :

- دکتۆر سید جەلال مەدەنی، تأريخ سياسى معاصر ايران، جلددوم، دفتر انتشارات اسلامى، قم، 1362، ص 12- 43

- سید حمید روحانی، بوسی وتەحلیلی از نهضت امام خمینی، بی‌جا، بی‌تا، 1356.

53) احسان طبري، کژراهه، خاطراتی از تأريخ حزب توده، انتشارات امیر کبیر، تهران، 1366م ص 350 – 360

54) ابراهيم افراسيابى، تأريخ ايران، انتشارت علم، تهران، 1367، ص 176 – 177

55) ئەم ڕێکخراوە لەئەنجامی یەکگرتنی دووگروپ پێکهاتن، گروپی یەکەمیان ژمارەیەك لایەنگرو ئەندامانی حیزبی تودە بوون کەپاش جیابوونەوە لەو حیزبە بەڕابەری (بێژەنی جەژنی) لەساڵی 1963دا مەوجودیەتی خۆیان ڕاگەیاند.

گروپی دووەمیش کۆمەڵێك لاوی مارکسیست بوون بەڕابەری (مەسعودی ئەحمەد زادە)، ئەم ڕێکخراوە بەپەیڕەوی کردن لەئایدۆلۆژیای مارکسیسم – لینینزمو سەربەخۆ لەبلۆکی جیهانی کۆمۆنیزم کەوتنەکار، بێ ئەوەی ڕابەرایەتی یەکێتی شورەویان قبوڵ بێت، بەڵکو زیاتر پەیڕەویان لەچین‌و ڕێبازی ماویزم دەکرد، گرنگترین کاری ئەم ڕێکخراوە دژی ڕژێمی شاهەنشاهی پەلاماری چەکدارانەی پاسگای (سیاهکڵ)ە لەکۆتایی ساڵی 1970دا بەسەرپەرشتی (عەلی ئەکبەری سەفائی)، پاش ئەم چالاکییەو ناسینی ئەندامەکانی ئەم ڕێکخراوە لەلایەن ساواکەوە، ڕژێم پەلامارێکی توندی کردنەسەرو بەشێکی زۆری ڕێبەرایەتی‌و ئەندامەکانی کوشت‌و باقی تریشی بۆ زیندانەکان ڕاپێچ کردن.

بڕوانە:

- دکتۆر سید جەلال مەدەنی، تأريخ سياسى معاصر ايران، جلددوم، دفتر انتشارت اسلامى، قم، 1362، ص 145 –147

56) ئەم ڕێکخراوە لەساڵی 1966 لەلایەن (محەمەد حەنیف نەژاد، عەلی ئەسغەر بەدیع زادەگان، سەعیدی موحسینی) کە خوێندنی زانکۆیان تەواو کردبوو دامەزرێنرا، ئەحمەدی ڕەزایی یەکێك لەو ئەندامانەی ڕێکخراوەکە بوو کەبۆ یەکەم جار لایەنی ئایدلۆژی ڕێکخراوەی داڕشت‌و کتێبێکی بەناوی (نهضت حسينى)دانا کەتێیدا ئامانجی ئیسلامی لەقاڵبی خەبات دژی سەرمایەداری‌و دژی ئیمپریالیستی‌دا داڕشت، لەڕاستیدا لەڕووی ئایدۆلۆژییەوە ڕێکخراوی موجاهدین تێکەڵەیەکی سەیر بوو لەبیری چەپی ئیسلامی، ناسیونالیستی پەڕگیر کەبە مارکسیستی مائویسی‌سواغ درابوو،

www.pertwk.com

موجاهدین بەپێی ئایەتی(الذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا) کەوتنە کارو ساڵی 1969 پەنجا ئەندامیان لەسێبواری ئایدۆلۆژی _ سیاسی _ چەکداری کاری دەکرد کەوتنە خۆڕێکخستنو لەساڵی 1975 مەوجودییەتی خۆیان ڕاگەیاند، بەڵام پاش ماوەیەکی کەمو بێئەوەی فیشەکێك بتەقێنن تەواوی ئەندامانی ڕێبەرایەتییەکەی لەلایەن ساواکەوە خرانە داوەوە، کەجگە لە (مەسعودی ڕەجەوی) هەموویان گوللەباران کران- بۆزیاتر :

-علی حقجو، تحلیلی بیطرفانه از: سازمان مجاهدین خلق ایران، انتشارات روج، مرکز پخش: ناصر خسرو،بی‌جا، بی‌تا

-ابراهیم افراسیابی، سەرچاوەی ناوبراو، ل 170-171

57) نورالدین کیانوری، خاطرات نورالدین کیانوری، انتشارات اطلاعات، تهران، 1371، ص 470

58) گرنگی بزوتنەوەی خوێندکاری لە کۆمەڵگای ئێراندا، تیشك، گۆڤارێکی سیاسی-ئابووری-مێژوویی- گشتی‌یە، کۆمسیۆنی فێرکردنو لێکۆڵینەوەی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران دەری‌دەکا، ژمارە(5)، ساڵی‌دووەم، ڕەزبەری 1378، ل 15

59) وەرگیراوە لە: کریم حسامی، قافله من شهداء کردستان ایران، ص 104

60) وەرگیراوە لە : کەریمی حیسامی، لەبیرەوەرییەکانم، بەرگی سێیەم، ل 45-46

61) وەرگیراوە لە : هەمان سەرچاوە،ل 103

62) سەعید کاوە: سەرچاوەی ناوبراو، ل 139- 140

63) کاك حەسەنی رستگار لەباسکردنی ئەم مەسەلەیەدا گلەییەکی زۆری لەخالیدی حیسامی (هێدی شاعیر) هەبوو، دەیوت ئەو ئاگاداری هەموو مەسەلەکە بووەو لە ئێمەی شاردۆتەوە، چونکە سەدیق بۆ سەردانی خالیدو برادەرانی دی کوردی ئێرانی چووبووە مامەڕووتو هەر لەماڵی ئەویشدا فرێندرابوو : چاوپێکەوتن، 2001/3/7، کۆیە.

64) سەعید کاوە، سەرچاوەی ناوبراو، ل 157

65) چپ در ایران، شماره گزارش: 233/01 ، موضوع متواریان کرد ایرانی، تاریخ: 44/1/7، ص 271-27

66) بۆ زیاتر :

- دیڤید ادامسن، سەرچاوەی ناوبراو

- ادگار اوبالاس، سەرچاوەی ناوبراو، ل 164 بەدواوە.

67) سەعید کاوە، سەرچاوەی ناوبراو، ل 158-160

-چپ در ایران، شماره گزارش: 6166، موضوع: تشکیل کمیته حزبی، تاریخ: 45/9/14، ص 386-383

www.pertwk.com

68) گۆڤاری تیشك بڵاوكراوەیەكی نهێنی حیزبیبوو تەنیا(3) ژمارەی لێ بڵاوكراوەتەوە كەجگە لەباسی ڕووە دزێوەكانی ڕژێمی شاهەنشاهی، هەواڵەكانی نێوخۆی ئێران‌و كوردستانیشی تێدا بڵاودەكرایەوە، ئەم گۆڤارە لەگوندی (ڕەزان)و بەهاوكاری مەكتەبی سیاسی كۆنی پارتی چاپ دەكرا كە بانگەشەی بۆ خەباتی چەكدارانە پشت بەئۆردووی جوتیاران دەكرد. جگە لەوەی باسی حكومەتی فیدراڵیشی لەئێران هێناوەتە گۆڕێ‌و لەژمارە(3)ی‌دا هەواڵی هەندێ چالاكی چەكدارانەو كوشتنی (مەلا سلێمان‌و خوشكاك بڵاوكردۆتەوە)، بڕوانە:

- عەولای مینایی، مەلا ئاوارە، ل 18
- سەعید كاوە، سەرچاوەی ناوبراو، ل 161
- كەریمی حیسامی، لەبیرەوەرییەكانم، بەرگی سێیەم ، ل 35

69) ئیبراهیم جەلال، خوارووی كوردستان‌و شۆڕشی ئەیلول 1961- 1975، ل 229

70) جەمال نەبەز،ئێستەو پاشەڕۆژی نەتەوەی كورد لەبەرگڕی ئاگری جەنگی عێراق‌و ئێراندا، ستۆكهۆڵم، 1989، ل 172- 173

- پیرۆزباد راه محاصره شهرها از طریق دهات، از انتشارات سازمان انقلابی حزب توده ایران خارج كشور، ابان ماه 1348

71) ئیبراهیم جەلال، سەرچاوەی ناوبراو، ل 229

72) چپ در ایران، شماره گزارش: 46245/ 266، موضوع: تحقیق اطلاعیه، تاریخ: 43/12/12، ص 265-266

73) هەمان سەرچاوە، شماره گزارش: 314/34828، موضوع:اطلاعیه، تاریخ: 45/7/20،ص 380

74) هەمان سەرچاوە، شماره گزارش : 232/48913، موضوع: اطلاعیة، تاریخ46/3/18، ص 409

75) عیسی پژمان، نهێنییەكانی بەستنی پەیمان نامەی ئەل جەزائیر، ل 96-97

76) چپ در ایران، صورتجلسه ، تاریخ 44/12/25، ص 249-252

77) جەلیل گادانی، 50ساڵ خەبات، بەرگی یەكەم، ل 130

78) چپ در ایران، از: 314، موضوع: دەربارە ملا مصطفی، تاریخ: 46/10/19، ص 443

79) جوناثان راندل، امه في شقاق، دروب كردستان كما سلكتها، ترجمة: فادی حمو، الطبعة الاولی، دارالنهار، بیروت لبنان، ص 175

- كەریمی حیسامی ، لە بیرەوەرییەكانم، بەرگی سێیەم، ل 74

80) چپ در ایران، شماره گزارش: 15092/ 213، موضوع : سلیمان معینی تاریخ 246/2/16، ص 43.

81) كەریمی حیسامی، سەرچاوەی ناوبراو، ل 88-89

www.pertwk.com

82) **چپ در ایران، شمارە گزارش :** 2/101، **موضوع : فعالیت گروه احمد توفیق در منطقة بانه ، تأریخ:**45/2/5، **ص** 358

83) **هەمان سەرچاوە، شمارە گزارش:** 4/13104**هـ ، موضوع :فعالیت افراد حزب دموکرات کردستان، تأریخ:** 43/9/9**: ص** 314

84) **ئیبراهیم جلال، سەرچاوەی ناوبراو، ل** 231-232

85) **هەمان سەرچاوە، ل** 232

86) **سالاری حەیدەری کەیەکێك بوو لەهەرە ئەندامە ماوییە توندڕەوەکانی کۆمیتەی شۆڕشگێڕی حزب، پاش خۆ تەسلیم کردنەوە وردودروشتی نهێنییەکانی حیزبو جوڵانەوەکەی بۆ ساواك هەڵڕشتبوو، بڕوانە :**

هەمان سەرچاوە، شمارە گزارش: 4062**/هـ، موضوع :سالاری حەیدەری، تاریخ:** 46/4/22**، ص** 413-417

87) **سەعید کاوە، سەرچاوەی ناوبراو، ل** 166

88) **حیکمەت محەمەد کەریم(مەلا بەختیار)، شۆڕشی کوردستانو گۆڕانکاریەکانی سەردەم، خەباتی شاخەکان یان ڕاپەڕینی شارەکان؟، چاپی سێهەم، هەولێر ،** 1994**،ل ل** 160، 178

89) **وەرگیراوە لە : عبداللە حسن زادە، سەرچاوەی ناوبراو، ل** 46

90) **چاوپێکەوتن ، کۆیە،** 2001/3/7-

91) **کریم حسامی، قافلة من شهداء کردستان ایران،ص** 60

92) **حمید مؤمنی ، دربارەء، مبارزات کردستان، انتشارات شباهنگ ،چاپ دوم، بهار،** 1358، **ص** 51

93) **هەمان سەرچاوە، ل** 54

-جەلیل گادانی، 50 **ساڵ خەبات، ل** 137

94) **کەریمی حیسامی، لەبیرەوەرییەکانم، بەرگی سێیەم، ل** 103-104

95) **حمید مؤمنی، سەرچاوەی ناوبراو، ل** 54

96) **هەمان سەرچاوە ، ل** 55-56

97) **حمید مؤمنی، هەمان سەرچاوە، ل** 52

98) **ئیبراهیم جەلال، سەرچاوەی ناوبراو، ل**236 – 237

99) **چپ درایران، شمارە گزارش:** 64233 / 232**، موضوع: سلیمان معینی، تاریخ:** 27 /12 / 46**، ص**259

100) **بۆزیاتر: کەریمی حیسامی، سەرچاوەی ناوبراو، بەرگی سێهەم، ل**94 – 100

101) **الدکتور مازن اسماعیل الرمضاني، السیاسة السوفیتیة حیال ایران، في: العلاقات الدولیة لأیران، الجزء الأول، جامعة بغداد، کلیة العلوم السیاسیة،** 1988**، ص**131

www.pertwk.com

102) کەریمی حیسامی، سەرچاوەی ناوبراو، ل32
103) هەژار موکریانی، چێشتی مجێور، ل493
104) کەریمی حیسامی، سەرچاوەی ناوبراو، ل101
105) هەمان سەرچاوە، ل3
106) هەژار موکریانی، سەرچاوەی ناوبراو، ل492 – 496
107) ع. شارباژێڕی، بوختانەکانی کاك ئەمیر بێ وەڵام نامێنێتەوە، مامۆستای کورد – گۆڤار، ژمارە 9، بەهاری 1990، ل21 – 23
108) جەمال نەبەز، ئێستەو پاشەڕۆژی نەتەوەی کورد ....، ل173
109) کریم حسامی، قافلة من شهداء ....، ل71
– جەلیل گادانی، 50 ساڵ خەبات، ل138
110) بەیانێکی چەکدارە شۆڕشگێڕەکانی حیزبی دیموکراتی کوردستان لەمەڕ چۆنێتی وەزعو کارەساتە خوێناویەیەکانی لەدژی کردەوەی دیکتاتۆری شادا، خەزەڵوەری 1347 / ئۆکتۆبەری 1968
111) عەوڵای مینایی، سەرچاوەی ناوبراو، ل32 – 33
112) حمید مؤمني، سەرچاوەی ناوبراو، ل60 – 61
113) بەیانێکی چەکدارە شۆڕشگێڕەکانی حیزبی دیموکراتی کوردستان ....
114) سەعید کاوە، سەرچاوەی ناوبراو، ل178
115) کەیمی حیسامی، لە بیرەوەرییەکانم، بەرگی سێهەم، ل137 – 138
116) چاوپێکەوتن، کۆیە، 2000/7/3
117) محمد علی سلطاني، جغرافیای تاریخیو تاریخ مفصل کرمنشاهان، چاپ اول، تهران، 1372، ص92 – 94
118) کەریمی حسامی، سەرچاوەی ناوبراو، بەرگی سێیەم، ل149 – 150
119) هەمان سەرچاوە، ل168 – 169
120) هەمان سەرچاوە، ل169
121) هەمان سەرچاوە، ل170.

www.pertwk.com

پاشبەند

پاشبەندی ژمارە (1)

بەیاننامەی (کۆمیتەی ساخکەرەوەی حزبی دیموکراتی کوردستان)

حیزبی دیموکراتی کوردستان کە حیزبێکی میللی و دیموکراتیە بنەڕەتی لەسەر شانی زوربەی خەڵکی کوردستانە وە ڕیشەی قوڵ و مێژوویی لەناو جەرگەی نەتەوەکەماندا بنج بەست بووە بۆ وەدی هێنانی رزگاری و سەربەخۆیی پێکهاتووەو دامەزرێنەری جمهوری میللی و دیموکراتی کوردستانە کە حورمەت و پرستشیکی گشتی جیهانی بەخۆیەوە گرتووە وە تا ئێستا لەپێناوی رەوت و رێبازی ناوەرۆکە پێشکەوتووە مێژووییەکەیدا بەهەزاران رۆڵەی نەبەزو شەرافەتمەند گیانی شیرین و تەمەنی لاویەتیان بەختکردوەو بوونەتە قوربانی نەتەوەو نیشتمانەکەیان:.

هەرچەندە دامودەزگای کۆنەپەرستان و داگیرکەران بەپشتیوانی راستەوخۆی ئیمپریالیزمی جیهانی بۆ تێکدانی ڕیزی حیزب و کە ئالا هەڵگری ئامانجی بەرزی نەتەوەکەمانە هەوڵ و تەقەلایەکی بێ وێنەیان داوە: بەڵام بیروباوەڕی راستەقینەی حیزبی دیموکراتی کوردستان وێڕای بەکارهێنانی تاکتیك و ئامۆژگاریەکانی لەناو جەرگەی خەڵکی کوردستاندا رۆژ بەڕۆژ پتەو ترو بەهێز تر شەقامی پان و بەرینی تێکۆشانی بڕیوە وە لەهەموو هەلوکاتێکی ناسکدا بەئەرکی مێژوویی خۆی هەستاوە هەر ئەوە بوو کە لەبەرهەمی ئەو خەبات و تێکۆشانە دەرفەتێکی هەرە لەبارو واقیعی لەساڵەکانی 35 . 37 بو حیزبمان خولقا بەم جۆرە:

بەنیسبەتی ناوخۆ

1. گەلەکەمان بەهۆی ستەمی نەتەوایەتی وە بێ بەشی لەتەواوی پێویستی مرۆڤایەتی و چەوسانەوەی هەمە چەشنەیی هەستی هاتە جۆش وە بەعیشق و عەلاقەیەکی گەرمەوە پێشوازی لەبزوتنەوەی رزگاریخوازانەدا دەکرد هەروا رێکخراوەکانی حیزبمان رێك و پێك پەرە گرتوو تر لەجاران زوربەی مەڵبەندەکانی نشتیمانی گرتەوە وەدامودەزگای حکومەتی تاران بەو هەموو هێزەوە لەبەرامبەر بزوتنەوەی نەتەوەو حیزبمان دۆش دامابوو.

بەنیسبەتی گشتی ئێران

2. ئا لەم حەلەدا نەتەوەکانی فارس و ئازەرو کەمایەتیەکانی تر بەهۆی زاڵ بوونی دامودەزگای (ساواك) و پەیمانی شەڕاوی سەنتۆ کەوتبوونە ژێر توندترین باری ئازارو بەندو کوشتوبڕی لێ وەتەنگ هاتبوو وە بەهیوایەکی زۆر چاویان بڕیوە بزوتنەوەی نەتەوەکەمان کە ببێتە سەرچاوەی جووڵانەوەی گشتی لەسەر تاسەری ئێراندا.

بەنیسبەتی جیهان

www.pertwk.com

3. مەسەلەی مێژوویی نەتەوەی کوردو هەڵکەوتی تەبیعی کوردستان کە بڕبڕەی پشتی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستە لەلایەکەوە و لەلایەکی ترەوە بەهۆی زاڵ بوونی ئیمپریالیزم و نۆکەرانی وێڕای قوت بوونەوەی پەیمانی شەڕاوی سینتۆ کە گەورەترین مەترسی بۆ بەرەی میللەتان وەهەروەها بزوتنەوەی رزگاری خوازانەیان پێکهێنابوو سەرنجی گشی وڵاتانی دیموکراتیو هەروا کوردو کۆمەڵەکانی پێشکەوتەی جیهانی راکێشا بەجۆرێك لە کە لەهەموو رۆژنامەو رادیۆکانی عالەمدا خرایە پێش چاو دەنگی دایەوە:

لەو سەر دەمەدا دوو (2) مەسەلەی مێژوویی هەرەگرنگ بۆ حیزبمان هاتە گۆڕێ:

<u>یەکەم کۆنگرە: دووەم را پەڕین</u>

لەمەڕ کۆنگرەوە کۆمیتەی ناوەندی لەسەر داخوازی وەپێشنیازی زوربەی ئەندامانی پێشکەوتووی کۆڕی خەبات لەنەورۆزی (1338)دا بەئیتفاقی کۆمیتەی ئەیالەتی بڕیاری قەتعیان دا بۆ بەستنی کۆنگرە لە پوشپەڕی (1338)دا نوێنەرانی کۆمیتەکانی حیزب بۆ هاوبەشی لەکۆنگرە هەڵبژێردران وەجێگای تایبەتی دیاری کرا:

<u>لەبارەی را پەڕین</u> : جوڵانەوەی رزگاریخوازانەی میللەتان لەجیهاندا بەتایبەتی لەئاسیاو ئەفریقیا لەدژی ئیرتیجاع و ئیستعمار تەئسیرێکی قووڵی کردە سەر بەهێزتر بوونی هەستی بزواوی نەتەوەکەمان بۆ راپەڕینی ئازایانە:

ئەوەبوو لەهەندێك مەڵبەندەکانی نشتیماندا وەکو سوما . برادۆست . شپیران وە هەروەها جوانڕۆییەکان چەکدارانە دژی داگیرکەران راپەڕین تەنانەت لەرۆژنامەکانی جیهانی وەهەتا ئێرانیشدا دەنگی دایەوە:

کادرەکان بەئەرکی ویجدانی حیزبیان زانی کە ئەوی مەسەلەیە گرنگە بخەنە بەرچاوی ناوەندی بۆ کەڵك وەرگرتن و پێ هەستانی: کۆمیتەی ناوەندیش لەپووشپەڕی (1336)دا لەڕووی لێکۆڵینەوەو بەرژەوەندی وەزعی گشتی ئێرانو بەتایبەتی کوردستان وەهەروەها وەزعی گشتی جیهانی هاتە سەر ئەو ڕایە کە بەهەموو هێزو توانایەکەوە هەوڵوتەقەلا بدرێ بۆ کەڵك وەرگرتن لەو هەلە هەڵکەوتو بەنرخە: بەم جۆرە دەستکرا بەدانانی نەخشەو پیلان لەهەر بارێکەوە وە بڕیار درا کە بۆ وەرگرتنی نەزەری گشتی جیهانی هەروا راکێشانی سەرنجی گەلانی ئازادیخواز (2) کەس بنێردرێنە دەرەوە ئەوە بوو (ئەحمەد تۆفیق) بەنیوەی مسئول وەرەحمانی قاسملۆ بەنیوەی مشاویر رەوانە کران:

www.pertwk.com

ئەو مەئموریەتە کە پێویست بوو زۆر گورجوگۆڵانە ئەنجام بدرێ (13) مانگی خایاند وە لەو ماوە دورودرێژەدا (ئەحمەد تۆفیق) نەك هەر ئەرکە پێ سپێردراوەکانی بەجێ نەگەیاند بەڵکو بەپێچەوانەوە دەستی دایە ئەو کردەوە گلاو تاوانباریانە:

1. لادانی لەڕەوت و ڕێبازی حیزبایەتی وە هەروا لەخۆدا نواندنی حیزب لەبەرچاوی هەموو کۆرو کۆمەڵە دیموکراتیەکانی هەندەران:

2. چاندنی تۆوی ناکۆکی و دووبەرەکایەتی و بەدزمانی و فیتنە گیری لەنێو ڕێکخراوە سیاسیەکاندا وە راگەیاندنەوەی ئەو کردەوە ناپەسندانە بەکۆمیتەی ناوەندی حیزبمان:

3. رەفتار کردی ناڕەواو دوژمنانەی دور لەشێوەی حیزبایەتی دەگەڵ (رەحمانی قاسملو) بەم جۆرە بەکۆڵێك تاوانباریەوە گەڕایەوە:

ئەو کردەوەو ئاکارانە بوونە هۆی نزم بوونەوەی حورمەت و ناوبانگی حیزبمان لەبەر چاو گشتی دەرەوە هەر وەکو بوونە هۆی بەجێ نەگەیاندنی ئەو کارانەی خرابوونە ئەستۆی:

لەمانگی گەلاوێژی (1337)دا لەسەر ئەو کردەوەو ئاکارە ناجوامێرانە لەلایەن هەندێك لە هەوالآنی کۆمیتەی ناوەندی‌یەوە (ئەحمەد تۆفیق) بانگ کرا بۆ لێپرسینەوەو موحاسەبە کردن بەڵام بۆ خۆشاردنەوەو هەڵاتن لەبەردەمی لێکۆڵینەوەی تاوانباریەتی دەورێکی پڕ لەشەیتە (کانگستر) بازانەی بەشێوەی هەڵاوبگر گیرا هەر لەو دەمەی دابوو کە بەبۆنەی شۆڕشی 14ی تەموزەوە کۆماری عێراق پێکهات "بانگی هاوبەشیەتی نشتیمانی و برایەتی کوردو عەرەب بەرز کرایەوە بۆیە هاوالآنی حیزبمان بەپێویستیان زانی کە (ئەحمەد تۆفیقی) تاوانبار لەژێر چاودێری و مسئوولیەتی هاواڵێکی تردا بنێرنە کوردستان بۆ لێ گێرانەوەی هاوڕێیانی دیاری کراو وە پێکهێنانی ئەو کۆبوونەوە هەروەها سەرێکیش لەکۆماری عێراق بدەن بۆ ئەوەی لەو دەرفەتە هەڵکەوتە سەبارەت بەمەبەستی باس لەسەر کراوی سەرو کەڵك وەربگیرێ لێرەدا پێویستە روونی بکەینەوە کە مەبەست لەناردنی (ئەحمەد تۆفیق) تەنیا لەبەر شارەزایی بوە بەڵام بەداخەوە لەنیوەی ڕێگادا هاواڵی مسئول لەلایان دوژمنەوە دەستگیر کرا (ئەحمەد تۆفیق) مانەوەی بەتەنیایی خۆی بەدەرفەت زانی و یەکسەر بەهەڵەداوان چوو بۆ کۆماری عێراق وەلەوی لەژێر ناوی نوێنەرایەتی حیزبی دیموکراتی کوردستان کەوتە هەڵوێستی گێرەشێوێنی و تێکدەرانە وەدەست تێوەردانی نالەبارانەوە هەستان بەپێچەوانەی هەر جۆرە یاساو ڕێبازی حیزبایەتی وە چاندنی تۆی دووبەرەکایەتی و فیتنە گێڕی لەنێوان ڕێکخراو و کۆمەڵە سیاسیەکانی عێراق و هەروا پیاوانی سەر بەخۆی کورد لەکوردستانی عێراق بەتایبەتی دەورێکی پڕ لەسوورو ئاگربارانەی بەرامبەر بەپارتی دیموکەراتی کوردستان دەگێرا" ئەوە بوو دەستی کردە نانەوەی ئاژاوەو گێرەشێوینی لەنێوان ئەندامانی پارتی وەهەروا زورنای ناو و ناتۆری بەم جۆرە لێرەدا دەی وت:

پارتی بورژوازیه!!ناتوانێ ئامانجەکانی زۆربەی خەڵکی کوردستان بێنێتە دی!! پارتی کمۆنیستە لەگەڵ کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان جوورنایەتەوە!! پارتی دەگەل ناصر ڕێك کەوتووە... هتد!! پیاوە سەربەخۆیەکانی کوردیش بەکرێ گیراون!! دیموکراتیەکانیش لەمبدأ لایان داوە: مەبەستی ئەو تاوانبارە لەرێکخستنی ئەو بەندو باوانە تەنیاو تەنیا هاندانی کۆماری (25)ی گەلاوێژ بوو لەدژی هەموو ئەحزابە سیاسیەکانی عێراق بەتێکڕای وەپارتی دیموکراتی کوردستان بەتایبەتی: هەروا گۆڕینی نەزەری گشتی کۆمەڵە پێشکەوتوەکانی جیهانی بەرامبەر جووڵانەوەی رزگاری خوازانەی گەلەکەمان دیارە ئەو کردەوە ناپیاوانە یارمەتیەکی گرنگە بۆ هێزەکانی کۆنەپەرستو ئیمپریالیزم لەرۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا: لەسەر ئەو کردەوە چەوتو چەوێڵانە چەند گوزارشتێك درایەوە بەکۆمیتەی ناوەندی حیزب بەم جۆرە:

أ. لەیەکەمی مانگی خەکەلێوەی (38)دا راپۆرتێکی دورو درێژ لەلایان هاواڵێکی حیزبەوە پێشکەش بەکۆمیتەی ناوەندی کرا هاواڵان بەهاودەنگی بەنوسراوەیەکی بەرین تاوانباریان ئاگادار کرد کە دەست لەو تاوانانە هەڵبگرێ وە بەرەو رێبازی حیزب بگەڕێتەوە تەنانەت لەنوسراوەیەکی دۆستانەی حیزبیشدا داوا لەبارزانی کرا کە بەرهەڵستی جووڵانەوەی ئەم تاوانبارە بکات بەڵام نوسراوەکە بەر لەوەی بگاتە بارزانی کەوتە دەست تاوانبار (ئەحمەد تۆفیق) وە لەنێوی برد:

ب. لەمانگی بانەمەڕی (38)دا هەواڵێکی مشاویری کۆمیتەی ئەیالەتی لەلایان کۆمیتەی ناوەندی حیزبەوە نێردرایە بەغدا بۆ گێرانەوەی تاوانبار بەڵام ئەو جارەش سەرپێچی کرد.

ج. لەمانگی جۆزەردانی (38)دا تا رەزەبەری هەمان ساڵ (6) نوسراوەی دیکەی لەلایان کۆمیتەی ناوەندیەوە بۆ نوسراوەکە بەزووترین کات بگەڕێتەوە وەدەست لەهەڵوێستی تاوانباریو سەرپێچی لەدەستووراتی حیزبی هەڵبگرێ دەنا بەپێی یاسای حیزب غیابا سزا دەدرێ دیسان تاوانبار فرمانی حیزبی خستە پشتگوێ ئەوە بوو لەنوسرای دواییدا سەلبی مەسئولیەتی لێکرا.

پێویستە ئەوەش بزانرێ کە ماوەیەك پێش سەلبی مەسئولییەتی وەسایلی چاپەمەنی حیزبی فڕاند وە بەتەنیایی نەشریاتی لەسەر بیروباوەڕی لا دەرانە بەنێوی حیزبەوە بڵاو دەکردەوە هەروەها بەدەست تێوەردان لەکاروباری کۆمیتەکانی نزیك سنوور "وەبڵاوکردنەوەی نهێنیەکانی حیزب وە ئیعترافاتی خائینانەی (اسماعیل قاسملو)" لەکاتی گیرانی کە بەرهەمی تەئسیراتی ناحەزانەی تاوانبار (ئەحمەد تۆفیق) بوو سەرئەنجامی پەلاماری دڕاندانەی (11)ی خەزڵوەری 1338ی بۆ سەر حیزبمان پێکهێنا ئەوەبوو لەئەنجامی ئەو هێرشە دڕندانە بەسەدان هاوڵی پێگەیشتووی کۆڕی خەباتی حیزبمان وێڕای زۆربەی ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی خرانە بەندیخانەکانی دەوڵەتی زۆرداری تارانەوە بێ مەحکەمەو دادگای قانوونی کەوتنە ژێر ئەشکەنجەو ئازارو چەرمەسەریوە هەروا چەندان ئەندامی بەدیمەنی حیزب و لاوی نیشتیمان پەروەر ئاوارەی هەندەران بوون کە لەوانە نزیکەی (150) رۆڵەی قاڵ بووی مەیدانی تێکۆشان لە کوردستانی عێراق شاری (سلێمانی)

کۆبوونەوە لەوێدا بەهۆی هەڵکەوتی لەباری کۆماری وەهەستی بەتینی هاونەتەوەکەمان شەرایتو هەلێك پێکهات کە هاوەڵان توانیان بکەونە خۆ بۆ چارەسەری گیرگرفتەکانیان لەبەر ئەوە کۆمیتەیەکی کاتی بۆ بەڕێوەبەرایەتی حیزب پێکهات وەدەستی کرد بەم ڕیزە کارانە:

1. ئیقداماتی ڕێکوپێك وەکو دەرکردنی بەیان " ئۆرگانی حیزب نووسینو بڵاوکردنەوەی مەقالات لەرۆژنامەکانی هەندەراندا" تیلگرافاتی اعتراز بۆ سازمانی میللەل وەباڵوێزخانەکانی ئێرانو...

2. دانانی نەخشەو پیلان بۆ پڕکردنەوەی سەنگەرەکانی حیزب وەبەجێ هێنانی بڕیارەکانی پێشووی حیزب.

3. ڕەنگدانەوەی ئەو بزوتنەوەیەی لەهەندەران بوو بەهۆی هێمن بوونەوەی باری گرژی سەر نەتەوەکەمان هەروا کەم کردنەوەی حوکم و ئازاردانی گرتوەکانمان لەبەندیخانەدا.

دیسان تاوانبار (ئەحمەد تۆفیق) کەوتە تەقلا بۆ تێکدانی ئەو بنچینەیە بەکەڵك وەرگرتن لەبەزیوو مەسڵەحەت پەرستان هەروا بەیارمەتی سازمانی ئەمنی عێراق کە پەیوەندیەکی بەهێزی لەگەڵدا بەستبو بەرهەمی ئەو کردەوە خائنانە بوو بەهۆی بڵاوبوونەوەو لێك بچڕانی هاوڕییان هەر یەکەو بەجۆرێك.

دوا بەدوای پەرتەوازەیی و دەربەدەری برادەرانمان (کۆمیتەی کاتی) کەوتە هەوڵو تەقەلادان بۆ ئەوەی (ئەحمەد تۆفیق) بهێننە بەردەمی لێکۆڵینەوەو پرسیار بەپێی توانا حورمەت و گیانی حیزبە پێشڕەوەکەمان لەکەلبەی خوێناوی ئەو گورگە هارە بپارێزێت بەهەر قیمەتو هەوڵێك بوو تاوانبار سازکرا بۆ ئەوەی بێتە کۆڕی کۆبوونەوە بۆ لێکۆڵینەوەو حساب دەگەڵا کردنی" لەرۆژی دیاری کراو کۆبوونەوە دەستی پێکرد دوای (8) ڕۆژ درێژە پێ دانو بەو کۆبوونەوەیە تاوانبار (ئەحمەد تۆفیق) بەمەرگە مەلەو پەلەقاژە کردنی بۆ هەڵاتن و خۆدزینەوە لەبەردەمی لێ پرسینەوەی مێژوویی هیچ چارەسەرێکی بۆ تەقلەبازیو خۆڵنگدان نەمایەوە بێجگە لەوەی کە سەر شۆڕ بکات وەچاوی پڕ لەخیانەتو تاوانباری لەعەرزی بێ دەنگی ببڕێ واستعفای لەهەموو مەسئولییەتێکی کە بەخۆیەوە دەبینی!! بەدەست خەتی خۆی تەقدیم کرد کە ئێستا لەلامانە وا لەخوارەوە ئەیخەینە بەر چاو:

"هاوڕێیانی بەڕێز بەڕێوەبەرانی کاتی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستان "

وێڕای سڵاو و حورمەت سەرەڕای ئەوەی کە دەزانم دەبوایە زۆر بەدرێژی لەو نوسراوەدا بدوابامو نوسیبام بەڵام چونکو چکاوەکەم بەزار بۆتان باس کرد ئیتر بە پێویستم زانی لێرەش لەسەری نەڕۆم دیارە درێژەی ئەو نوسراوە لەدوایی دا بەدرێژی پێشکەشی دەکەم.

هەلوهەوایەکی کەوا ئێستا دەنێو هاوڕێیان دا خوڵقاوە لە پێشدا بەزۆر بونانەوە بەرامبەر من: بەهەموو لاو سەرێکەوە لێکم داوەتەوە (قۆناخی) ئەرکی چۆڵ کردنی (کورسی)و مەسئولییەتی خستۆتە سەر ئەستۆم وا بەدوای دوازدە ساڵ ئەندامیەتی کۆمیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستان بۆ ماوەیەك لەکەنار دادەنیشم

www.pertwk.com

تاکوبونەوەی بەڕاستو بەرزی (کۆنگرە) حیزبی دیموکراتی کوردستان بەم جۆرە لەو جۆرە لەو بەروارەدا پێشکەش دەکەم: دیسان سڵاو و حورمەت.

هاوڕێتان عبدلله اسحاقی
11ی بانەمەڕی 1340

جێگای سەرنجە کە بزانین خەیانەتکار (ئەحمەد تۆفیق) ئەو دەرچوونو گۆشەنشینەی بردە سەر!! دەبێ بڵێین نەخێر "بەڵکو دوای چەند رۆژێك لەبەسەرچوونی کاتی استعفاکەی دەستی کردەوە بەڕیزە ئاکارێکی ئەوتۆ کە لاپەڕەی مێژوویی رەشی خیانەتکاران لەبەخۆوە گرتنی ئەو کردەوانەی شەر دەکات:

پاش ئەوەی خەیانەتکار (ئەحمەد تۆفیق)بۆی دەرکەوت کە تەواوی کۆڕو کۆمەڵە سیاسیەکان هەروا زۆربەی ئەندامانی حیزبمان هەستیان بەو ئاکارە تاوانباریانەی کردوە وە لەنێو ریزەکانی پێگەیشتووی خەڵکدا بێجگە لەتفو نەعلەت چی دیکەی بۆ نەماوەتەوە ئەوجا راستەو خۆ خۆی هاویشتە باوەشی قیبلەگای لەمێژینەی ئیمپریالیزم ئەوەبوو بەهۆی چەند زۆڵە کوڕێکی سەر بەئەمەریکایان دەگەڵ (ویلیام ئیگلتن) بەڕێوەبەری دەرەوە (2)ی دەزگای جاسوسی ئەمەریکا لەرۆژهەڵاتی ناوەڕاست پەیوەندی بەست وە بۆ ریزە ئیتصالاێکی جاسووسی خۆی گەیاندە مەنتیقەی هەورامانو مەریوان وەدەگەل (ش.م. ح.) کە شاو دەزگاکانی بەتایبەتی ئەمریکایەکان حیسابی لەسەر دەکێشن کەوتە گفتوگۆ تا بەهۆی وەرگرتنی گەلێکی خیانەت لەناوبراو پەیوەندی راستەوخۆ لەگەڵ ئەمریکاییەکان سازبکەن دوو (2) رۆژ درێژەکێشانی وتوویژ لەو بارەیەوە بڕیاردرا (ش. م. ع) بەتەدارەکاتی پێویستی هەڵبەستی وە نەتیجەکەی بەهۆی پۆستەی تاران ـ بەغداوە لەئەحمەد تۆفیق مەعلوم بکاتەوە: لەسەر ئەو بڕیارە خیانەتکارە گەیشتە بەغداوە (ش.م.ع.) بۆ قسەو باسی پێ سپێردراوی خائین بۆ شوێنەکانی دیاری کراوە رۆیشتە تاران ئەمریکاییەکان بۆ ئەوەی باشتر بتوانن ئەو خائینە بگرنە باوەشی وایان بەباش زانی لەنزیکەوە ببینن جا بەر ئەوە لەتارانەوە بە نوسراوی پێویست ئاگادار کرا (ئەحمەد تۆفیق)ی خائین کەوتە رێگاو هاتە سلێمانی وە لێرەوە خۆی گەیاندە شاری (سنە) وە هەر لەوێد لەگەڵ نێو براو بەماشێنی تایبەتی چوونە تاران: (ویلیام ئگلتن) بۆ چاوپێکەوتنی خائین (ئەحمەد تۆفیق) لەشیرازەوە هاتە تاران بەهاوبەشی (2) کەس لەئەندامانی باڵوێزخانەی ئەمەریکا بەنێوی (گیڤ) وە (ریسك) لەدەروەی باڵوێزخانە جێگای تایبەتی بۆ کردبوونەوە دیاریکراو (خائین ئەحمەد تۆفیق) لەم کۆبوونەوەیەدا کە بەمەسئولیەتی

www.pertwk.com

(ریسك) پێكهاتبوو بەتەواوی خۆی لەباوەشی دەزگای جاسوسی ئەمەریكا هاویشت وە بۆ ئەنجامدانی ئەو مەبەستە تەعلیماتی تایبەتیان دانا وە نوختەی ئیتصالاتیان (مسیو زەكیان) رەئیس خیریەی ئیسرائل لەتاران بوو ئەمریكاییەكان ئەو دەم وایان بەباش زانی كە لەلایەن خۆیانەوە (محەمەد رەزا شا) ئاگاداری ئەو مەسەل بكەن ئەوەبوو لەدواییدا لەجەلسەیەكی تایبەتی: (سوپە هود عەلەوی كیا) رەئیسی ئیدارەی دووهەمی سیاسیەكە راستەوخۆ لەژێر چاودێری (حەمە رەزا شا)دایە بەشدار كرا: (ش. م. ح) بۆ ئەوەی پێكهاتنی ئالۆگۆڕێكی سیاسی لەدوا رۆژدا توشی گیروگرفت نەبێ شا وە رەئیسی ستادی ئەرتەش (ساواك)ی ئاگاداری ئەو وەسیلەیە گەریەگرد وە نەتیجەی بیروڕای ئەوانی بە خائین (ئەحمەد تۆفیق) راگەیاندوە بەپێویستی دەزانین كەبەپێی ئەركی ویجدانی وەئینسانیەت روونی بكەینەوە كە خائین (ئەحمەد تۆفیق) لەژێر نێوی مەسڵەحەتی كوردا (ش.م.ح) تەفرەدابوو:

سەبارەت بەو جەریانە (گیڤ) چووە بۆ ئەمەریكا زۆری پێ نەچوو (ریسك)ش بەدوایدا رۆیشتەوە.

خائن (ئەحمەد تۆفیق) پاش بەجێ هێنانی ئەركەكانی پێسپێردراوی لەسەرەتای شۆڕشی كوردستانی عێراقدا لەلایان دەزگای جاسوسی ئەمریكاوە ئەمری پێ كرا بۆ وەرگرتنی تەعلیماتی جاسوسی هەروەها پەیوەندی بە(مەركەزی سەرپەرشتی كەری دەزگای ساواك)ی ئەمریكا لەرۆژهەڵاتی ناوەڕا ست بچێتە (لوبنان):

بەو جۆرە گوایە خائین (ئەحمەد تۆفیق) بۆ مەسڵەحەتی!! شۆڕش چۆتە (لوبنان) بەڵام ناوبراو لەپێناوی بەئەنجام گەیاندنی ویستەكانی دەزگای جاسوسیدا ئەندامەتی رەسمی وەمەوقیعیەتی تایبەتی بۆ دیاری كرا هەروەها كارتی تایبەتی بۆ شوێنەكانی پێویست درایە كە ئێستاش لەلایەتی:

لەكاتی گەڕانەوەی بۆی دانرا كە هەواڵدەری (نیویۆرك تایمز) (دانا شمیت) كە عزویەكی بەرزی دەزگای جاسوسی ئەمریكایە بێ پاسپۆرت لەرێگای سوریاوە بیهێنیتە ناو شۆڕشی كوردستانی عێراق ئەوە بوو پێكەوە ماوەی مانگێك لەنێو سەنگەرەكانی شۆڕش گێڕاندا خولانەوە دوای ئەنجامدانی فەرمانەكانیان (دانا شمیت) بێ بەرگری پرسیاری كاربەدەستانی ئێران خۆی گەیاندەوە مەركەزی . پایەگای نیزامی (خانێ) وە بەفرۆكە (طیارة)ی تایبەتی یەكسەر چووە تاران:

ئەو هەواڵدەرە لەبلاوكردنەوەی هەواڵەكانیدا لەمەڕ شۆڕشی كورد دەربارەی خائین (ئەحمەد تۆفیق) لەژێر وێنەكەیەوە زۆر بەئابوتابەوە مەدحی لێ دەكا وە نووسیویەتی لاوی ئازا. دڵسۆزی كورد كوڕی عەلی خانی!!

خائنی خۆفرۆش بێجگە لەو دۆلارانە كە لەسوریاو بەغدا گۆڕیویەتیوە ئەوەندەی ئێمە ئاگادار بووین لەتاران و تەورێزیش (60/100) شەست هەزارو سەد دۆلاری بۆ كراوە بەئەسكەناس بەم جۆرە:

لەپووش پەڕی 1342دا بەهۆی (د. ع.)ەوە (11/100) یازدە هەزارو سەد دۆلار بەهۆی (ف. ق.)ەوە (5000) پێنج هەزار دۆلار بەهۆی (م. ر.)ەوە بەهەشت جار (000/ 44) چلوچوار هەزار دۆلار کە هەموو دەکاتە (480/00) چەوار سەدو هەشتا هەزارو شەش سەد تمەن:

تێ بینی: ئەم کەسانەی کە ئەم پارەیان بۆ خائینی گەل فرۆش گۆڕیوەتەوە هەموو دڵسۆزو بەشەرەفن تا ئەم بەیانە بڵاودەکرێتەوە ئاگاداری کردوەی خیانەتکارانەی (ئەحمەد تۆفیق) نین:

بەم جۆرە ئەو خائینە ویستویەتی وە دەیەوێ:

1. دەژێر نێو حورمەتو پەرستشی بەرزی حیزبیدا ئەرکی (کۆمەڵی شۆرش)ی گۆڕکراوی سوپەهود بەختیار لەهەر بارێکەوە جێ بەجێ بکات.

2. هاوکاریو یارمەتیدانی بیروباوەڕی رەگەز پەرستی (شۆڤینیەت) بۆ وەدیهێنانی ئامانجی دوژمنانی گەلەکەمان هەروەها کوێرکردنەوەی رەوتو رێبازی دیموکراتیەتو پێشەکوتوانە لە کوردستاندا.

3. بێجگە لەپەلامارە دڕندانەکەی (11)ی خەزەلوەری (1338) بۆ سەر حیزبمان ئەو خائنە تا ئێستا سەدان ئەندامی دڵسۆزو بەجەرگی هەریەکە بەشێوەیەك لەمەیدانی تێکۆشان دەرپەڕاندووە هەروەها بەمەرجی ئەساسی بنچینەیی داناوە کە هەواڵانی زیندانمان ئازاد نەکرێن. بۆ ئەوەی بتوانی بەئاسانی ئەسپی سەرکێشی بێ هەوساری خۆی لەمەیدانی خیانەتکاراندا تاوبدات.

4. پارەیەکی ئەستوور کە لەساڵەکانی (37-38)دا بەهۆی بڵاوکردنەوەی بەڵگەی یارمەتی کۆکرایەوە کە بریتی بوو لە (6000) شەش هەزار دیناری عێراقی = (120/000) سەدو بیست هەزار تمەن لەو پوولە تەنیا (360) سێ سەدو شەست دینار = (7/200) حەوت هەزارو دووسەد تمەن وەدەست حیزبمان کەوت باقیەکەی خائن (ئەحمەد تۆفیق) وەك هەژدیها هەڵی لووشی سەرەڕای ئەوەی ئەو هەموو پوولە کە لەکوردستانی ئێران لەم ساڵانەدا بەنێوی شۆڕش کۆکراوەتەوە تا ئەو جێگەی ئێمە ئاگادارین لە 10٪ ی لەلایان خائن (ئەحمەد تۆفیق)ەوە بەشۆڕشگێران نەدراوە:

لێرەدا بەپێویست دەزانین سەر لەنوێ کورتەی کردوەو ئاکارە گڵاوەکانی خائن (ئەحمەد تۆفیق = عەبدوڵڵای ئیسحاقی) بخەینەوە بەرچاوی گشتی:

1. بەجێ نەگەیاندنی ئەرکی پێ سپێردراوی حیزبی لەدەرەوە وە خۆخڵافاندنی بۆ ماوەی (13) مانگ.

2. گێڕانی دەوری گێرەشێوێنی لەنێو کۆڕو کۆمەڵە سیاسیەکانی دەرەوەدا کە بوو بەهۆی نزم بوونەوەی حورمەتو پەرستشی حیزبمان.

3. سەرپێچی لەدەستورو فەرمانی حیزب بۆ گەڕانەوەی کە بە (6) مانگ نوسراو پێی ڕاگەییندرا.

4. فڕاندنی کەرەسە (وەسایل)ی چاپەمەنی وەبڵاوکردنەوەی نەشریات لەسەر بیرو بڕوای لادەرانەی فەردی بەنێوی حیزبی دیموکراتی کوردستانەوە.

www.pertwk.com

5. دەربڕینی نەهێنیەکانی حیزب وە تەئسیری کردەوە نالەبارەکانی لەسەر روحیە مەعنویاتی (ئیسماعیلی قاسملو) کە بوو بەهۆی پەلامارداني بەرینی سالی (1338)ی دوژمن بۆ سەر حیزبمان.

6. تێکەڵاوی پەیوەندی دەگەل ئەمنی عێراق وە پەرتەوازەکردنیهاوڕێیانی حیزب بەشێوەی تەبعیدو خۆشاردنەوەو خۆ بەدەستەوەدان بەحکومەتی ئێران.

7. استعفا کردنی لەمەسئولییەتی حیزب و تێهەڵچوونەوەو دەست پێکردنەوە بەئاکاری ناپەسەند و لادەرانە بەپێچەوانەی ئیستعفاکە.

8. خۆ فرۆشتن و تەسلیم بوونی بەدامو دەزگای جاسوسی ئەمەریکا.

9. گێرەشێوێنی لەنێوان پارتی دیموکراتی کوردستانی عێراق و پارتی دیموکراتی سوریە وە دەرچوونی بەیاننامەی ئەو دوو حیزبە لەسەر خەیانەتکار (ئەحمەد تۆفیق).

10. خۆ نواندنی بەدۆلاری ئەمریکا وە دزینی پارەیەکی ئەستوری حیزب.

11. لادان لە جەوهەرو ماهییەتی حیزبەوە بەجێ هێنانی ئەرکی (کۆمەڵی شۆڕش)ی گۆڕ کراوی (سوپەهود بەختیار) لەژێر نێوو حورمەت و پەرستشی حیزبدا.

12. نانەوەی ئاژاوەو پێکهێنانی دوودلی لەنێوان هێزەکانی لەشکری شۆڕشگێڕی کوردستانی عێراقدا کە ناوبراو دەستێکی بالای هەیە لەقوول کردنی ئەو ناکۆکیە.

13. گێرەشێوێنی لەنێوان پارتی دیموکراتی کوردستان وە مەلا مستەفا بارزانی و چاندنی تۆی دووبەرەکی لەنێوانیاندا بەچەشنێك کە زیانێکی گەورەی هەیە بۆ شۆڕشە پیرۆزەکەی کوردستانی عێراق.

هاونیشتیمانانی خۆشەویست. دلسۆزانی هەمیشەیی گەلە بەشخوراوەکەمان ئەندامانی بەشەرەف و پێگەیشتووی (حیزبی دیموکراتی کوردستان) ئەوا حیزبە پێشرەوەکەمان پێ دەنێتە تەمەنی (19) سالیەوە وێڕای دەوروزەمان بەسەر رێبازی مێژوویی خۆیدا بەرەوپێش دەڕوات "لەبەردەمی خەبات و تێکۆشانی تاقە پێشرەوەکەمان دوژمنانی خوێن مژ بەدرێژایی ئەو تەمەنەی بە (10) دەیان پیلان و پڕ لەهەست و بڕوا پیرۆزەمان کوێر بکەنەوە" بەلام قارەمانانی پێگەیشتوی ئەو شۆڕشە وە پاوانی خەباتکەرو شۆڕشگێڕی نیشتمان پەروەر زۆر چالاکانەو ژیرانە دە پێناوی پاراستنی دا تێکۆشاون وە هەرگیز تەسلیم نەبوون و نابن.

لاپەڕە خوێناویەکانی مێژووی نەتەوەکەمان شاهیدی دەرەوەی ئەو هەلمەت و خۆ بەختکردنەن کە لەپێش هەموویانەوە وێنەی پێشەنگی کاروانی رێگای سەربەستی شەهیدی نەمرمان پێشەوا (قازی محەمەد) دەخاتە بەر چاو کە نەمامی (مردن بۆ ژیان) لەئاسۆیەکی دوا رۆژدا بۆ رزگاری گەلەکەمان ئاوەدێر دەکات.

حیزبی دیموکراتی کوردستان لەبەرەنگاری دەگەل رۆژانی رەش و تەماویدا قۆناخی دورودرێژی خۆی بڕیوە وە بەپشتیوانی شەبەقی بیروبڕوای راستەقینە بەسەر ناهەمواریەکانیدا تێ پەڕیوە وە

www.pertwk.com

لەهەنگاوی بەرەوپێشچوونی لەبۆتەی تێکۆشاندا قاڵ بوە هۆشیارانەو ژیرانە نەزەرو فەلسەفەی دوژمنانی گۆڕ کردووە.

پاش ئەوەی دوژمن بۆی روون بوەوە کە نەتەوەی کورد بەتایبەتی ریڕەوانی حیزبە پێشڕەوەکەی پلەی پێگەیشتن‌و زانستی گەیشتۆتە رادەیەکی ئەوتۆ کە بەهیچ داو تەڵەکەیەکی دەرەوە ئەو بڕوا پیرۆزەی کە شارەگی لەمێژینەی لەنێو جەرگەی زۆربەی خەڵکی کوردستاندا کوتاوە قابیلی هەڵکەندن‌و لەنێو بردن نیە هاتە سەر ئەو رایە کە بەهەر جۆرێك بێ خەیانەتکارێکی وەك (ئەحمەد تۆفیق) لەنێو ریزی حیزبدا بەکرێ بگرێ بەڵکو لەو رێگەیەوە بتوانێ ئامانجە پیس‌و پەلۆخەکەی وەدی بێنێ‌و هەر درێژە نێوی کوردایەتی‌و حیزبایەتیدا هەستی پاکو خاوێنی نەتەوایەتیمان بنج بڕو شوێنە ون بکات.

بەڵام دیسانەوە دوژمنانی کورد سەری خۆیان دا لەبەرد بەخەیاڵێکی خاوەوە خۆیان ماندووکرد ئەو پوولو پارەو دۆلارەیان بەفیڕۆدا "دەبێ بڵێین وەك قومارچی دۆڕاو بەهەناسە ساردی‌و داخ لەدڵی دەستەو ئەژنۆ کەوتنە گۆڕێ هەروا خائینی نیشتیمان فرۆش (ئەحمەد تۆفیق)یش بێجگە لەسەرشۆڕی چی دی بۆ نەمایەوە هەر وەکو دەبینین لەنێو تەواوی کۆڕو کۆمەڵە سیاسیەکانی جیهان بەتایبەتی ئەحزابە دیموکراتیەکانی کوردستاندا ئابرو و شەرەفی تکاو نەما" هەروەکوە شەیتان بۆ هەتا هەتایە بەلەعنەتکرا.

بۆیە کۆمیتەی ساغ کەرەوەی حیزبی دیموکراتی کوردستان داوا لەهەموو ئەحزاب‌و نەتەوە ئازادیخوازەکانی جیهان‌و بەتایبەتی خەڵکی دڵسۆزی کوردستان دەکات کە بەهیچ جۆرێك بڕوا و اعتماد نەکەنە سەر ئەو بەیان‌و رۆژنامانەی کە لەلایەن (ئەحمەد تۆفیق)و کلکەکانی وەکو فایەق ئەمین (سلیمان مەعینی) کە شەریکی تاوانەکانی ناوبراوە لەساڵەکانی پێشوو ئێستابەنێوی حیزبەوە دەردەچن تاکو بەهەوڵو تەقەلای دڵسۆزانەی (کۆمیتەی ساخکەرەوەی حیزبی دیموکەراتی کوردستان) بەبەستنی کۆنگرەو هەڵبژاردنی قانوونی کۆمیتەی مەرکەزی بۆ حیزب پێکدێتەوە چونکە تەنیا و تەنیا هەر ئەوە جەنایەتکارە کە چەند ساڵە لەژێر نێوی: حیزب . سکرتێر. مەکتەبی سیاسی. کۆمیتەی مەرکەزی. نوێنەری کورد... هتد چارەنووسی حیزبمان دەپێناوی بنیات ومەسڵەحەتی فەردی وە ئاواتی ئاغاکانی بەرەو هەڵدێرگە بردوە.

جووتیاران. کرێکاران. رووناکبیران. مامۆستایان. پیشەوەران. عەشیرەتە نیشتمان پەروەرەکان لەو هەلە بەنرخ‌و مێژووییەدا کە پەردەی خەیانەت و جنایەت لەسەر رووی رەشی (ئەحمەد تۆفیق) عبد الله ئیسحاقی هەڵدەدرێتەوە وەرن یەك بگرن هاوقەول و پەیمان لەسەر شەرەف‌و کەرامەتی رابردوی حیزبمان دەستبدەینە یەکتر بۆ یەکیەتی و هاوکاری و خەباتی تێکڕایی بۆ رون کردنەوەی ئەو سەرچاوە مێژووییەمان کە حیزبی دیموکراتی کوردستانە.

www.pertwk.com

پاش بڵاوکردنەوەی ئەو بەیانە هەر کەسێك پەیوەندی مستەقیم یا غەیری مستقیم بەجنایەتکار (ئەحمەد تۆفیق= عبد الله ئیسحاقی) بکات بەلادەرە لەڕێبازی راستەقینەی کوردایەتی وەدەرچوو لە قانوونی حیزبایەتی دەدرێتە قەڵەم.

سەرکەوتن بۆ حیزبە مێژووییەکەمان حیزبی دیموکراتی کوردستان تاقە ئاڵاهەڵگری ئامانجی بەرزو دروشمی تایبەتی گەلەکەمان.

پتەوو بەهێز تربێ ریزی حیزبمان دەپێناوی یەکگرتنەوەو یەکیەتی راستەقینە.

شانازی بۆ شەهیدە قارەمانەکانی رێگای ئازادی و رزگاری کوردستان.

سەرکەوتوو بێ بزوتنەوەی نەتەوەکانی ئێران بۆ ئازادیو دیموکراتی دژی ئیرتیجاعو ئیمپریالیزم. پەرە گرتوو تر بێ جووڵانەوەی شۆڕشگێڕانەی نەتەوەکانی جیهان دەپێناوی ئازادی و رزگاری بۆ گورکردنی کەلاکی کەوتووی ئیستعمارو ئیمپریالیزم.

سەرشۆڕی بۆ خائینانی رەوتوڕێبازی نەتەوەو حیزبمان.

سەرکەوتو بێ شۆڕشی پیرۆزی کورد لە کوردستانی عێراق بەڕابەری پارتی دیموکراتی کوردستان.

کۆمیتەی ساخ کەرەوەی حیزبی

دیموکراتی کوردستان

27/جۆزەردان/ 1343

www.pertwk.com

پاشبەندی ژمارە (2)

یەکێتی. خەبات ← سەربەخۆیی ودیموکرات

بەیان نامەی دووهەمین کۆنگرەی حیزبی دیموکراتی کوردستان

I

دووهەمین کۆنگرەی حیزبی دیموکراتی کوردستان لەمانگی سەرماوەزی 1343ی هەتاوی بەرامبەری نوامبەری 1964 لەژێر سێبەری ئالای شۆڕشگێڕانە دروشمی یەکێتی. خەبات. سەربەخۆ و دیموکراتی لەنێوان لوتکەکانی چیای زاگرۆس دەستی پێ کرد. لەسەرەتادا نوێنەرانی کۆنگرە پاش خوێندنەوەی سرودی "ئەی رەقیب هەر ماوە کورد زمان" بۆ بیرەوەری رۆژانی دییلی کۆیلیەتی هەڤالانی کە لەکوت‌و زنجیری ئیستعماری نۆکەرەکانی شاو حکومەتی تاراندا یەخسیرن. لەگەڵ بردنی نێوی یەکیان رەشاش‌و تفەنگی پێشمەرگە قارەمانەکان دڵ‌و دەرونی سوتاوی دۆڵ‌و چیاکان دەزرنگانەوە بەڕابردووی خوێناوی بەربەرەکانی پر لەشانازی ح. د. ك. وەبیر خستنەوە.

نوێنەرانی کۆنگرە کە هەرکامیان لەجێگایە. لەژێر مەترسی گوللە وە سەرنێزەی دوژمن. بەهەزار زەحمەت‌و کوێرەوەری خۆیان دەرباز کردبوو بە"نێو" یەکتریان نەدەناسی لهجەو بەرگ‌و پشتیان یەك نەبوو بەڵام هەموو تێکڕا زمان و ئاوات‌و دڵ‌و دەرونیان یەك بوو. ئەو کۆنگرەیە, لەمێژووی خەباتی کوردستان بۆ هەوەڵین جار, بەشێوەیەکی تایبەتی‌و نەهێنی بەگورج‌وگۆڵی‌و ژیری‌و سەرەبەرزی دوور لەچاوی پیس‌وگڵاوی حکومەتە بەکرێ گیراوەکانی رۆژهەڵاتی ناوەڕاست پێك هات.

بەداخەوە پێویستە بڵێین هێندێك لەهەڤالان لەبەندیخانەدا بوون‌و بەشێك لەنوێنەران لەبەر فشارو کۆسپەی دوژمنان نەیانتوانی لەکۆنگرەدا بەشدار بن.

سەرەتای وتووێژی دەستوری کۆنگرە بە "تەلاوەتی ئایەتی انا فتحنا لك" لەلایەن مامۆستایەکی ئاینی خەباتکەرو کۆڵ نەدەر دەستی پێ کردو لەپاشان یەکێك لەهەڤالانی بەڕێوەبەر مێژووی 19 ساڵ خەباتی خوێناوی‌و پڕ لەئازارو جەزرەبەی ئەندامانی حیزبی دیموکراتی کوردستانی بەڕاپۆرتێکی هەموو لایەو بەرین پێشکەش بەنوێنەرانی کۆنگرە کرد:

رابردووی ح.د.ك. لەکاتی جمهوری کوردستان

لەو رۆژەوە کە ئالای خەباتی حیزبی دیموکراتی کوردستان پێچراوە دوژمنی نەتەوەی کوردو نەتەوەکانی تری ئێرانیانی داروەستی شاو ئیستعمار توانایی هەوەڵی دامەزراندداو کەم فامی سیاسی‌و کۆمەڵایەتی‌وزۆرداری لەسەر سنگ‌و ملی ئەوکاتی حیزب بۆ راکێشاندنی کۆمەڵی وەرزێرانو جوتیاران‌و رەنجبەران تری لادێکان کە ئوردوی بنچینەیی‌شۆڕش ئەژمێردرێن‌و هەروەها هێنانە سەر کاری دەرەبەگ‌و فئودالەکان بەشداربونیان لەناو کۆمیتەی ناوەندی حیزبداو زاڵ

www.pertwk.com

بوونیان لەسەر جوتیارو "رەعیەت" باعس بوونە حیزبو نەتەوەکەمان لەمەڕ ڕێکوپێکی بناخەی شۆڕش ڕێگای بێ بیریو نالەباریو لالوتی بگرێتە بەر.

سەرانی حزد.ك. لەساڵی 1325 دا ئۆردوی شۆڕگێڕی وەرزێرو جوتیار بێ بەری بوون لەسەر بناخەی کۆمەڵایەتی پێی خۆی نەچەقاند بوو. هۆیەکانی بنچینەیی ئەو "کایە" بەدۆڕاندنی هەلو هەڵکەوتی زۆر مێژوویی‌و پڕ دەسکەوت دەچوە سەرتاڵی‌و بێ تەجروبەیەیی بەڕێوەبەرانو پەروەردەو قاڵ نەبونیان لەناو کورەی خەباتی بەردەوامی حیزبایەتی بوو.

هەڕەشەوگوڕەشەی شاو ئەربابەکانی لەلایەکەوە "قەولو قەراری" چڵکاو خۆرو نۆکەرەکانی بەدفەڕی ئیستعمار لەلایەکی تر شوێنە ونکەی "لەڕابەرانی" حیزب کردبوو. بەسەر سوڕماویو داماوی خۆیان تەسلیم بەسیاسەتێکی "قەزاوقەدەر" کرد.

ئەو بابەتە ڕاست کە ئەگەر یارمەتی...و "پیشتوان" لەناودا نەبایە حکوومەتی خوێڕیو چڵکاو خۆری تاران بەدوو دڵی لەگەڵ ئیمپریالیزم زووتر لەوەش هێرش و شاڵاوی بۆ سەر جمهوری کوردستان و ح. د. ك. ئەهێنا.

سەرانی ح. د. ك. نەتەنیا لەو هەلو دەرفەتە گرینگە بۆ ڕێکووپێکی ناوخۆ پتەوی دەوڵەت و قایم کردنی بناخەی لەشکری چەکدارو هێزی پێشمەرگە سوودیان وەرنەگرت بەڵکو لەسەر سەنیری خاترجەمی پاڵیان دابووە وە پێیان وابوو کە بێشکەی شۆڕش هەتاهەتایسە ئەبێ بەدەست وان رابژێ.

لەلایەکی ترەوە رابەرانی "لای تر" بەهۆی ڕاوێژەکەرە نەزانەکانیان وایان ئەزانی کە ئەو کۆرپە ساوایە پێی هەڵگرتووە. فامی کراوەتەوەو ئەتوانی مافوژیری خۆی بپارێزێ. بێخەبەر لەوەی کە ئەوە مەلۆتەکەیە لەبێشکەدا تاسابوو.

هەروەکی خۆشیان لەکاتی پێوستی پشتگیری پشتیان لەومەلۆتکە تاساوە کردو خۆیان خستە خەوی کەروێشکی.

بەبەرچاوخستنی ئەوبابەتانەی سەرەوە پێویستە بەداخەوە ئیقراربکەین، پێش ئەوەی کەدوژمنی خوێڕی ئامادەگی پەیدا بکاو توانای تێکشکاندنی گەلی کوردی هەبێ سەرانی حیزبو کاربەدەستانی جمهوری کوردستان مەیدانیان بۆ هەڵکوتانەسەر نەتەوەی کورد لەناو دەوڵەتو حیزبدا خۆش کردو هورەیان بۆ قەڵشاندنو تێکدانی خۆمان سازکردبوو. تاگەیشتە ڕادەیەك کەدەستەوئەژنۆ لەدوژمن ڕامابووین کەچیمان بەسەر دەهێنێ‌و کەی دووچاری چەرمەسەریو چارەڕەشی ئەبین!!.

لەکۆنگرەدا لێك دراوە کەکەموکورتی خەباتی حزب لەڕابردوو ودەوری حکومەت ئەوە بوو کەسەرانی ح.د.ك لەنێوان بەربەرەکانی "پارلمانتریزم"و " شۆڕشی چەکدارانە" دامابوون. لەلایەکەوە لە "مجلس شورای ئێرانی" نوێنەری هەبوو کەلە "تریبون" نەك بۆهەڵگیرساندنو خۆش کردنی

www.pertwk.com

ئاگری شۆڕش لەناودڵو مێشکی خەڵکی وەرنەگرت بەڵکو. زیاتر لەمەڕ تەئسیرو نفوسی خەباتی پارلمانی حزبەکانی تاران بۆ دامرکاندنی بڵێسەی شۆڕش جاروبار ڕاوێژ دەکرا.

تەواوی ئەوچەك‌وچۆڵانەی کەدەبوایە لەخزمەتی شۆڕش بەکارهێندرابایەو بۆ پارستنی حکوومەت‌و گیان‌و ماڵی نەتەوەکەمان هەڵسوڕابایە، لەڕۆژی پێویست دا بێ‌سوودو کەڵك کەوتە دەست"حکوومەتی تاران" دوژمن‌و داگیرکەری وڵاتمان.

دیارە حزب لەسەرەتای کاردا لەکاتی خۆی دەیتوانی کەهەردووولای خەبات یانی پارلمانی‌و چەکداری وێگرا بگرێتەپێش‌و بەژیری‌و وریایی لەتەواوی هەل‌و فرسەتە پێشهاتوەکان سوود وەربگرێت‌و فریونەخوا. بەڵام لەپێش ئەوکارەدا ح.د.ك ئەبوایە لەشێکی ساخ‌و بیروڕاوێژێکی تەواوشارەزا وتی بینینی گرنگی لەمەڕ نەتەوەی خۆی‌ودوژمنەکانی هەبا.

لەدونیای ئەوڕۆدا مرۆڤ دەکرێت هەم "خودای" بوێ هەم "خورما" بەڵام لەپێش ئەو ئاواتەدا لەسەری پێویست‌و فەرزە کەخۆی بناسیێ‌و خوداوخورماش بناسێ تابەتامی" شیرینی خورما" خۆی لێنەگۆڕێ‌و بەهەڵەنەچێ بەبردنی ناوی"خودا" خۆی تەفروتونا و خەڵکیش بەفریونەبا.

کورتی‌و کەم‌وکوڕی گەورەی خەباتی ح.د.ك ئەوەبوو کەلەخەباتی چەکدارانەی "سمکو" و" قەدەم خێر" وهتد... دەرس‌وسەرمەشقی وەرنەگرت. شێوەی زیندوو نەمری ئەو قارەمانانەی ڕێگای ڕزگاری‌و خەباتی بێ‌کەڵك‌و سوود هێشتەوە.

لەمەڕ تەسلیم بەدوژمن‌و هاتنەوەی سوپای داگیرکەر.

هەروەها کۆنگرە هاتەسەرباسی کشانەوەو تەسلیمی بیلا قەیدوشەرتی حکومەتەکانی کوردستان‌و ئازربایجان کەکاتی خۆی حزبی دیموکراتی قوام السلطنة لەگەڵ زۆر لەکاربەدەستان‌و خاوەن بیروباوەڕیی فراوانی حیزبی لەتاران "قەرارو مەداریان" بەستبوو وە بەچوونی قوام السلطنة بوو مۆسکۆو کۆبوونەوە لەگەڵ ستالین‌و دەوروبەرەکەی ئەوی ڕۆژێ بەدەلیلی داتا ڕاو برینی خەڵکیان بەوە ساڕێژ دەکرد کەگوایا ژێرپێ خستنی چارەنووس‌و ڕەنج‌وکوێرەوەری نەتەوەکانی کوردو ئازربایجان بۆتە قوربانی‌و بەلاگەردانی ئازادی گەلی چین.

لەولاشەوە حزبی تودەی ئێران‌و دەستەکانی میللی تر کەپێشوو بە زمان‌و قەڵەم‌و قەول‌و قەرار پشتیوانیان لەبزوتنەوەی ڕزگاری خوازانەی دوو نەتەوەی کوردو ئازربایجان کردبوو تەنانەت بەجوڵانەوەی ئازادی ئێرانیان ناودەبرد ویستیان بەو دەلیلە پڕوپوچانە خۆحەشاردەن وەك کەوەکە سەریان لەبەفر گرتبوو لەشیان بەدەرەوە بوو دەیانەویست ئەوڕاستیە بشارنەوە کەلەو کاتەدا تەواوی هێزی ڕەش‌و بەدفەڕی شا_ ئەمپریالیزم‌و دوژمنە سوێندخۆرەکان کلکیان لێك بەستبوو لەتارانەوە "بەدڵنیایی" ڕوویان کردە کوردستان.

وچەپەڵ کەزۆربەی بەرهەمی خەباتی نەتەوەکانی ئێرانیان بێ‌سوودو کەڵك هێشتەوەو غەدرو دوژمنایەتیەکی گرنگیان لەگەڵ حزب‌و نەتەوەی خۆیان کرد. بەداخەوە دەری بڕین وەختێك

www.pertwk.com

لەگەڕیشانی هاتنە خوار کەئاولەئاش بڕابوو. وکودەتای 18ی مورداد سەرکەوت هەر ئەو دەمەش ئەیانتوانی بەژیریو وریای هێزو تاقەتی خەباتی خڕکەنەوە بەگۆڕنی هەڵوێست دەست بەپەلاماردان بۆ سەر دوژمن بکەن بەڵام ئەو وەختیش هەرچەند بەڕێوەبەرانی ح.د.ك لەگەڵ گەلێك لەکادرەکانی حیزبی تودەی ئێران بەهۆی کۆکردنەوەی ئەسنادو بەڵگەی حیزبی بۆ نیشاندانی نادروستی ڕێگای ڕابردوو دۆزینەوەی ڕێبازێکی ڕووناك لەسەر ئەو دروشمانە:

1–تەقەلا بۆ هێنانە سەرکاری حکومەتی میللی دکتۆر مصەدەق

2–ڕەواو وەڕوخستنەوەی میللی بوونی نەوت

3–بێلایەنی ئێرانی بەکۆمیتەی ناوەندی ح.ت ئێران پێشنیارکرا .بەڵام پێشنیارەکەیان لەژێر پێی هاوێشت . هەروەها پێشنیاری بەڕێوەبەرانو هەڤاڵانی ح.د.ك لەمەڕ گۆڕینو گواستنەوەی تەکنیكو تاکتیکی حیزبی لەوەوپاش. یانی تێکەڵکردنی ڕێگای خەباتی چەکدارانە لەگەڵ ڕێگای خەباتی شەقامیو پەرلەمانی. بەتایبەتی لەوڵاتی کوردستانو" ناوچەی فارس" وەپاش گوێخراو ئەیانەویست سەرلەنوێ کوێرە ڕێگای پڕ لەهەڵەو گێرەشێوێنی کۆنیان بۆ ح.د.ك برنگێنەوە. لەو کاتەدابوو کەمەسئولانو ڕابەرانی حیزب لەشوگیانی ح.د.ك یان لەو ڕابەرانە جوێ کردەوە ڕێبازێکی تازەو نوێیان وەبەرچاوی خەڵك خستوو بەگوێی ح.ت ئێرانیان ڕاگەیاند کە:

" برامان برایەتیو چیغمان جودایەتی" .

ح.د.ك و سیاسەتی دەرەوە.

کۆنگرە بڕیاری دا ح.د.ك ئەبێ بەباشیو ژیریو گورجوگۆڵی لەو تەنگوچەڵەمەی سیاسیو ئابوری ئێرانو لەهەڵوێستو وەزعی تایبەتی نەتەوەی کورد لەڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست بەتایبەتی لەگەڵ حکومەتە نیشتمانییەکانی بێلایەن. لەگەڵ دەوڵەتە پێشکەوتووەکانی گێتی. پێویستە کەڵكو سوود وەرگرێو لەوهەلوفرسەتە مەزنە بۆ ڕزگاری نەتەوەی کوردو نەتەوەکانی تری ئێران لەهیچ فیداکاریو گیان بازیەك دریغی نەکات.

لەسەر ح.د.ك فەرزو پێویستە کەبە گوێرەی هەڵوێستی تایبەتی خۆی. شارییەکی خەباتی چەکدارانەو ڕزگارکەرانە بۆ ئێرانو نەتەوەکانی بدۆزێتەوەو بەشێوەیەکی شۆڕشگێڕانە بەهاوکاریو هاوخەباتی حیزبو دەستە سیاسیەکانی تری ئێران رەغەمەڵی بینی.

www.pertwk.com

کۆنگره بۆی ڕوون بووەوە کەپێش گرتنی ڕێگای خەباتی پەرلەمانتالیزمو "هەڵبەزدابەزی شەقامی" بێجگە لەوە کەخەڵکی ئێران زیاتر دوچاری" سەرکوتی"و " ملکەچیو شلوشەکەتیو سەرشۆڕی" بکات (بەخیانەتێکی مسەلەم بەنەتەوەکانی دەژمێردرێت) سوودو کەڵکی نییە.

کۆنگره سەلماندی کەڕێگای خەباتی ڕاستەقینە. ڕێگای ڕزگاری نەتەوایەتی. خەباتی چەکدارانەو شۆڕشگێڕانەیە دژی ئیستعمارو چڵکاوخۆرانی (شاو حکومەتی تاران)و تەفروتونا کردنی بناغەی هەیئەتی حاکمەی ئێران (سەرمایەداریو دەرەبەگی گەورە).

بەڵێ تەنیا ڕێگای خەباتی چەکدارانەو شۆڕشگێڕانەی خوێناویە کەلەسەر بیروڕاوێژێکی نوێو تێبینێکی ژیرانە ئەتوانێ تەنگوچەڵەمەو چارەڕەشی حیزبایەتی لەناو خەڵکی ئێران بنەڕەت بکات.

یەکێتییەکی ئەوتۆ پتەو نیشتیمانی بۆ ڕزگاری نەتەوەکانی ئێران تەنیا لەناو کورەی ئاگری شۆڕشدا وەدی دێت. کۆنگره بڕیاریدا کەلەسەر شانی ڕابەرانی ح.د.ك فەرزو پێویستە کەهەرچی لەتوانایاندایە بەتەواوی هێزو بیروڕاوێژی حیزبایەتی بۆ گەیشتن بەئامانجی مەزنی نەتەوەکانی ئێران یانی تێكوپێکدانو ڕوخاندنی ڕژێمی بۆگەنیوی شایەتیو هەڵوەشاندنو لەناو بردنی یاسا ڕەشەکانی هەیئەتی حاکمەی تارانو شاخو لكوپۆپەکانی لەسەرانسەری ئێران. ئەبێ لەتەواوی حیزبو دەستە سیاسیەکانی پێشکەوتوی ئێران بگێڕێتەوەو داوا بکات کەبۆ گەیشتن بەئامانجی گشتی کوێرەڕێگای خەباتی پەرلەمانتالیزم (کەتەواوی جەماوەر لیٚ ماندوبونو پێی وەستاون) تورهەڵدەنو ڕوو لەڕێگای نوێی شۆڕشگێڕانەی ح.د.ك بکەن. بەدڵودەرونێکی خاوێنو بەبیرو هەستێکی تازە دەستی یەکێتیو خەبات بدەنە دەست ح.د.ك لەمەڕ وەدیهێنانی یەکێتیەکی پتەوی نیشتیمانی بۆ ئازادی ئێرانو ڕزگاری نەتەوەکانی.

تەجروبەی شۆڕش لەکوباو جەزائیرو گەلێك جێگای تر بەباشی وەدەری خست کەڕێگای سەرکەوتنی شۆڕش بەهاندانو ڕێکخستنی چینی جوتیارو وەرزێرو کێشانی وان بۆژێر ئاڵای خەباتی چەكو چەکدارانە لەچیاو دەشتو کێوو پەیوەندی لەگەڵ چینە زەحمەتکێشەکانو بەشخوراوەکانی نەتەوایەتی لەشارەکان شۆڕش سەرناکەوێو دەبەزێت. ئومێدو هیوا بەستن بەخەباتی سەرشەقامی خەتایەکی گەورەو ڕەنج بەخەسارییەکی زۆری پێوەیە.

هەروەها پێوستە بزانرێت کەخووڕەوشتی حیزبێکی سیاسی نەك لەڕووی گفتوگوفتار بەڵکو لەمەیدانی کردەوەدا نیشان ئەدرێت. لەئێران ماوەی خەباتی خوێناوی گەلی ئێران دژی ئیستعمارو شاو نۆکەرەکانی ڕێگای پەرلەمانتالیزم تەنیاوتەنیا بەڕێگای خەبات ئەژمێردرا چ بۆ "جەبهەی میللی"و چ بۆ "ح.ت" ئێران وەچ بۆ حیزبو دەستە سیاسیەکانی تر. لەو ڕێگایەدا تەنیا" جەبهەی میللی" بەڕابەرایەتی موصەدەق توانی بەقەولوقەراری خۆی عەمەل بکاتو بیروباوەڕی خۆی وەدی بهێنێ بەسەر ئەو ڕێگەیەدا بەحکومەت بگاو نەوتی میللی بکا هەروەها ئیستعمارو شاو هەیئەتی

حاکمەی تاران وەهانکەهانك بخاو نیوه گیانی بکات."جەبهەی میللی" گەرچی بۆماوەیەك توانی گەلێك کاری شۆڕشگێڕانە بکات بەڵام توانایی ڕاگرتنو پاراستنی ئەو هەنگاوە بەرزو شۆڕشگێڕانەی حکومەتی میللی دکتۆر مصەدەق نەبوو.

گەورەترین کۆسپو بەرهەڵستی لەم بابەتەوە دوبەرەکیو ناکۆکی لادانی بەڕێوەبەرانی ح.ت ئێران لەگەڵ جوڵانەوەی ئازربایجانو ئەوانیش لەحەیاتی بەربەستی لەپەلاماری ئەو دوژمنە هاوبەشی بکەنو ئەم لەپشتی جەبهە زەربەاتی یەوە بەشێوەی تێکدەرانەو سابوتاژ لەدوژمن بدەن خۆیان خستبوە گوێی گاو چونەناو خەونی سەرەمەرگەوە بەو مانایە متەقیان لەخۆیان بڕیو هەتا بەناوی ناڕەزایی بیروباوەڕی " شۆڕشگێڕانەو دیموکراتیانەیان" دەرنەبڕی ئابەو جۆرە لەودەمەوە تائێستا شاو ئیمپریالیزمو کۆنەپەرستانو دوژمنانی هاوبەشی نەتەوەکانی ئێرانیان بەسەر بزووتنەوەی ئازادیخوازانەی گەلەکانی ئێراندا (.) قوام السلطنة بەڕیشی موبارەکی هاوپەیمانەکانو مۆسکۆ– تاران پێدەکەنی.

خوڕەوشتی سەرۆکو سەرانی ئەو جۆرە حیزبانە لەمەڕ "ئەودست ئەودەست کردن" بۆ وەشاندنی زەربەو "خۆگونجاندن"و "خۆدەرخستن" لەکاتی هەڵکەوتی شۆڕشگێڕانە لەپاشەڕۆژەکانی داهاتودا یانی ڕۆژانی ڕەشو تەنگانەی" کودەتای 28 مرداد"دا ڕوناکترو ئاشکراتر وەدی هات.

نەخشی شۆڕشگێڕی پێشەوا بارزانی

پێویستە بزانین کەهەر لەو کاتانەدا بوو کەقەومی بارزان لەکوردستانی گەرمیان بەڕابەرایەتی پێشەوا بارزانی مستەفا لەقۆناغی خەباتی چەکدارانەی خۆیان بۆناو کوردستانی کوێستان گواستبۆوە پاش ئەوەی کەتەجروبەی خوێناویو پڕ لەشانازی ئەوان دژی ئیمپریالیزمی ئینگلیزو حکومەتی شای بۆگەنیو– تۆپیوی عێراق لەکاتی پێویستو تەنگانە ح.د.ك بەکاری نەهێنا. بارزانیان بێئەوەی چەك دانێن بەسەر بەرزیو ژیریو گورجوگۆڵی دەستیان بەکشانەوەیەکی چەکدارانەی شۆڕشگێڕی بۆلای یەکێتی شورەوی کرد کەنەتەنیا چەكو تەواوی هێزی حکومەتەکانی ئێرانو عێراقو تورکیاو فڕوفێڵی ئیستعمار نەیتوانی بەرهەڵستیان بکات بەڵکو گشت پسپۆڕەکانی سیاسیو جەنگی دوونیا لەدۆستو دوژمن لەمەڕ بەرزی بیروڕاوێژی چەکدارانەو شۆڕشگێڕانەی بارزانیانو پێشەوا مستەفا بارزانی کۆڵنەدەر سەریان تێدا سووڕماوە.

بەوهۆیەوە نەتەنیا ئابڕو شەرەفی شۆڕشگێڕانەی نەتەوەی کوردیان کڕیوە بەڵکو دەرسێکی مەزنی مرۆڤایەتیو بەرهەڵستو سەربەرزی بوو، بۆهەموو تێکۆشەرانی خەبات کەری گێتی.

ئەو کردەوە شازو پڕ لەقارەمانێتیە بۆتە ئاڵای سەربەخۆیی بیروباوەڕی نەتەوەی کوردو بەو پەندە قووڵو جوامێرانەیە نەتەوەی کوردی بەدونیای ڕاگەیاند کە: " پۆلێکی سیاسیو چەکداری

www.pertwk.com

یەکگرتوو، ژیرو پتەو لەژێر سێبەری بیروڕاوێژی مرۆڤێکی فیکری و جەنگی ئەو توانی نەتەنیا لەگەڵ لەشکرێکی پرچەك و چۆڵی دەوڵەتێك بەربەرەکانی بکات و ڕوسوورو سەربەرز سەرکەوێت. بەڵکو توانای ڕوخاندن و تێکدانی ئەو حکومەتانەشی هەیە کەبە هەموو چەك و چۆڵ و تفاق و پارەیەك لەلایەن دەوڵەتە گەورەکانی ئیستعماریش یارمەتی بکرێن.

بەڵام زۆر لەسەرۆك و ڕابەرانی ئەحزاب و دەستە سیاسیەکان کەلەمەڕ بەهەڵەچوون لەسەر بیروباوەڕی ناوخۆوە لادان لەڕێبازی کردەوەو عەمەلی شۆڕشگێڕانەو چەکدارانەو لەڕۆژو کاتی تەنگانەو پێویستدا دەستەو ئەژنۆ لەدوژمن ڕادەمێنن. داماوو کەساس و "بەستەزمان"و "حەپەساو" و خۆیان بۆ گەل و حیزب بێکەڵك و سوود دەهێڵنەوە لێرەدا، پێویستە بەسەربەرزیەوە بڵێن کەزۆربەی ئەو هەڤاڵانەی کەلەماوەی حەڤدەساڵی ژیانی ڕابردووی حیزبمان خاوەن بیروڕاوێژێکی ژیروپتەو، خاوەن مەسئولیەت و ئەرك و خاوەن قەڵەم و دڵ وەدەرونێکی خاوێنی مرۆڤایەتی و کوردایەتی بوون. لەماوەی ئەو 19ساڵەی خەباتدا. بیروکردەوەی سەرۆکی فیکری بارزانیان لەیاد نەکرد. هەر ئەوانەی ئاڵای: یەکێتی، خەبات، سەربەخۆی و دیموکراتیان لەدەست دوژمن ڕفاندو کۆڵان بەکۆڵان. شاربەشارو پایتەخت بەپایتەخت لەسەر شان وشەپیلکی خوێناوی خۆیان ڕاگرت و پاراستیان تاگەیاندیانە سەر لوتکەی شاخەکانی زاگرۆس و لەناو دڵ وهەناوی دووهەمین کۆنگرەی ح.د.ك بەرزیان کردەوە.

لەناو نوێنەرانی کۆنگرەدا. کەم نەبوون ئەوانەی کەلە زیندان و ڕەشەچاڵەکانی تاران وەك" قزڵ قەڵا" و "لەشکری دووی زەرهی" و "قەصری قاجار" جەزرەبەو ئەشکەنجەو چەرمەسەریان کێشابوو هەزاران کۆسپ و کوێرەوەری و هەڕەشەوگوڕەشەی دوژمن سەربەرزی و ژیری و بیروباوەڕی مرۆڤایەتی و کوردایەتی وانی تێك شکاندبوو.

<u>لادانی کۆمیتەچیەکانی حیزبی تودەی ئێران.</u>

هەروەها لەکۆنگرەدا کەم نەبوون ئەو نوێنەرانەی کەبەبیرو کردەوەی خۆیان شاهیدی زیندوی لادان و بەهەڵە چوونی سەران و ڕابەرانی حیزبی تودەی ئێران لەدەوری هاتنە سەرکاری حکومەتی ڕەشی" ڕەزم ئارا" و بەربەرەکانی لەگەڵ دروشمی "میللی کردنی نەوت" و تورهەڵدانی نفوزی ئابوری و سیاسی ئیستعمار ئینگلیز لەنێوان "دکتور محمد مصدق" و هاوڕێ و هاوخەباتەکانی وی لە" جەبهەی میللی" یان دەکرد. وەلەکاتی تەنگانەو گرنگی مێژووی و نەتەوایەتی دا بەدروشمی چەوت و چەپەڵ و نالەبار ئاوایان بەکورگەی ئاشی دوژمنانی سوێندخۆری نەتەوەکانی ئێراندا دەکرد.

لەکاتی گرنگدا کەدکتۆر مصەدەق بۆ بەربەرەکانی لەگەڵ میلیتاریزم و دیکتاتۆری لەتەواوی حیزب و دەستەکانی سیاسی لەناو "مەجلیسی شورای میللی" دا داوای دەکرد کەهەموو لەڕێگای

www.pertwk.com

خەباتی نیشتیمانی یەك بگرن. زۆربەی سەرانی ئەو حیزبە لەباتی تێکەڵبوونو خۆتێکێشان لەخەباتی گشتی نەتەوەکانی ئێران گوێیان بۆ زرموهوڕی چەکمەی دیکتاتۆری " ڕەزم ئارا" شل کردبوو. هەر ئەو لادانە ڕابەرانی ح.ت ئێران لەکۆنگرەی 2 هەمی حیزبی تودە بەکەموکورتی بڕیاری لەسەر درابوو بو بەهۆی هەڵوێستێکی چەوتو نەوایەتی ئێران، بەسەرۆکایەتی موصەدەق بوو ئەو حیزبەی کەچەندییەتی کۆمەڵایەتییەکی باشی پێك هێنابوو. بەڵام لەمەڕ چۆنیەتی شۆڕشگێڕانەی حیزبی داماو کەساس کەوتبوو و لەڕۆژی تەنگانەو پێویستدا شعوروفامی دیتنەوەی ئەو "…. ئاڵقەزنجیرەی کەبە هۆی وەدەست هێنانی ئەو. تەواوی لەشی زنجیرەکە ڕادەکێشرێت..." نەیان بوو.

مەسەلەی جوتیارو گیروگرفتی ئەرزی.

کۆنگرەی لەسەر وەزعی ڕەشو ناکۆكو ژیانی نالەباری جوتیارو توێژە زەحمەتکێشەکانی لادێ بڕیاریدا کەگۆڕانی ژیانی تاڵو پڕ لەنەگبەتی ئەوان پێویستە بەبیروڕاوێژێکی تێبینانەی زانستی چارەبکرێت.

زەویوزارو ئاووبەرهەم. بەبێ هێزی باسكو کوێرەوەری جوتیارو ئارەقەی نێوچاوانی وی. هیچ کەڵكو سوودێکی لێ وەرناگیرێ، "دەرەبەگی" کەنیشانەی پاش کەوتوییو چارەڕەشی ئەبێ لەبنەڕەت ڕا هەڵقەندرێت ڕیفۆرمی (ڕواڵەت) ئەرزی کەنێوی "اصلاحاتی ئەرزی" لەنێو ئێراندا کراوەتە ڕاوێژوباو.

شێوەیەکی "ئاڵۆز" و تێکدانو هەڵوەشاندنی پەیوەندی زاڵمانەی نێوانی "ئەرباب" و "ڕەعیەت" لەئێراندا بەدەست تاقمێکی ناڕازیو ئیصلاح خواز پێشنیارکرا بۆ دامرکاندنی دەماری خەباتی شۆڕشگێڕانە لەناو جوتیارانو زەحمەتکێشانی لادێکانی ئێران. فئودالیزمو دەرەبەگی گەورە کەلە ئێران پاڵیوەپاڵی حکومەتی شاو ئیستعمار داوە وەختێك ژیانو ئاغایەتی خۆی لەمەترسیدا دیت دەستی بەفڕوفێڵو بەرهەڵست کرد تاگەیشتە ڕادەیەك کەبە یارمەتی شاو ئیستعمارو بێهێزی خەڵك توانی ئەركو تەقەلای ئەو تاقمەیەی کەڵكو سوود بکاو لەزۆربەی جێگاکان نەتەنیا لەشوێنی داندراوی خۆی لایدا بەڵکو بۆ سەرکوت کردنو ئاژاوە نانەوە (لە-ناوخانو دەرەبەگەکانی قەشقاییو بوێر احمدیو مەسەنی لەفارس)و دووبەرەکیو تەفرەقەی سیاسی (لەناو خانو دەرەبەگەکانی کوردستان)و هەروەها بۆ سەرخستنو لاواندنەوەی دەرەبەگەکانی (ذوالفقاری لەزەنگان) نەخشەی شەیتانی خۆی عەمەلی بکات بێئەوەی کەتوێژی جوتیار بەئاواتی خۆی بگات. لەهەندێ جێگا کەزۆر بەکەموکورتی بەشێوەیەکی وەپاش کەوتوو پارچەزەوییەکیان بەسەر جوتیاردا دابەش کردووە لەبەرئەوە کەخۆی ئازاد نییەو لەژێر سێبەری حکومەتێکی دڵسۆزو نیشتیمانیدا نییە هیچ دواڕۆژێکی ئەمینو ئاراوەو بەختیارو کامەران شك نابات.

www.pertwk.com

شێوەیەکی شۆڕشگێڕانە دابەش کردنی زەوی زارو لەبەین بردنی پەیوەندی زاڵمانەی "ئەرباب" و "ڕەعیەت" کەبۆ ح.د.ك لەپێشدایە بەلێکدانەوەیەکی قووڵ ووتی بینێکی نەتەوایەتی بەستراوەتەوە بەڕزگاری سەرزەمینی کوردستان لەدەست داگیرکەرو چەوسێنەرو گەڕانەوەی زەوی‌وزار بەخاوەنی ئەسڵی کە 90٪ دانیشتوانی کوردستان پێك دەهێنن‌و ئەو لە 90٪ ڕەگ‌و پێست‌و لەش‌و خوێن‌و ئێسکی حیزبی دیموکراتی کوردستان یان پێکەوە ناوە.

کۆنگرە دەری بڕی کەتەنیا حزبێکی شۆڕشگێڕ بەهۆی دامەزراندنی حکومەتێکی دیمکراتی ڕاستەقینەی نەتەوایەتی ئەتوانێ ئاساری زوڵم‌وزۆرداری کەهەزاران ساڵە باوە لەبین ببا جوتیار وەرزێری کورد خاوەن زەوی‌وزارو سەربەخۆو ئازادو بەختیار بکات.

ئاغاوەت‌و عەشیرەتە نیشتیمان پەروەرەکان پێویستە تاگەیشتن بەحکومەتێکی دیموکراتی‌و نیشتیمانی کورد. هەڵوێستی خۆیان بەرانبەر بەڕێوو شوێنی سیاسی‌و ئابوری حیزبی دیموکراتی کوردستان بەکردەوەو کردار لەئاست چینی زەحمەتکێش‌و کوێرەوەری کێشی دێهات ڕووناك بکەنەوەو خۆیان نەکەنە داردەست‌و وەرگێڕکەی حکومەتی بۆگەنی شاو ئیستعماری رزیوی بێگانە.

حزبی دیموکراتی کوردستان لەجیاتی "اصلاحاتی ئەرزی" بی‌جێو رێشا"شۆڕشی ئەرزی" یانی ڕزگاری یەکجاری‌و پتەوی خودی جوتیارو سەرزەمینی بن پێی جوتیارو گشت دانیشتوانی کوردستان دەخاتە بەرچاو. هەروەکی ئەوڕێبازە لەپرۆگرام (مەرامنامە)ی حزبماندا بەجۆری خوارەوە دەنوسێت:

"...حزبی ئێمە سوودی‌خۆی لەوەدا دەزانی کەلەڕێگای خەبات‌و ڕزگاری‌کوردستان لەخان‌و خاوەن مڵکەکانی بەشەرەف‌و کورد پەروەر بگیرێتەوە کەپشتی "حکوومەتی تاران" بەتەواوی بەردەن‌و بەدڵێکی خاوێن‌و بیروباوەڕی کوردانەوە خۆیان لەباوەشی دایکی نیشتیمان‌و ڕێبازی کوردایەتی بهاوێژن‌و پاڵ‌و پاڵی حیزبی دیموکراتی کوردستان حیزبی ڕزگارکەرو شۆڕشگێڕی نەتەوەی کورد بدەن‌و دەستی خەباتی ئەندامانی حیزب لەدەست گرن‌و بۆ ڕوخاندنی ئیستعمارو " حکومەتی تاران" لەکوردستان‌و سەرتاسەری ئێران هاوخەباتی حیزبمان بن جابۆیە ح.د.ك لەمەڕ ئیصلاحاتی ئەرزی لەکوردستان بەشێوەیەکی کۆمەڵایەتی‌و زانستی کوردانە هەنگاو هەڵدەهێنێ.

ح.د.ك لەسەر ئەو بیروباوەڕەیە کەزەوی‌وزارو کشتوکاڵ‌و داروەوەن‌و ئاووکانی کوردستان مافی نەتەوەی کوردەو مافی ڕەنیوهێنان‌و دابەشینی ئەرز بەتایبەتی لەمافە تایبەتیە هەرەگرنگەکانی حکومەتی دیموکراتی کوردە کەبەهۆی بەڕێوەبەرانی ح.د.ك وە وەدی‌دێت.

ئەوکاتەیە کەحاکمەیەتی نەتەوایەتی‌و حیزبی دیموکراتی کوردستان بەشێوەیەکی دادپەروەرانە ئەرزو ئاو وزەوی‌وزارو داروداستان دا دەبەشێت.(مادەی 39– بەندی نۆهەم – بەشی شەشەم).

لەمەڕ ناوەندیەتی حیزب.

www.pertwk.com

کۆنگرە دەری بڕی کەبەهۆی فشارو گرتن‌و بڕین‌و نەبوونی هەل‌وفرسەت ح.د.ك نەیتوانیوە کۆنگرە پێك بێنێت‌و خاوەن مەرکەزییەتێکی قانونی هەڵبژاردەی کۆنگرە یانی کۆمیتەی ناوەندی‌و خاوەن قانون‌و یاسای حیزبی یانی پرۆگرام ببێت. هەر بەو بۆنەیەشەوە ح.د.ك دوچاری گەلێك لادان‌و بەهەڵەداچوون‌و گێرەشێوێنی ئەندامان‌و هێندێك لەکادرەکانی خۆی بوە: "چەپ گەری" و"ڕاست گەری" سەردەمانێك ناکۆکی‌و نالەباری لەناو حیزب خستبۆوە. ڕابەرانی حزب هەر گیروگرفت‌و دەرچوون لەشوێنی خۆیان‌و بەندنەبوون لەجێگایەکی تایبەتی‌و هەروەها دەربازبوونی هەندێك لەهەڤالانی ڕابەر بۆ ناوچەی ترو گواستنەوەی قۆناغی خەبات. جاروبار بۆتە هۆی شێوەیەکی کاری فەردی.

بێجگە لەکەم‌وکوڕی سازمانی‌و گیان‌ولەشی حزب لەلایەن دوژمنانی جۆربەجۆرو ڕەنگ بەڕەنگ. وەبەرشالاو لێدان دراوە لەلایەك ئیستعمارو حکومەتی ((شا)) بۆ تێکشکاندنی لەشی ح.د.ك زۆربەی فشاری دڕندانەی خۆی لەڕێگای جەزرەبەی زیندان‌و کوشتن‌و بڕین‌و جاسوسی‌و .... بەتەواوی هێزە ڕەشەکانی خۆیان ویستویانە لەشی حیزبی ئێمە زامارو بریندارو درماوی بکەن.

لەلایەکی ترەوە دوژمنانی بیروباوەڕی حیزبی بەپڕوپاگەندەو درۆودەلەسەو کڕین‌و بەهەڵەبردنی هەندێك ناسراوی ڕووڕەش کەوەختی خۆی بە"گرنتیك" سەری خۆیان بۆ خزمەتی سازمانی" ئەمنیەت" شۆڕکردەوە. وەلەکاتێکدا هەم لەتورەکەیان دەخواردو هەم لەئاخوڕ .وەگەلێك کارەساتی دیکە. ویستویانە گیانی حیزبی ئێمە دووچاری مەترسی‌و ئازارو عەزاب بکەن. وەبۆ تێکدانی ڕیزی حزب لەهیچ گێرەشێوێنیەکی چەوت‌وچەپەڵ کۆتاهی‌و درێغیان نەکردوە.

ئەو دوو چەشنە دوژمنانە گەرچی لەدوولاو لەلایەن دووتاقمی ناجۆر لەگیان‌ولەشی حزب بەردرابوون بەڵام مەبەست‌و ئامانجی هەردوکیان لەناوبردن‌و کوژاندنەوەی ئاگری خەباتی ح.د.ك بووە. کەئەو ئاواتەی خۆیان دەبەنە بن گڵ‌و ژێر قەبری.

کۆنگرە بڕیاری" لێبورین‌و بەخشینی" ئەو تاقمە کوردپەروەرانەی دەربڕی کەهەست‌و دڵ‌ودەرونی بیروباوەڕی کوردایەتیان پاك ماوەتەوە. بێجگە لەوکەسانەی کەبە جاسوسی‌و خیانەت دەستیان ئاڵودە کردوە. ڕێگای گەڕانەوەو لێبورین بۆ ئەو دەستە کوردپەروەرانە کراوەتەوە کەپاش دەربڕینی پەشیمانی‌و هۆی بەهەڵەچونیان لەکارەساتەکانی ڕابردوو بەدڵ‌ودەرونێکی خاوێن‌و بیروباوەڕێکی تازە خۆیان لەباوەشی ح.د.ك باوێژنەوە.

مەسەلەی نەتەوایەتی

کۆنگرە لەسەر مەسەلەی نەتەوایەتی بەشێوەیەکی تایبەتی‌و بەرژەوەندانەو تێبینێکی زانستی دوا، نەتەوەگەری‌و زوڵم‌وزۆرداری نەتەوەیەکی بەدەسەڵات‌و لەسەرحوکم بەسەر نەتەوەکانی تری ئێران (کەلەمەڕ سەرزەمین‌و عەرد هاوبەشێکی گرنگیان هەیەو هەرکامیان خاوەن زمان‌و مێژوو

www.pertwk.com

خورەوشتو لیباسو ئاکارو سوننەتی تایبەتین) لەمێژ زەمانەوە لە"ئێران" باو بەردەوام بووە.
"انقلابی مشروطیت" تەنیا مەبەستی تێکدانو سەرنوخونکردنی پاشایەتی قاجار نەبوو، بەڵکو هەڵوەشاندنی دەسەڵاتو زۆرداری حکومەتی "مەرکەزی" یانی ئاغایەتی نەتەوەی زاڵ بەسەر نەتەوەکانیتری خستە بەرچاو، بەڵکو داوای هاوبەشێکی ڕاستەقینەی نەتەوەکانی لەناو حکومەتی تاران دا دەکرد، (بۆ ڕێكوپێك خستنی حکوومەتێکی دیموکراتیو برایەتی هەموو نەتەوەکان لەمەڕ کاروباری سیاسیو جەنگیو...هتد) هەروەها سەربەخۆییئەتەوەو قەومەکانی "ئێران" کەبریتییە لە"ایالتو ولایت" بوون. بەشێوەیەکی گرنگ خرایە ناو قاڵبی قانونەوە بەناوی "قانونی اساسی ئێران" هەروەها مەبەست لەمافی هێنانە سەرکاری " ئەنجومەنی ایالتیو ولایتی" لەقانونی ئەساسی کەبەرهەمی خوێناوی "انقلابی مشروطیت"بوو، وەدیهێنانی ئەو ئاواتە مەزنەی سەرەوە بوو کەلەناو دەوڵەتەکانی ئەوروپادا بە AUTODETERMINATION , AUTONOMIE لەقەڵەم دراوە.

پاش لەناوچوونی بەرهەمو سەمەری "انقلابی مشروطیت" بەتایبەتی دوای کۆتای1299 هێنانە سەرتەختی پاشایەتی ڕەزاخان بەدەست ئیستعمار، نەتەنیا نەتەوەکانی کوردو ئازربایجانو عەرەب. بەڵکو خودی نەتەوەی "فارس" کەبناغەی زۆرداریو دیکتاتۆری پاشایەتی لەتاران لەسەر سنگی ئەو دامەزراوە، نەتەوەکانی تری دەچەوساندەوە، دوچاری ڕوڕەشیو کەساسیو زوڵمو زۆری کرد.

شاو هەیئەتی حاکمەی تاران کەچڵکاوخۆرو نۆکەری ئیستعمارن، نەك گوێی خۆیان بۆلەکار خستنو وەدیهێنانی ئەو بەشە گرنگەی "قانونی ئەساسی" شل کردوە، بەڵکو بەتەواوی هێزی ڕەشو فروفێڵ لەهیچ بووختانو ساختەچیەتیو گێرەشێوێنی لەم بارەوە گوناهی ناکەن.

ڕوودانی جوڵانەوەی نەتەوایەتی کوردستانو ئازربایجان لەساڵانی 24–1325 . بێزاریان نیشان دان وەدەربڕینی هەستوقینی نەتەوەکان دژیدیکتاتۆری شاو حکومەتی تاران بوو.

بۆیەکەمین جار لەئازربایجانو کوردستان بەگوێرەی "قانونی ئەساسی" دەستیان کرد بەوەکارخستنی "ئەنجومەنی ایالتی ولایتی" وە وەدیهێنانی مافی نەتەوایەتی بەمانای AUTONOMIE (ئۆتۆنۆمی).

بەڵام، هەموو شاهیدبووین کەحکومەتی شاو ئیستعمار بۆ پارستنی تاڵانو خوێن مژی خۆیان. چ بەزمو ڕەزمێکی خوێناویو دڕندانەیان گێڕا، وەحازر نەبوون مافێکی نەتەوایەتی کەدەیان ساڵ لەمەوبەر بەهێزی چەکدارانەو شۆڕشو گەلەکانی ئێران قانوونی کرابوو، مەبەستی مافی (اتونومی – خودمختاری) بەشکراییو ڕووناکی تێدا گونجاندرابوو، بێننە دی.

پێویستە سەرنج بدرێت کەحکومەتی شاو ئیستعمار، نەك تەنیا لەم بابەتەوە، بەڵکو بۆبەشەکانی تریش لە "قانونی ئەساسی"نرخی بەرزەگایەکیشی بۆ قایل نەبوون.

وەختایەك حکومەتی میللی مصەدەق بۆ پاراستنی مافی گەلو حکومەتی خۆی (بەگوێرەی "قانونی ئەساسی" کە دەڵێ " شا حەقی نیە حکوومەت بکا. بەڵکو تەنیا حەقی شایەتی

هەیە.وەسەرۆك وەزیر لەبەرامبەر مەجلیس‌و قانون دا لێپرسراوە وەمەسئولیەتی هەیە. شایەتی مەقامێکی تەشریفایەتیەو تەواوی وەزیران لەبەرامبەر سەرۆك وەزیردا مەسئولن نەك لە موقابل شادا..") بیروباوەڕو کردەوەی خۆی بەدەرخست. هەموو دونیا شاهیدبوون کەئیستعمارو شا چڵکاوخۆرەکانی کارەساتێکی خوێناوی‌و چەوت‌وچەپەڵیان بەسەر حکومەتی میللی‌دکتۆر مصدق و گەلی ئێران هێنا.

جالێرەدا بەباشی‌و گرنگی ڕوون دەبێتەوە کە: هێنانەسەرکاری حکومەتێکی دیموکراتی لەئێران بەستراوەتەوە بە وەدی‌هێنانی مافی نەتەوەکانی ئێران وەئەو دوو مافە لێك ناپسێندرێتەوە.

ئەگەر هاتوو بەچاوێکی زانستی‌و کۆمەڵایەتی لەو بابەتە بڕوانین بەباشی دەرئەکەوێ کەپاش دامەزراندنی حکومەتێکی یەکگرتووی نەتەوایەتی‌و دیموکراتی لەئێران، فەرزو پێویستە کەتەواوی ئەو هەرێم‌و بەشانەی ئێران بەکوردو فارس‌و ئازربایجانی‌و عەرەب بەگوێرەی هەڵوێست‌و وەزعی تایبەتی نەتەوایەتی: –(کەبریتی‌یە لە: هاوبەشی زمانی‌و مێژوویی هاوبەشی ژیانی ئابوری‌و کۆمەڵایەتی– هاوبەشی سەرزمین‌وعەرد – هاوبەشی‌ئاکارو سوننەت‌و کارو خەباتی نەتەوایەتی...)ئەی مافی حوکم دانان‌و حوکم کردنی ناوخۆیی– مافی دانانی یاساکانی ئابوری‌و کۆمەڵایەتی‌و سیاسی‌و فەرهەنگی‌و..هتد – بەسەربەستی‌و سەربەخۆیی نەتەوایەتی وەدی بێت.

هەروەهامافی هەڵبژاردنی ژمارەیەك لەنوێنەرانی ژیرو تێگەیشتوو خاوەن بیرو ڕاوێژ لەهەر نەتەوەیەك بۆ دانانی پارلمانێکی خۆ وڵاتی‌و حوکم ڕەوای نەتەوایەتی. چ بەنێوی حکومەتی ئوتۆنۆمی‌و چ بەنێوی حکومەتی فیدراڵی(یەکگرتوو) کاروباری سیاسی‌و کۆمەڵایەتی‌و فەرهەنگی‌و....نەتەوەی خۆی بەڕیوەبەریت. هەروەها نوێنەرانی تایبەتی ئەو نەتەوانە لەحکومەتی مەرکەزی‌و لە"پارلمانی گشتی نەتەوەکان" بەشدارو خاوەن مافی تایبەتی‌بن.

ڕێگای ڕزگاری‌و خۆش بەختی‌و بەرزێتی"ئێران" و تەواوی ئەو وڵاتە زڕنەتەوانە(کثیر الملە)بەلێك دانەوەو حەل کردنی "مەسەلەی میللی" بەو شوێن‌و ڕێبازە گرنگانەی ح.د.ك بەستراوەتەوە کەلەمادەکانی 4و5 پرۆگرام دا بڕیاری لەسەردراوە.

جابۆیە ح.د.ك لەکۆنگرەدا بۆی وەدەرکەوت لەمەڕ وەدی‌هێنان‌و ڕووناك کردنەوەی ئەو حەقیقەتانەی سەرەوە. ئەبێ لەتەواوی حزب‌و دەستە سیاسیەکانی پێشکەوتوو. وەلەگشت گەلەکانی ئێران بگێڕێتەوەوداوا بکاکە: لەپێناوی‌پەیوەندیەکی پتەو وبنەڕەت داری نیشتمانی. وەتێبینی‌و بیروڕاوێژێکی دونیا پەسند– دەستی شۆڕشێکی چەکدارانە بدەنە دەست یەکترو لەڕێگای هەڵوەشاندن‌و تێك‌وپێکدانی بناغەی زوڵم‌وزۆرداری حکومەتی ڕەش‌و چەپەڵی شاو ئیستعمار. هەل‌وفرسەت لەدەست نەدەن.

دووهەمین کونگرەی حزبی دیموکراتی کوردستان

کۆمیتەی ناوەندی

سەرماوەرزی 1343 (نوامبر 1964)

www.pertwk.com

بەیانێکی چەکدارە شۆڕشگێڕەکانی حیزبی دیموکراتی کوردستان
لەمەڕ چۆنیەتی وەزعو کارەساتە خوێناوییەکانی کردەوەکانی دیکتاتۆری شادا

تاقە پێشڕەوە شۆڕشگێڕەکەمان ((حیزبی دیموکراتی کوردستان)) کەحیزبێکی عیلمی شۆڕش بووەو ڕابەریکەری ڕاستەقینەی کۆمەلانی خەڵکی کوردستانە بەتایبەتی باربوارو بەدیهێنەری داخوازیە بنەڕەتیەکانی چینە چەوساوەو ڕەنج کێشەکانەو دامەزرێنەری کۆماری میللی کوردستانەو هەمیشە وەك قەلایەکی نەڕوخ لەمێژووی ژیانی سیاسییدا لەکۆڕی خەباتی شۆڕشگێڕانەدا بەردەوامو هۆشیارانەتر لەجوڵانو گەشەو پەرەپێدراو پێشکەوتنی زانستی کۆمەڵایەتی بەرەو پێشەوە هەنگاوی هەڵهێناوەتەوە لەپێناوی سەرخستنیو پێشخستنی مافەکانیو نیشتیمانیو دیموکراتیەتی خەڵکەکانی ئێران دا.

حیزبمان.. بەپێی خەسلەتو هەلوێستی واقیعی شۆڕشگێڕانەی زۆرچالاك و هۆشیارانە بەئەرکی ڕاستەقینەی ڕێبازی لەبارەی ڕوداوو کارەساتەکانی گرنگی بزوتنەوەی گشتی گەلانی ئێران بۆبەدیهێنانی شیعارەکانی دیموکراتیکی هێزەکانی شۆڕشگێڕ ڕاپەڕیوەو بەسەدان دڵسۆزو ئەندامی تێکۆشەرو هەڵکەوتوی لەو ڕێبازە شۆڕشگێڕانەدا توشی سزاو ئازاردانی جۆراوجۆر بەتایبەتی لێدانو گرتنو ئیعدام هاتون. هەروەها ئێستاش زیندانەکان ئاخندراون لەڕۆڵەکانی نیشتمانیو لەژێر دڕندانەترین شێوەی حوکمی تیرۆری قەرەقوشی نیزامیو ساواك دا بە چاوەڕوانی مەرگەوەڕا گیراون کەزۆربەیان جوتیار. کرێکار. قوتابی. مامۆستایانی نیشتمانیو ئاینین.

کۆمەلانی خەڵکی کوردستان بۆپاراستنیانو بەدیهێنانو پێشخستنی پێداویستیەکانی ژیانی کۆمەلایەتی وەهەروەها پشگیریو بەرگری لەتالانو کاولیەتی ولات و ڕامالینو پلیشانەوەی دەستەلاتی خوێنمژانەی کۆنەپەرستان بەداگیرکەرانو ئیمپریالیزمیشەوە هەرگیز لەخەباتی شۆڕشگێڕانە ڕانەوەستاوە.

سەرەڕای پیلانو فروفێڵو پەلاماردانی خوێنرێژانەوە هەلی تیرۆری قەرەقوشی دامودەزگاکانی سەربازیو جاسوسگەری هێزەکانی دوژمن ڕێکخراوە بەنیازی بەرهەڵستیو دامرکاندنەوەی شەپۆلی بەتەوژمی بزوتنەوەو ڕاپەڕینەکانی شۆڕشگێڕانەی کوردایەتیشمانەوە. جگە لەهەڵوێستی گێرەشێوێنانەی خائینانەی هەلپەرستیش بۆ ئامانجەکانی تایبەتی لەژێر چاودێریو هەڵوێستی بارزانیدا بۆ بەهەڵەدانو شێوانو تێك دانی ڕێبازو هەڵوێستو ڕاستەقینەی بزوتنەوەی ئازادیخوازانە بەتایبەتی بوونی سەربەخۆیو پرستیژی پێشڕەوە شۆڕشگێڕەکەمان کەڕاستەوخۆ یاریدەدەری پیلانەکانی ئیمپریالیزمو پەیمانی سنتویە لەدژی بزوتنەوەی شۆڕشگێڕانەی گەلانی پێشکەوتوی ڕۆژهەلات بەگەلی کوردیشەوە.

www.pertwk.com

بەلاّم بەپێچەوانەی نەخشەکانی ئیمپریالیزم‌و شای خائین‌و خوێن ڕێژو هێلانەی پیلان گێران‌و مەزهەرو پارێزگاری ڕژێمی دەرەبەگیەت هەروەها ڕاگیرگەری سەنگەرەکانی ئیمپریالیزمیشەوە زۆتر خەڵکەکانی ئێران خەبات‌و تێکۆشانی شۆڕشگێڕانەیان ڕێك‌وپێك‌و پتەوتر ڕێك دەخەن بۆ پێشەوەو کلّپەوبڵێسە هەڵدەگیرسێنێ بۆ پێکەوە تێك گرێدان‌و یەکخستنی خەباتی هاوبەشی وەپێکهێنانی بەرەی یەکگرتوی نێوانی هێزەکانی واقیعی گشتی لەپێناوی بەدیهێنان‌و سەرخستنی حکومەتێکی شۆڕشگێڕی ئیئتلافی نەتەوەکانی ئێران بەسەلماندن‌و چەسپانی حکومەتی (خودموختاری) کوردستانیشەوە. سەبارەت بەو ئامانجەشەوە بەزەبری کوشت‌و بڕو هەڵی تیرۆری خوێن ڕێژانەو هێرش‌و سیاسەتی فاشستی گەڕانەوە هەرجۆرە داخوازی بزوتنەوەیەکی حەق خوازانای گشتی‌و تایبەتی کۆمەلاّنی خەڵکی کوردستان لەلافاوی خوێن هەڵدەکێشن هەربەو هۆیانەشەوە مل هوڕانە خەباتی چەکدارانەیان سەپاند بەسەر خەڵکی کوردستاندا لەپێناوی پاراستنی شەرەف‌و گیان‌و پرستیزو بەدیهێنانی مافەکانی دیموکراتی گشتی‌یە.

هەڵگیرسان‌و پارستن‌و پێشخستن‌و سەرکەوتنی شۆڕش بەپێی قانونەکانی عیلمی کۆمەلاّیەتی وەمەرجەکانی تایبەتی گۆڕینی کۆمەڵ وەعەمەل هێنانی توانای تەتبیق کردن‌و زانین‌و تێگەیشتنیان دەتواندرێت بەئامانج بگات. شۆڕشی ڕاستەقینە ڕزگاری‌کەرو پێشخەری ژیانی کۆمەلاّیەتی‌یە هەروەها ڕوداوێکی گرنگی کۆمەلاّیەتیشە کەمەرجەکانی هەڵگیرسان‌و سەرکەوتنی لەناو کۆمەڵدا پێ‌دەگات. شۆڕش لەپێش هەموو شتێکدا پتر خەباتێکی سیاسی‌یە نەك نزامی واتە لەجەوهەردا درێژەپێدانی سیاسەتە بەجۆرێکی چەکدارانە بۆ بەدیهێنان‌و سەرخستنی ئامانجەکان.

ڕاپەڕینی چەکدارانەی ئەم جارەشمان کاکڵەو پوختەی ئاڵقەی زنجیرەی ڕاپەڕین‌و شۆڕشەکانی تری خەڵکی کوردستانە هەروەها پێکەوە لێك گرێدان‌و هەڵکێشان‌و نەپساوەی بزوتنەوەی شۆڕگێڕانەی خەڵکەکانی ئێرانیش بەتایبەتی مەزهەرو سەرچاوگەیەکی بنچینەییە بۆ خەباتکەرانی ڕاستەقینە لەپێناوی ئامانجەکانی گشتی‌و تایبەتی نەتەوەکانی ئێران بەگەڵی فارس‌و ئازەرو عەرەبەوە هەروەها ڕاستەوخۆ هاوپشت‌و یارمەتی‌کەری گرنگ‌و بەهێزە بۆ گەلانی ڕۆژهەلاّت لەخەباتی شۆڕشگێڕانەیاندا لەدژی پیلانەکانی ئیمپریالیزم. هەربۆیەشە ئەرکی گرنگ‌و پێویستی هێزەکانی شۆڕش گێڕی جیهان‌و گەلانی ڕۆژهەلاّتە بەهەموو هێزوتواناوە چالاکی بنوێنن بۆ یارمەتی پشتیوانی کردنی مادی‌و مەعنەوی ڕاپەڕینە شۆڕشگێڕەکەمان کەمەزهەرێکی بوژانەوەو گەشەپێدان‌و یەکخستن‌و بەگڕوجۆش دانەوەی بزوتنەوەی شۆڕشگێڕانەی گشتی خەڵکەکانی ئێرانیشە.

کۆمەلاّنی خەڵکی کوردستان بەتایبەتی (.) چۆنیەتی هەڵی تایبەتی‌و گیروگرفتەکانی ڕێبازی خەباتی کوردایەتی‌و (.) خەباتی سیاسی بۆیان ساغ‌و یەکلا بۆتەوە تەنیا بەخەباتی چەکدارانەیە ئامانجەکانی ڕاستەقینەکانی خەڵکی بەتایبەتی جوتیارانی کوردستان بەدڵ‌وگیان پێشوازی‌و

www.pertwk.com

پاڵپشتی بزوتنەوە چەکداریە شۆڕشگێڕەکەیان وەلەپێناویدا فیداکاریو چالاکی دەنوێنن. چۆنیەتی ئەهەمیەتە گرنگەکانی ئەو ڕاپەڕینە چەکدارە شۆڕشگێڕییە کەبۆ بەرگریو بەگژداچوونو ڕامالینی دەستەڵاتی ستەمو چەوساندنەوەی حکومەتی گەندەڵی شایەتی بەئیمپریالیزمو سنتوشەوە لەپێناوی حکومەتێکی شۆڕشگێڕی خەڵکەکانی ئێران بەگەڵ کوردیشەوە، بەتایبەتی شەڕە قارەمانیە خوێناویەکەیەکانی چیای(سبی سەنگی)مەنگوڕان بەئەفسەرو سەرەك جاشەکانیشەوە وەك صالح شوان. سیروان بنی عامر. ریحانی.. لەناوبرانو. بۆیە سەرنجی دڵسۆزانی ڕاپەڕینە چەکداریە شۆڕشگێڕەکەمان بۆ هێندێ لەو پەلامارە سەرکەوتوانەی ئەو 4 مانگە ڕائەکێشین....

1-لەڕۆژی 28/ی پوشپەڕی 1347 ڕێکەوتی 19/ی ژوئیەیە لەدێی سەرشیوی ئاغەلان نزیکی شاری سەردەشت لەسەعاتی 11ی بەیانی تا 7ی دوای نیوەڕۆ پێشمەرگە دلاوەرەکانمان پەلاماری هێزێکی دوژمنیدا کە ژاندارمو جاشە خائینەکان بوونو بەنیازی تەعقیبات دەخولانەوە. لەو شەڕە گرنگە هەشت سەعاتی خایاندو دەوری هەرە گورجوگۆڵی ئازایەتییان پیشاندا لەبەر هەیبەتی دلێرانەیان هێزی بەکرێگیراو دوچاری سەری لێشێوان وەشێت گەری هاتو توانای بەرهەڵستیو بەرگرییان لێبڕا بەهەڵەداوان هەڵاتنو خزانە ناو خاوخێزانی ئاواییەکەوە هەتا حکومەتی دیکتاتۆری نیزامی نەیتوانی بەهاواریان بگات، لەئەنجامی ئەو شەڕە خوێناوییەدا پانزە جاشو ژاندارم کوژران بەسەرەك جاشی خائین (هەڵمەتیشەوە) هەروەها 6 برینداریشیان هەبوو بەتایبەتی هێلیکۆپتەرێکی نیزامیش کەبەنیازی هەڵڕژانی جاشی تر بۆ تێکشکاو فڕۆکەوانەکەش بریندارکرا وەدەستکەوتمان 10 چەکی بڕنەو وەیەکی ئەمەریکی بو.

2-لەڕۆژی 25/ی گەلاوێژ یانی 16/ی ئوتی 1968دا لەبەندەنی ڕەزیران شارێگەی شەقامی مهابادو سەردەشت تاقمێکی 40 نەفەری ژاندارم کەسەرشێتانەبۆ تەعقیبات دەخولانەوە لەسەعات 4ی دوانیوەڕۆدا کەوتنە بەر هەڵمەتی پێشمەرگە شۆڕشگێڕەکانەوە لەئەنجامی پەلاماردانی دلێرانە ژاندارمێك کوژراویەکی تریان رئیسی پۆست (شفامقدم) بریندارکرا هەروەها دوانشیان یەخسیرو بەحورمەتەوە ئازادکرانەوە بەڵام حکومەتی گەندەڵی نیزامی هەردوکیانی ئیعدام کرد. ئەوانە سەرباز بوون خرابوونە گاردی ژاندارمرییەوە ئەوانی تریشیان بەجۆرێکی زۆر ترسنۆكو سەرشۆڕانە هەڵهاتنو هانایان بردە بەرخاوخێزانی چاردنیشینەکانەوە بونە هۆی لۆمەو گاڵتەوگەپی ژنو منداڵەکانیشەوە. هەروەها دەستکەوتمان 3 چەك بوو وەپێشمەرگەکانیش سەرکەوتوانە بێهیچ زیانێ گەڕانەوە.

3-لەڕۆژی 15 گەلاوێژی 1347 ڕێکەوتی 6ی ئوت لەسەعاتی 9/5 بەیانی تا 8/5 ئێوارە یانی 11 سەعات لەئاوایی شەڵماش پەنا شاری سەردەشت تاقمێك لەهێزە شۆڕشگێڕەکانی حیزبمان پەلاماری هێزێکی 500 نەفەری سەربازەکانی ستونی عملیاتو ژاندارمی جاشە خائنەکانیدا کەبۆ

www.pertwk.com

شەڕی پێشمەرگەهاتبون. لەو شەڕە گرنگەمێژوویەدا شۆڕشگێڕەکان زۆر چاپوك‌و دلێرانە هەڵمەتی هێزی بەکرێگیراویان دا وەبەتوندو تیژیەوە خستیانە ژێر گەمارۆدانەوە بۆ یاریدەدان‌و ڕزگاری هێزی تێك شکاو لەگەمارۆدان هەموو هێزەکان بەژاندارم‌و جاشە دەرەبەگە خائنەکانی مەڵبەندی بانەو سەردەشت‌و دۆستەکانی ئالان‌و جاشەکانی محمد امین چیچویی خائینی مەرگەوەڕ بەهەڵەداوان ڕەبیچەك دران بۆ کۆڕی مەیدانی شەڕەکە جگە لەوەش هێزەکانی دوژمن پەنجاودوهەزار فیشەك‌و دەگولله تۆپیان تەقاند سەرەڕای ئەوە پێشمەرگە شۆڕشگێڕەکانی حیزبمان لەو شەڕەدا دەوری هەرە گرنگی دلێرانەیان نواندو زاڵبوون بەسەر هێزی دوژمن دا .وەلەئەنجامیش دا پترلە 40 جاش‌و ژاندارم کوژران وەهەروەها 40 یشیان بریندار کران وەلاشەبۆگەنەکانیان کۆکرانەوەو بەهێلیکۆپتەر بۆ مۆڵگەکانی سوپای خائینی گوێزرانەوە لەمەدا هێلیکۆپتەرێکی نیزامی دیکەش تێکشکاو فڕۆکەوانەکەی بریندار کرا. بەپێچەوانەی پڕوپاگەندەی دوژمنەوە تاتەنانەت پێشمەرگەیەکمان بریندار نەبووە.

چۆنیەتی ئەهەمیەتی زاڵبوونی شۆڕشگێڕەکان وەتێکشکانی هێزی بەکرێگیراو لەئێراندا بەتایبەتی کوردستان دەنگی‌دایەوە بۆتە هۆیەکی هەرەگرنگی شڵەژان‌و شێتگەری‌و هاری‌و تێك روخانی ڕوحیەو مەعنەویاتی هێزەکانی بەجاشە دەرەبەگە خائینەکانیشەوە.

4-ڕۆژی 10ی ڕەزبەر 2ی ئوکتۆبەری 968 لەچیای حاجی کێمی نێوان ئاواییەکانی کۆکەو چواردیوار نزیکی شاری مەهاباد لەسەعاتی 6ی بەیانییەوە تاشەشی ئێوارە یانی 12 سەعات پۆلێکی 8 نەفەری پێشمەرگە شۆڕشگێڕەکانمان لەشەڕێکەوە گلاند لەگەڵ هێزێکی 3500 نەفەری سەربازەکانی ستونی عملیات‌و ژاندارم‌و جاشە خائینەکان وێڕای شەش تانك‌و 3 تەیارەی ویجێت کەبۆ ئەو مەبەستە گلاوانە کۆکرابونەوە سەرەڕای هێزی زۆروزەبەندی دوژمن بۆمباو گوللەبارانی سەنگەری پێشمەرگەکانی.. نەفەرێك لەهێزی دوژمن بریندارو کوژران وەبە هێلیکۆپتەر بۆ مۆڵگەی سوپاکەی خانی گوێزرانەوە. هەروەها هێلیکۆپتەرێکی تری سەربازیش تێکشکاو خرایە هەردەوە.

لەئەنجامی ئەو شەڕە خوێناوییەدا بەهۆی بۆمبارانەوە سەیید فەتاح علی گەلە. دەروێش عوسمان شەهیدکران. دوژمنە خوێن ڕێژەکان بۆ نیشاندانی ترس و تۆقان لەدژی خەڵکی حەق خوازمان تەرمی شەهیدەکانیان لەشاری مهاباد هەڵواسی (.) دوژمن خەڵکی شاری قارەمان بەگشتی خرۆشان‌و کەوتنە جموجۆڵ‌و ڕاپەڕین‌و داخستنی‌دوکان و بازاڕەکان تورەیی‌و ناڕەزایەتی وەبەهۆیەوە توانیان تەرمی شەهیدان بستێننەوە سەربەرزانەو بەحورمەتانە لەگۆڕستان بیان نێژن.

هەتابۆ بەرهەڵستی ئەو ڕاپەڕینە هێزەکانی دوژمن ڕژانەناو شارەوە سەرەنێزەکانیان ئاراستەی خەڵکی‌کرد. دانیشتوانی ئەو ناوچەیە بەشارو دێهاتەوە چۆنیەتی ڕودانی ئەو شەڕە قارەمان گەریەو هەروەها ڕاپەڕینی خەڵکی شەرافەتمەند لەدژی ڕەفتاری وەحشیانەی دوژمنەکان هەرگیز

www.pertwk.com

لەبیرناچێتەوە هۆیەکی هاندەرە لەپێناوی بەدی هێنانی داخوازییەکانو سەندنەوەی تۆڵەی شەهیدەکانی کوردەواری.

5- لەڕۆژی 7ی ئۆکتۆبەر 15یڕەزبەر 1347لەچیاکانی خالەبات – نێوانی ئاواییەکانی جاندارو دۆڵەتووی ناوچەی گەورك – هێزەشۆڕشگێڕەکەمان چالاکانە بەرەنگاری هێزێکی زۆری ژاندارمو جاشەخائینەکانی عەبدوڵلای بایزئاغای مەنگوڕ هات ئەوشەڕە 3سەعاتی خایاند سەرەڕای ڕەبیەك هێزی تر بەتانك‌وتەیارەکانیشیەوە بەنیازی گەمارۆدان بەڵام پێشمەرگەکانمان زاڵبوون بەسەر هێزی بەکرێگیراوی حکومەتی دیکتاتۆری شادا هەروەها زەربەیەکی کاریگەریان لێوەشاندن وەلەئەنجامی ئەو شەڕەدا 18 نەفەر ژاندارم بریندارو‌کوژران. شۆڕشگێڕەنەبەزەکانی حیزبمان سەرکەوتوانە بێ‌هیچ زیانێك بەرەو شوێنی‌تایبەتی ڕۆیشتنەوە.

6- لەڕۆژی دوایی تردا 8ی ئۆکتۆبەر لەچیاشاخاوییەکانی ئەستان لەسەعاتی 11تا6ی‌نیوەڕۆ 3 پێشمەرگەمان کەبۆکاری تایبەتی تاق کەوتبونەوە توشی شەڕێك هاتن لەگەڵ 900 نەفەر سەربازەکانی ستوونی عملیات بەژاندارم‌وجاشەکانیشەوە بۆیارمەتی‌و پشتیوانی هێزەکانی دوژمن 4تانك‌و 2تەیارەگەیشتنەکۆڕی شەڕەکەوە لەئەنجامی مقاوەمەتی دلێرانەی پێشمەرگەشۆڕشگێڕەکانمان 37نەفەر لەهێزی دوژمن لەناو بران. بەڵام بەهۆی هەڵەکردن لەهاویشتنی نارنجۆك بەرەو ڕوی دوژمنەکان خۆیان کاك حسێن خاتون – حاجی – شەهیدکران تەرمەکانیان بەترومبیل بەستنەوەو ڕاکێش کران وەلەشاری سەردەشت هەڵواسران.

7- لەشەوی 12ی ئۆکتۆبەردا پێشمەرگەقارەمانەکانی حیزبمان پەلاماری پاسگای ژاندارمی شاری بۆکانیان دا دوای 3سەعات مقاوەمەتی دلێرانە گرنگترین زەربەتیان وەشاندو سەرکەوتوانە گەڕانەوە.

لەماوەی 18مانگ ژیانی خەباتی چەکدارانەی شۆڕشگێڕەکانی کوردستاندا ئێستاپترلە 1000 کەس سەربازو ژاندارمو جاش بریندارو کوژراون هەروەها هێلی‌کۆپتەری نیزامی تێکشکاوە سەرەڕای زیانی زۆرو زەبەندی ئابوری‌و نیزامی بەتێکروخانی ڕۆحی‌و مەعنەویاتی هێزەکانیشیانەوە لەکوردستاندا. بەڵام بەپێچەوانەی پڕوپاگەندەی دوژمنە یەك گرتووەکان بەئیمپریالیزمو سنتوشەوە خەڵکەکانی ئێران بەکودیشەوە بەتایبەتی پۆلە شۆڕشگێڕە چەکدارەکانی کوردستان بۆسەرخستنی ئامانجەکان خەباتی شۆڕشگێڕانەیان ڕێك‌و پێك‌و پتەوتر کلپەو بڵێسەدارو بەردەوامانە پەرە هەڵدەگیرسێنێ بۆزاڵبوون‌و سەرکەوتن لەدژی دەسەڵاتی ئابوری‌و سیاسی‌و نیزامی دوژمنەکان.

ئێستا حکومەتی دیکتاتۆری شا پارێزگارو بەهێزکەری دەسەڵات‌و سەنگەرەکانی ئیمپریالیزمو سنتولە دژی‌گەلانی ڕۆژهەلات بەتایبەتی گەلی کورد بەچەشنێکی هەرەتوندوتیژ هارانەترەوە کەوتۆتە پەلەقاژەی بۆڕێگری‌و بەرهەڵستی کردنی بزوتنەوە چەکدارەکەی خەڵکی کوردستان بەتایبەتی(لەناوچەکانی‌سەردەشت. بانە. خانی. مهاباد..... هەتاناوچەی کرماشان)

www.pertwk.com

جیالەمۆڵگەکانی شەڕخوازانەیان لەکوردستاندا هەروەها سەربازەکانی ستونی عملیات (نیروی زەربەتی ئازەربایجانی غەربی) کەساز دراوە بەچەکی قورسی جەنگی‌یەوە 20هەزار سەربازو ژاندارمی تریش لەخوزستان. کرماشان. سنە. ڕەزایەوە هێنراوەتە ناوچە شۆڕشگێڕەکانەوە کەبەتانك‌و تەیارەکانی جەنگی وێرای بەچکەجاشەکانی دەرەبەگی(بانە. مەنگوڕ. سەقز. سەردەشت. مەرگەوەڕ) یشەوە بەنیازی سەر کوتاندنەوەو خامۆش کردنی بزوتنەوە چەکدارەکەمان. ئەم هێزانە کەجاشەخائینەکانیش قراوڵیانن لەجموجۆڵی دڕندانەدان وەلەچیاو دارستانەکاندا مۆڵیان خواردووە دەخولێنەوە بەهێلیکۆپتەرو ترومبیلەوە بۆ شوێنی تر ڕادەگوێزرێنەوە بۆ تەعقیبات‌و شەڕی پێشمەرگە کۆڵنەدەرەکان . بەهۆی هێرش‌و پەرماردانی توندوتیژەوە کۆمەڵانی خەڵکی چەوساوەو لێقەوماویان خستۆتە ژێر باری ئازارو سزادانی مەرگەوە بەڕاونان‌و گرتن‌و تەبعیدو ئیعدامەوە بەوبۆنەیەشەوە لەسەرانسەری کوردستاندا پترلە 3000 نیشتمان پەروەری تری بۆ بەندیخانەکانی (قزڵ قلعە)ی تاران بۆ ژێر ئازارو ئەشکەنجە ڕاپێچ دراون وەتائێستا 15 تێکۆشەرو نیشتمانی تریش لەشارەکانی سەردەشت. خانی. ڕەزائیە. مهاباد. سەقز دابەتایبەتی هەشت نەفەریان کەتازە سەرەك بارزانی تەسلیم بەشای ئێرانی کردۆتەوە ئیعدام کراون وەك کاك – مەلاخدر. عەبدوڵڵا. ڕەحمان. خلیل. مەلائاوارەی تێکۆشەر...

بەهۆی هەڵی تیرۆری خوێناوی بەزەبری (.) لە ژێر باری جاشگەرێتی یەوە تاوەکو لەڕیزی دوژمناندا بجەنگن لەدژی هاونیشتمانی (.) جەنگی یان وەحشیانە کەوتونەتە بۆمبارانی شۆڕشگێڕەکان هەتا خەڵکی ناوچەکانیش کە سەرگەرمی کەتیرە کردنن بەتایبەتی برافارسەکانی یزدو اصفهان کەبۆ کەتیرە کردن گەیشتونەتە کوردستان بۆمباران کراون بەم بۆنەیەشەوە 5 یان بریندارو 3 یان شەهیدکراون لەچیاکانی گەورەکدا.

هەروەها ڕاستەخۆ بێباکانە تەیارەکانی جەنگی ئێران دەچنە خاکی کوردستانی عێراقەوە بەتایبەتی لەناوچەکانی ڕەواندوز. قەڵادزێ. چوارتا. پێنجوێن.... سەرەڕای ئەوە حکومەتی ئێران بۆ ئامانجە تایبەتیەکانی بەئاشکرا یارمەتەکانی مادی‌و مەعنەوی بەچەکی قورس‌و جەنگی بەهاتوچۆی پیاوە گومان لێ کراوەکانی بۆلای بارزانی پەرەپێداوە... ئەم جموجۆڵ‌و پەلاماردان وەحشیانەیەی نیزام‌و جاسوسگەرێتی حکومەتی ئێران بۆسەر خەڵکی کوردستان بەتایبەتی شۆڕشگێڕان بەشێکی جیاواز نەبووەی پیلانەکانی ئیمپریالیزمیشە لەدژی بزوتنەوەی ئازادیخوازی ڕۆژهەڵات بەگەلی عەرەبەوە بێجگە لەتەقەللاو پیلانگێڕانی فێڵبازانەی حیزبی یان –ئێرانیست‌و ساواکیش لەهەموو بارێکەوە بەپروپاگەندەو فروفیشاڵی پڕوپوچەوە بۆ شێوان‌و بەهەڵەدانی بیروڕای گشت گەلانی شۆڕشگێڕو پێشکەوتوخوازی جیهان‌و ڕۆژهەڵات لەمەڕ چۆنیەتی واقیعی وەزع‌و بەسەرهاتەکان‌و ڕەفتاری دڕندەگەرانەی حکومەتی شایەوە.

خەڵکی ستەم لێکراوی کوردستان بەتایبەتی خەباتکەرە چەکدارەکانی حیزبی دیموکراتی کوردستان داخوازی دەکەن لەکۆڕوکۆمەڵ‌و ڕۆژنامەنوس‌و پیاوە سەربەخۆ شۆڕشگێڕە پێشکەوتنخوازەکانی جیهان بە گەلانی ڕۆژهەڵاتیشەوە بەهەموو تواناو ئیماکاناتی پێویستەوە ڕاپەڕن بەئەرکی‌ویژدانی‌و مرۆڤایەتی‌یەوە دەنگی تورەیی‌و ناڕەزایەتی بەرزبکەنەوە وەیارمەتی‌و لایەنگری بزوتنەوە چەکداری‌یە شۆڕشگێڕەکەی خەڵکی کوردستان بگرن لەپێناوی ئامانجەکانی

www.pertwk.com

گشتیدا لەدژی پیلانو ڕەفتاری خوێناوی فاشستیگەرانەی حکومەتی دیکتاتۆری محمد ڕەزاشا بەسنتوو ئیمپریالیزمیشەوە. خوێنەگەشە ڕەنگینەکەی شەهیدانی خۆبەختکەری بزوتنەوە چەکداریەکەمان هاوەڵانی تێکۆشەری نەمر... کاک مەلا مەحمود –ئیسماعیل شەریف زادە – عەبدوڵڵای موعینی – مەلا ئاوارە – سولەیمانی موعینی(فایەق) – موراد شیریژ – سەید فەتاح – عەلی گەلە– مینەشەم – مەحەمەد ڕەسوڵ – عەلی عەبدوڵڵا – محەمەد مەنگور.... تیشکی ڕووناکی ئەپرژێنێ هەرگیز لەبیرناچنەوە وەمەزهەرو چرایەکی ڕوناک کەرەوەو پتر هاندەرو بەگڕو جۆشخەرو بەردەوامێتی خەباتکەرە چەکدارەکانە. لەپێناوی سەرخستنی ئامانجەکانی گشتیو تایبەتیمان دا هەروەها سەندنەوەی تۆڵەیان.

- شانازی بۆ شەهیدەکانی نەمری ڕاپەڕینە چەکدارانەکەمان.
- سەرکەوتوبێ تێکۆشانی گەلانی ئێران بۆ ڕاماڵینو تێکشکانی دەسەڵاتی ئابووریو سیاسی نیزامی ئیمپریالیزم
- پتەو وگەشەدارتر بێ خەباتی چەکدارانەی خەڵکی کوردستان بۆ سەرخستنی ئامانجەکانی
- بەهێزتر بێ خەباتی شۆڕشگێڕانەی خەڵکەکانی ئێران لەپێناوی حکومەتێکی ئیئتلافی شۆڕشگێڕدا

چەکدارە شۆڕشگێڕەکانی حیزبی دیموکراتی کوردستان

ئوکتۆبەری 1968

خەزەڵوەری 1347